

БЮДЖЕТНИЙ МОНІТОРИНГ

АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ
ЗА 2016 РІК

Бюджетний моніторинг:

Аналіз виконання бюджету
за 2016 рік

Видання підготовлено Інститутом бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД)
у рамках реалізації проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II)
впровадження» за підтримки Американського народу, наданої через Агентство США
з міжнародного розвитку (USAID)

СЕРІЯ КНИГ «БЮДЖЕТНИЙ МОНІТОРИНГ: АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ»

Серія видається Інститутом бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) у рамках реалізації проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження» за підтримки Американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

Головна мета проекту полягає у підвищенні результативності та прозорості використання бюджетних коштів шляхом запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів, а також надання допомоги містам у впровадженні ефективної системи моніторингу енергетичних видатків.

www.ibser.org.ua

Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік

Видання створене та впорядковане фахівцями ІБСЕД:

Зубенко В. В. — Генеральний директор

Самчинська І. В. — заступник Генерального директора /директор Департаменту фінансової політики

Рудик А. Ю. — директор Департаменту податкової політики та моніторингу

Шаповал Т. А. — директор Департаменту методології та навчальних програм

Корнієнко А. І. — заступник директора Департаменту методології та навчальних програм

Богдан Т. П. — головний економіст Департаменту фінансової політики

Гринь А. В. — старший консультант з економічних питань Департаменту методології та навчальних програм

Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. — К., 2017. — 92 с.

Від видавця:

Зміст продукту є відповідальністю Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) і не обов'язково збігається з поглядами USAID або уряду США.

Усі права на це видання захищені. Використання матеріалів моніторингу має бути узгоджено з фахівцями ІБСЕД.

ЗМІСТ

Стислий виклад основних положень	8
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ ЗА ЛИСТОПАД 2016 РОКУ — БЕРЕЗЕНЬ 2017 РОКУ	12
1.1. Видаткова частина державного бюджету та бюджетний процес	12
1.2. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА 2016 РІК	21
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТУ ЗА 2016 РІК	32
3.1. Виконання дохідної частини зведеного та державного бюджетів за 2016 рік ..	32
3.2. Фінансування державного бюджету та державний борг за 2016 рік	42
3.3. Аналіз видатків і кредитування зведеного та державного бюджетів за 2016 рік	51
3.4. Виконання місцевих бюджетів за 2016 рік	64
Додаток А. Видатки державного бюджету за 2014–2016 роки за програмною класифікацією	84
Додаток Б. Стан перерахування субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам за 2016 рік	89

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 2.1	Номінальна і реальна заробітна плата у розрізі регіонів України за 2014–2016 роки	26
Таблиця 3.1.1	Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів у 2013–2016 роках	31
Таблиця 3.1.2	Структура доходів зведеного та державного бюджетів у 2014–2016 роках	33
Таблиця 3.2.1	Показники фінансування державного бюджету за 2011–2016 роки	43
Таблиця 3.2.2	Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за 2013–2016 роки	46
Таблиця 3.3.1	Видатки зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 роки	51
Таблиця 3.3.2	Темпи зростання окремих видів видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 роки порівняно з попереднім періодом	54
Таблиця 3.3.3	Видатки державного бюджету за 2014–2016 роки у розрізі функціональної класифікації видатків та кредитування	57
Таблиця 3.3.4	Порівняння видатків державного бюджету за 2015–2016 роки за функціональною класифікацією видатків та кредитування	57
Таблиця 3.3.5	Видатки державного бюджету (з міжбюджетними трансфертами) за 2014–2016 роки у розрізі економічної класифікації	59
Таблиця 3.3.6	Показники надання і повернення кредитів з / до бюджету за 2014–2016 роки	62
Таблиця 3.4.1	Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2014–2016 роки	64
Таблиця 3.4.2	Видатки місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) за 2014–2016 роки	72
Таблиця 3.4.3	Міжбюджетні трансферти, що надійшли з державного бюджету до місцевих бюджетів, за 2014–2016 роки	78

ПЕРЕЛІК ГРАФІКІВ

Графік 2.1	Індекси цін у 2013–2016 роках	25
Графік 3.1.1	Динаміка щомісячних надходжень до державного бюджету у 2011–2016 роках	32
Графік 3.1.2	Динаміка щомісячних надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету у 2011–2016 роках	34
Графік 3.1.3	Динаміка щомісячних надходжень податку на додану вартість до державного бюджету у 2011–2016 роках	36
Графік 3.2.1	Порівняння обсягів запозичень до державного бюджету та погашення державного боргу у 2008–2016 роках	44
Графік 3.3.1	Динаміка щомісячних видатків зведеного бюджету за 2011–2016 роки	52
Графік 3.3.2	Частка видатків соціального спрямування у структурі видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2012–2016 роки	53
Графік 3.3.3	Динаміка частки видатків спеціального фонду державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів за 2011–2016 роки	55
Графік 3.4.1	Динаміка щомісячних надходжень доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2011–2016 роках	65
Графік 3.4.2	Динаміка надходжень акцизного податку на роздрібний продаж підакцизних товарів у 2015–2016 роках	67
Графік 3.4.3	Динаміка щомісячних видатків місцевих бюджетів за 2011–2016 роки	74
Графік 3.4.4	Темпи зростання трансфертів та доходів місцевих бюджетів за січень – вересень 2011–2016 років	79

ПЕРЕЛІК ДІАГРАМ

Діаграма 2.1	Динаміка складових валового нагромадження основного капіталу у постійних цінах 2010 року	22
Діаграма 2.2	Динаміка ВВП за видами економічної діяльності	23
Діаграма 2.3	Індекси виробництва промислової та сільськогосподарської продукції за 2014–2016 роки	23
Діаграма 2.4	Платіжний баланс України в 2013–2016 роках	27
Діаграма 2.5	Експорт та імпорт товарів і послуг за 2014–2016 роки	28
Діаграма 2.6	Структура зовнішньої торгівлі товарами за основними країнами-партнерами у 2015–2016 роках	29
Діаграма 3.1.1	Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності у 2015–2016 років	34
Діаграма 3.1.2	Структура надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету у 2015–2016 роках	35
Діаграма 3.1.3	Обсяги надходжень рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів у 2015–2016 роках	36
Діаграма 3.1.4	Щомісячні обсяги надходжень податку на додану вартість та відшкодувань податку з бюджету в 2015–2016 роках	37
Діаграма 3.1.5	Структура надходжень податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до державного бюджету за 2015–2016 роки	38
Діаграма 3.1.6	Структура надходжень акцизного податку до державного бюджету за 2015–2016 роки	39
Діаграма 3.1.7	Структура неподаткових надходжень до державного бюджету за 2014–2016 роки	40
Діаграма 3.1.8	Структура надходжень доходів від операцій з капіталом до державного бюджету за 2014–2016 роки	41
Діаграма 3.2.1	Основні показники виконання Державного бюджету України за 2008–2016 роки	42
Діаграма 3.2.2	Залучення коштів до Державного бюджету за типами ОВДП у 2013–2016 роках	44
Діаграма 3.2.3	Джерела фінансування державного бюджету у 2013–2016 роках	45
Діаграма 3.2.4	Структура державного боргу за 2014–2016 роки	47
Діаграма 3.2.5	Державний і гарантований державою борг і його співвідношення з макроекономічними показниками у 2013–2016 роках	48
Діаграма 3.2.6	Співвідношення державного боргу і ВВП в Україні та членах ЄС у 2016 році	49
Діаграма 3.2.7	Валютна структура державного і гарантованого державою боргу у 2014–2016 роках	49
Діаграма 3.2.8	Структура державного та гарантованого боргу за видами відсоткових ставок у 2014–2016 роках	50
Діаграма 3.3.1	Темпи приросту ВВП і видатків зведеного бюджету за 2012–2016 роки	52
Діаграма 3.3.2	Динаміка видатків державного бюджету січень – вересень 2014–2016 років у розрізі функціональної класифікації	56

Діаграма 3.3.3	Структура видатків державного бюджету за 2015 рік у розрізі економічної класифікації	59
Діаграма 3.3.4	Структура видатків державного бюджету за 2016 рік у розрізі економічної класифікації	60
Діаграма 3.4.1	Частки доходів у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету за 2013–2016 роки	64
Діаграма 3.4.2	Структура доходів місцевих бюджетів за 2012–2016 роки	65
Діаграма 3.4.3	Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб за 2012–2016 роки	66
Діаграма 3.4.4	Динаміка надходжень місцевих податків і зборів за 2012–2016 роки . . .	67
Діаграма 3.4.5	Динаміка надходжень плати за землю за 2012–2016 роки	68
Діаграма 3.4.6	Динаміка надходжень земельного податку та орендної плати за 2012–2016 роки	68
Діаграма 3.4.7	Динаміка надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва за 2012–2016 роки	69
Діаграма 3.4.8	Динаміка надходжень єдиного податку з юридичних і фізичних осіб за 2012–2016 роки	70
Діаграма 3.4.9	Структура неподаткових надходжень місцевих бюджетів за 2012–2016 роки	70
Діаграма 3.4.10	Динаміка доходів від операцій з капіталом за 2012–2016 роки	71
Діаграма 3.4.11	Частка доходів бюджету розвитку в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2015 рік	71
Діаграма 3.4.12	Частка доходів бюджету розвитку в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2016 рік	72
Діаграма 3.4.13	Частки видатків державного та місцевих бюджетів у розрізі фондів зведеного бюджету за 2013–2016 роки	73
Діаграма 3.4.14	Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП за 2015–2016 роки	74
Діаграма 3.4.15	Структура видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією за 2015–2016 роки	75
Діаграма 3.4.16	Видатки місцевих бюджетів у розрізі функціональної класифікації за 2015–2016 роки	76
Діаграма 3.4.17	Структура видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією за 2015–2016 роки	77
Діаграма 3.4.18	Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією за 2015–2016 роки	77
Діаграма 3.4.19	Динаміка перерахування трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за 2011–2016 роки	79
Діаграма 3.4.20	Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за 2015 рік	80
Діаграма 3.4.21	Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за 2016 рік	81
Діаграма 3.4.22	Динаміка перерахування трансфертів із місцевих бюджетів до державного бюджету за 2011–2016 роки	83

СТИСЛИЙ ВИКЛАД ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ

Вашій увазі пропонується періодичне видання «Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету», підготовлене експертами Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) у рамках виконання проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження» (USAID).

Матеріали моніторингу ґрунтуються на офіційній звітності Державної казначейської служби України, інформації Державної служби статистики України, даних Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та відомостей із інших офіційних джерел.

У цьому виданні традиційно наведено стислий огляд змін, що відбулися в законодавчій базі, охарактеризовано основні макроекономічні показники. Детально проаналізовано підсумки виконання зведеного, державного та місцевих бюджетів, що дало змогу визначити вплив на їх стан ухвалених фіскальних рішень. Особлива увага приділена оцінці виконання місцевих бюджетів як головного фінансового механізму забезпечення населення соціальними послугами та реалізації соціальних гарантій.

Реальний ВВП за 2016 рік зріс на 2,3 % (у постійних цінах 2010 року до відповідного періоду 2015 року). Зазначимо, що у 28 країнах Європейського Союзу цей показник у середньому становив 1,9 %. Зростанню реального ВВП в Україні сприяло збільшення кінцевих споживчих витрат домогосподарств і валового нагромадження основного капіталу. Номінальний ВВП у 2016 році склав 2 383,2 млрд грн, або на 19,8 % більше порівняно з попереднім роком. Таке суттєве збільшення зумовлено як зростанням реального ВВП, так і значною величиною дефлятора ВВП, що відображає зміну цін на всі вироблені товари та надані послуги. У 2016 році цей показник дорівнював 17,1%.

Темпи зростання промислового виробництва у 2016 році становили 2,8 % до попереднього року, при цьому у переробній промисловості приріст виробництва склав 4,3%, а в галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 2,5%. Покращення цінової кон'юнктури на міжнародних ринках товарів національного експорту позитивно відбивалося на темпах зростання реального ВВП і промислового виробництва в Україні.

Номінальна середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника в середньому за рік становила 5 183 грн і зросла на 23,6 % щодо попереднього року. Основними чинниками зростання номінальної заробітної плати стали інфляційні процеси, відновлення економічного зростання у країні та зниження ставки єдиного соціального внеску, що надало у розпорядження підприємств і організацій додаткові фінансові ресурси. **Реальна заробітна плата** у середньому зросла на 9,0 % (у 2014 році її зниження становило 20,2 %). Підвищення купівельної спроможності населення позитивно вплинуло на оборот роздрібної торгівлі, обсяг якого у 2016 році збільшився на 4,0 % щодо попереднього року.

Зведене сальдо платіжного балансу України у 2016 році було додатним – 1,3 млрд дол. США, що удвічі більше порівняно з попереднім роком. Залучення кредиту МВФ та досягнення додатного зведеного сальдо дозволили Національному банку збільшити обсяг зовнішніх резервних активів на 2,4 млрд дол. США. У цілому показники платіжного балансу засвідчили незначний прогрес у підвищенні національної конкурентоспроможності й завоюванні нових експортних ринків, а також високу залежність фінансового рахунку від залучення іноземного офіційного фінансування, що погіршує перспективи стійкості платіжного балансу України в середньостроковому періоді.

За даними Державної служби статистики, **зовнішньоторговельний баланс** України у 2016 році був додатним і дорівнював 0,34 млрд дол. США; порівняно з попереднім роком сальдо зменшилося на 3,5 млрд дол. Обсяги **експорту товарів** скоротилися на 4,9 % порівняно з 2015 роком і становили 36,4 млрд дол. США, а обсяги **імпорту товарів** зросли на 4,6 % і досягли величини 39,2 млрд дол. Хоча цінова кон'юнктура для традиційних товарів національного експорту покращилася, продовження втрати традиційних ринків збуту на сході в поєднанні з недостатнім рівнем конкурентоспроможності вітчизняних виробників на ринках розвинених країн негативно впливали на обсяги українського експорту.

Дефіцит державного бюджету склав 70,1 млрд грн, що становить 83,8 % граничного обсягу, встановленого Законом про Державний бюджет України на 2016 рік. Порівняно з 2015 роком розмір дефіциту державного бюджету збільшився на 24,9 млрд грн, або на 0,7 в. п. ВВП. У 2016 році бюджетно-податкова політика набула стимулюючого характеру і зробила свій внесок у відновлення економічного зростання в країні.

Запозичення до державного бюджету здійснені у розмірі 307,7 млрд грн (141 % суми, затвердженої вищевказаним законом про бюджет, та 85,9 % планового показника з урахуванням внесених змін). Внутрішні запозичення здійснено у сумі 246,4 млрд грн, при цьому до державного бюджету надійшло 117,2 млрд грн, а 129,2 млрд грн спрямовано на придбання цінних паперів Уряду (які вкладались у статутні фонди банків, векселі Фонду гарантування вкладів, ін.). Зовнішні запозичення становили 61,3 млрд грн, або 51,3 % річного плану. **Погашення державного боргу** здійснено у сумі 111,4 млрд грн, що складає 82,4 % річного планового обсягу. З них погашення внутрішнього боргу становило 102,4 млрд грн, або 84,4 % річного планового обсягу, зовнішнього боргу – 9,0 млрд грн, або 65,1 % плану. Відносно попереднього року спостерігалось більше ніж подвійне нарощування **розриву між обсягами державних запозичень та погашення боргу** з 97,5 до 196,3 млрд грн, що призвело до подальшого збільшення обсягу державного боргу України.

За даними Державної казначейської служби, **обсяги позик на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів** за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка склали 170,9 млн грн, порівняно з 1,9 млрд грн у попередньому році.

Залишки бюджетних коштів на кінець 2016 року становили 34,4 млрд грн і зменшилися з початку року на 16,9 млрд грн, або на 33,0 %. Для порівняння, за результатами виконання бюджету у 2014 році, залишки збільшилися щодо початку року на 14,2 млрд грн, або на 38,4 %.

Видатки на **обслуговування державного боргу** становили 4,1 % ВВП (у 2013 р. цей показник становив 2,3 %, а у 2015 році – 4,4 %). Обсяг усіх платежів за державним боргом (з урахуванням сум погашення) у 2016 році досяг рівня 8,8 % ВВП, що означало зменшення на 1,4 в. п. порівняно з попереднім роком і збільшення на 1,3 в. п. порівняно з 2013 роком. Питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету (які формуються з видатків, надання кредитів, погашення державного боргу і придбання цінних паперів) становила 22,4 % у 2016 році. Тобто, з одного боку, зростання боргового навантаження зумовлювало збільшення бюджетних витрат на обслуговування боргу, а, з іншого боку, реструктуризація зовнішнього державного боргу дозволила розвантажити бюджети 2015–2018 років, тому сумарні виплати на погашення і обслуговування боргу в 2016 році приблизно відповідали обсягу виплат у попередні роки.

Відносні показники державного боргу за 2013–2016 роки демонстрували висхідну динаміку і засвідчували зниження ступеня платоспроможності держави: обсяг державного і гарантованого державою боргу досяг рівня 81,0 % ВВП і 313,1 % доходів державного бюджету. В кінці 2016 року частка боргових зобов'язань у валюті, іншій від гривні, становила 69,7%

загальної суми державного і гарантованого боргу, що вказує на високі валютні ризики. Надалі макрофінансова стабілізація і відновлення економічного зростання, зведення бюджету з помірним дефіцитом і проведення активних бюджетних реформ, з високою ймовірністю, сприятимуть оздоровленню державних фінансів України.

Виконання доходів зведеного бюджету за 2016 рік склало 782,7 млрд грн, що на 20,0 % більше аналогічного показника попереднього року.

До державного бюджету за вказаний період надійшло 612,1 млрд грн, що на 80,6 млрд грн, або на 15,2 %, більше відповідного показника попереднього року. Річний план виконано на 101,5 %.

Збільшення відбулось у частині податкових надходжень практично за всіма основними джерелами, що свідчить про економічну стабілізацію та певне економічне зростання.

Зокрема, збільшились обсяги надходжень з таких податкових джерел: податок на додану вартість – на 48,1 млрд грн, або на 27,0 %; податок на доходи фізичних осіб – на 14,8 млрд грн, або на 32,7 %; податок на прибуток – на 19,6 млрд грн, або на 56,3 %; акцизний податок – на 27,0 млрд грн, або на 42,8 %; рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – на 4,3 млрд грн, або на 10,8 %.

Від'ємну динаміку продемонстрували податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, обсяг надходжень яких скоротився на 19,9 млрд грн, або вдвічі, а також рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – на 2,9 млрд грн, або на 6,2 %, внаслідок суттєвого скорочення рентної плати за транспортування природних ресурсів.

Водночас на 16,3 млрд грн, або на 13,6 %, зменшилися неподаткові надходження. Це сталося через відсутність у 2016 році двох видів неподаткових надходжень: плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, а також коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України». У 2015 році ці платежі становили 9,1 млрд грн та 61,8 млрд грн відповідно.

До місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло 170,6 млрд грн, що на 50,2 млрд грн, або на 41,7 %, більше, ніж у 2015 році.

Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 116,8 %. Перевищення річного плану відбулося за всіма основними податковими джерелами наповнення місцевих бюджетів: податком на доходи фізичних осіб (108,5 %), акцизним податком на роздрібний продаж підакцизних товарів (110,9 %), рентною платою та платою за використання інших природних ресурсів (112,0 %), податком на прибуток підприємств (125,3 %), орендною платою за землю, що сплачується юридичними особами (109,0 %), єдиним податком (115,9 %) тощо.

Рівень виконання плану видатків зведеного бюджету зменшився порівняно з минулим роком на 0,2 в. п. і склав 94,6 % при збільшенні фактичного обсягу видатків на 22,9 % (на 155,7 млрд грн).

Темпи зростання видатків зведеного бюджету зменшилися на 7,1 в. п. до 122,9 %. У поточному році вони більше темпів зростання ВВП, які зменшилися на 5,9 в. п. порівняно з 2015 роком і становили 120,4 %. Частка видатків зведеного бюджету у ВВП незначно збільшилася – до 35,1 %, або на 0,7 в. п.

Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету збільшилася на 0,7 в. п. щодо показника 2015 року і становила 41,4 %.

Видатки державного бюджету виконані у сумі 684,7 млрд грн, що становить 96,7 % річного планового показника.

Найкраще фінансувалися видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення (99,6 % річного планового обсягу, що на 0,3 в. п. більше, ніж у минулому році), міжбюджетні трансферти (99,3 %), громадський порядок, безпеку та судову владу (98,8 %), духовний та фізичний розвиток (97,7 %), загальнодержавні функції (96,7 %), охорону здоров'я (97,2 %). Найнижчим рівнем фінансування традиційно характеризувалися видатки на житлово-комунальне господарство%; на зазначені цілі було витрачено 12,5 млн грн, або 32,3 % від річного плану.

Головними пріоритетами державної політики у контексті збільшення видатків державного бюджету порівняно з минулим роком стали соціальний захист та соціальне забезпечення (на них припало 44,7 % усього збільшення видатків); міжбюджетні трансферти – 19,8 %; громадський порядок, безпека та судова влада – 15,8 %; загальнодержавні функції – 13,7 %.

Видатки місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) зросли на 25,1 % та становили 350,4 млрд грн. Рівень виконання плану, затвердженого місцевими радами, склав 93,1 %. Традиційно більшість видатків місцевих бюджетів спрямовано у соціально-культурну сферу. Найбільші зміни відбулися за видатками на соціальний захист та соціальне забезпечення, частка яких зросла на 4,5 в. п. і склала 30,4 %. Основною статтею, за якою відбулося зростання, стала «Допомога у вирішенні житлового питання». За 2016 рік із місцевих бюджетів на ці видатки було спрямовано понад 40,3 млрд грн проти 14,1 млрд грн у попередньому році. Ці кошти в основному були спрямовані на виплату пільг та житлових субсидій.

Оплата праці з нарахуваннями становила найбільшу частку у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів. Порівняно з минулим роком вона зменшилась до 33,2 % (у 2015 році – 37,7 %). При цьому обсяги цих видатків зросли на 10,6 млрд грн, або на 10,0 %, та склали 116,3 млрд грн. У цілому поточні видатки місцевих бюджетів становили майже 297,9 млрд грн, що на 20,1 % більше, ніж за 2015 рік. Капітальні видатки профінансовано у розмірі 52,6 млрд грн, їх обсяги зросли на 63,3 %.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ ЗА ЛИСТОПАД 2016 РОКУ – БЕРЕЗЕНЬ 2017 РОКУ

1.1. ВИДАТКОВА ЧАСТИНА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ВІД 20.12.2016 № 1114

Наказом Міністерства фінансів України від 20 грудня 2016 року № 1114 внесені зміни до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 2 березня 2012 року № 309.

З метою уникнення ризиків порушення бюджетного законодавства уточнено умови реєстрації бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів, які взяті за міжнародними договорами та за договорами, укладеними за процедурами закупівель у кінці або на початку бюджетного року.

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ВІД 30.12.2016 № 1230

Наказом Міністерства фінансів України від 30 грудня 2016 року № 1230 внесені зміни до наказу МФУ від 14 січня 2011 року № 11 «Про бюджетну класифікацію» (зі змінами).

Наказом уточнено структурні підрозділи Міністерства фінансів України, які уповноважені надавати роз'яснення з питань застосування окремих видів бюджетної класифікації.

З метою приведення бюджетної класифікації у відповідність до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» зміни внесені до Класифікації доходів бюджету і Відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету.

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 18.01.2017 № 15, ВІД 08.02.2017 № 71

Постановами Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів» та від 8 лютого 2017 року № 71 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 15» урегульовано оплату праці працівників державних органів у 2017 році.

Зокрема, постановою № 15:

- затверджено схему посадових окладів на посадах державної служби за групами оплати праці з урахуванням юрисдикції державних органів у 2017 році;

- встановлено розмір надбавок до посадових окладів за ранги державних службовців;

- затверджено Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям;

- упорядковано віднесення посад державної служби до відповідних груп оплати праці;
- визначено єдиний підхід щодо встановлення працівникам державних органів матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та для оздоровлення під час надання щорічної відпустки у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати;
- визначено порядок виплати надбавки за вислугу років працівникам патронатної служби та працівникам державних органів, які виконують функції з обслуговування, у разі виникнення права на її підвищення.

Зі змін, внесених постановою № 71 слід звернути увагу на диференціацію розмірів посадових окладів державних службовців державних органів за юрисдикцією території одного або кількох районів, міст обласного значення, які оплачуються за 7-ю, 6-ю та 5-ю групами оплати праці, та уточнення порядку виплати державним службовцям надбавки за виконання особливо важливої роботи згідно з наказом (розпорядженням) керівника державної служби в державному органі.

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ВІД 07.02.2017 № 44

Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2017 року № 44 внесені зміни до наказу МФУ від 24 січня 2012 року № 44 «Про затвердження Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів», а саме: зазначений Порядок викладено в новій редакції.

Насамперед слід звернути увагу, що назву Порядку змінено на «Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування».

Отже, Порядок поширено на фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування і містить відповідні форми звітності.

Щодо одержувачів та розпорядників бюджетних коштів, то Порядок регламентує виключно складання бюджетної звітності. У зв'язку з цим з Порядку вилучені форми фінансової звітності («Баланс» (форма № 1), «Звіт про результати фінансової діяльності» (форма № 9), «Звіт про рух грошових коштів», а також окремі форми бюджетної звітності, в яких додатково розкривались елементи фінансової звітності: це «Звіт про рух необоротних активів» (форма № 5), «Звіт про рух матеріалів і продуктів харчування» (форма № 6), «Звіт про недостачі та крадіжки грошових коштів і матеріальних цінностей» (форма № 15), Довідка про матеріальні цінності, які передані на відповідальне зберігання, тощо.

Довідково: *Склад, форми, принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі, загальні вимоги до*

визнання і розкриття її елементів визначені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629) зі змінами. Квартальна фінансова звітність складається з Балансу (форма № 1-дс) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-дс). Розкриття інформації за статтями фінансової звітності розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів визначається Порядком заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2017 р. № 307.

**ПОСТАНОВА КАБІNETУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 08.02.2017 № 77**

Постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 року № 77 затверджений Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників у 2017 році.

Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті Мінагрополітики за програмою «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників». Зокрема, визначено, що фінансова підтримка сільгосптоваровиробників буде здійснюватися за такими напрямками:

- бюджетна дотація для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції;
- часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва.

**РОЗПОРЯДЖЕННЯ
КАБІNETУ МІНІСТРІВ
УКРАЇНИ ВІД 08.02.2017
№ 142-Р**

Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження від 8 лютого 2017 року № 142-р «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки».

Стратегією визначено основні напрями розвитку системи управління державними фінансами, зокрема, дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі, підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики, міжбюджетні відносини та фіскальна децентралізація, забезпечення ефективного виконання бюджету, підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами.

Основними завданнями Стратегії є:

- повноцінне впровадження стратегічного та середньострокового бюджетного планування, що забезпечить розподіл ресурсів відповідно до визначених пріоритетів держави та посилення загальної бюджетно-податкової дисципліни;

- запровадження дієвої системи планування і оцінювання виконання державного бюджету, підвищення ролі і відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів щодо визначення пріоритетів своєї діяльності та ефективного використання таких коштів для їх досягнення;
- підвищення ефективності державних видатків завдяки проведенню комплексного аналізу доцільності та ефективності видатків і зміни підходів до їх здійснення шляхом переходу від утримання установ до надання якісних державних послуг;
- підвищення якості та ефективності адміністрування податків і зборів та рівня дотримання вимог податкового законодавства;
- посилення контролю за фіскальними ризиками та здійснення заходів для їх мінімізації, зокрема щодо державних підприємств, державних гарантій та інших умовних боргових зобов'язань;
- забезпечення стратегічного розподілу та проведення моніторингу державних інвестицій;
- підтримка процесу бюджетної децентралізації шляхом забезпечення чіткого розподілу відповідних повноважень і ресурсів, а також забезпечення підзвітності місцевих бюджетів;
- підвищення рівня управлінської підзвітності та ефективності внутрішнього контролю та аудиту в органах влади на центральному та місцевому рівні.

Імплементация Стратегії створить умови для стійкого економічного зростання держави та забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення якості надання державних послуг та ефективності державних інвестицій, а також здійснення реформ в інших сферах.

1.2. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ТА МІНІСТЕРСТВА МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ ВІД 16.11.2016 № 975/4291

Наказом Міністерства фінансів України та Міністерства молоді та спорту України від 16 листопада 2016 року № 975/4291 визнано такими, що втратили чинність, спільні накази Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України, якими затверджені Типові переліки бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів, а саме:

- від 19 листопада 2012 року № 1202/1291 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Фізична культура і спорт» за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 4 грудня 2012 року за № 2012/22324;
- від 22 січня 2013 року № 35/41 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів з питань молоді за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів»,

zareєстрований у Міністерстві юстиції України 1 лютого 2013 року за № 208/22740.

**НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ
ВІД 23.11.2016 № 4393**

Наказом Міністерства молоді та спорту України 23 листопада 2016 року № 4393 затверджено Типовий перелік бюджетних програм і результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у сфері фізичної культури і спорту.

Оновлений Типовий перелік бюджетних програм та результативних показників їх виконання повинен використовуватись усіма місцевими бюджетами, які застосовують програмно-цільовий метод бюджетування, при формуванні бюджетних програм у сфері фізичної культури і спорту.

**НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ
ВІД 24.11.2016 № 4408**

Наказом Міністерства молоді та спорту України від 24 листопада 2016 року № 4408 затверджено Типовий перелік бюджетних програм і результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у молодіжній сфері.

Оновлений Типовий перелік бюджетних програм та результативних показників їх виконання повинен використовуватись усіма місцевими бюджетами, які застосовують програмно-цільовий метод бюджетування, при формуванні бюджетних програм у молодіжній сфері.

**НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВІД 18.01.2017 № 57**

Наказом Міністерства соціальної політики України від 18 січня 2017 року № 57 затверджено Типовий перелік бюджетних програм і результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Соціальний захист сім'ї та дітей».

Оновлений Типовий перелік бюджетних програм та результативних показників їх виконання повинен використовуватись усіма місцевими бюджетами, які застосовують програмно-цільовий метод бюджетування, при формуванні бюджетних програм у галузі «Соціальний захист сім'ї та дітей».

**НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА
ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ТА МІНІСТЕРСТВА
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВІД 23.01.2017 № 11/94**

Наказом Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України від 23 січня 2017 року № 11/94 визнано такими, що втратили чинність, 4 спільні накази Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України, якими затверджені Типові переліки бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів, а саме:

- накази Міністерства фінансів України та Міністерства праці та соціальної політики України:

- від 27 вересня 2010 року № 1097/290 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Соціальний захист та соціальне забезпечення», zareєстрований у Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2010 року за № 949/18244;

– від 9 лютого 2011 року № 75/39 «Про внесення змін до Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Соціальний захист та соціальне забезпечення», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 24 лютого 2011 року за № 229/18967;

• накази Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України:

– від 8 жовтня 2012 року № 1060/630 «Про внесення змін до Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Соціальний захист та соціальне забезпечення», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 жовтня 2012 року за № 1740/22052;

– від 24 жовтня 2012 року № 1116/673 «Про затвердження Типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Соціальний захист сім'ї та дітей» за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 1 листопада 2012 року за № 1835/22147.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ВІД 09.02.2017 № 1851

9 лютого 2017 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад».

Зазначеним Законом внесені зміни до Законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про місцеві вибори».

Змінами дію Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» поширено на відносини, що виникають у процесі добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад.

Закон доповнено Розділом II¹ «Порядок добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад», який визначає:

– процедури ініціювання добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад;

– порядок підготовки проекту рішення про добровільне приєднання до об'єднаної територіальної громади;

– особливості припинення повноважень сільської, селищної ради, сільського, селищного голови територіальної громади, що приєдналася до об'єднаної територіальної громади.

Законом визначаються параметри, після досягнення яких новостворена територіальна громада може вважатися Кабінетом Міністрів України спроможною. Така громад повинна бути створена навколо центру, визначеного Перспективним планом територіальних громад, і в ній повинно проживати не менше половини мешканців від кількості, передбаченої Перспективним планом. Після досягнення таких параметрів, кожна наступна територіальна громада об'єднується з цією громадою за спрощеними процедурами.

Також в цих територіальних громадах проводяться додаткові вибори депутатів ради об'єднаної громади за округами, створеними відповідно до законодавства про місцеві вибори, у той час, як вибори голови об'єднаної територіальної громади не проводяться. Таким чином, у раді новоствореної громади будуть представники від усіх територій.

Прийняття Закону сприятиме створенню потужних, самостійних та самодостатніх територіальних громад, які здійснюватимуть регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

**ПОСТАНОВА КАБІNETУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 14.02.2017 № 88**

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 88 затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, якими визначено механізм надання цієї субвенції.

Субвенція спрямовується на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах загальноосвітніх навчальних закладів (крім шкіл-інтернатів та навчально-реабілітаційних центрів), а саме: дітям сліпим та зі зниженим зором, глухим та із зниженим слухом, з тяжкими порушеннями мовлення, зі затримкою психічного розвитку, з порушеннями опорно-рухового апарату, з порушенням розумового розвитку, зі складними порушеннями розвитку (у тому числі з розладами аутичного спектра).

За рахунок субвенції здійснюється оплата таких видатків:

- проведення (надання) додаткових корекційно-розвиткових занять (послуг), що визначені індивідуальною програмою розвитку дитини, яка розробляється групою фахівців у складі заступника директора з навчально-виховної роботи, вчителів, асистента вчителя, практичного психолога, корекційного педагога та інших з обов'язковим залученням батьків або осіб, які їх замінюють, та затверджується директором загальноосвітнього навчального закладу;

- придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку, обладнання, дидактичного матеріалу та особливих наочних засобів, які дають змогу виконувати дитиною індивідуальну програму її розвитку. На придбання зазначених засобів використовуються кошти в обсязі не більш як 20 % загального обсягу видатків на кожну дитину певного загальноосвітнього навчального закладу, яка потребує державної підтримки.

**ПОСТАНОВА КАБІNETУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 14.02.2017 № 94**

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 94 внесені зміни до Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 року

№ 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам».

Порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам приведено у відповідність до норм Бюджетного кодексу України та Закону України «Про державний бюджет України на 2017 рік».

Зокрема, унормовано, що субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників визначених типів навчальних закладів, перелік яких доповнено професійно-технічними навчальними закладами державної та комунальної власності, в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти.

**ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 01.03.2017 № 114**

Постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 114 затверджено формулу розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами.

Запропонована формула враховує нові підходи, визначені статтею 1032 Бюджетного кодексу України, якою передбачено спрямування освітньої субвенції на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів та професійно-технічних навчальних закладів у частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти.

Постановою також встановлено, що формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затверджена цією постановою, застосовується з 1 січня 2017 року.

Водночас визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 р. № 435 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами».

**ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 01.03.2017 № 114**

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 року № 128 внесені зміни до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2005 року № 20.

Зміни внесені для забезпечення належного фінансування видатків державного бюджету на оплату пільг і житлових субсидій населенню.

Документом передбачено, що додатковим джерелом фінансування таких видатків визначається податок на додану вартість, що сплачується НАК «Нафтогаз України» при розмитненні природного газу.

**ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 16.03.2017 № 150**

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 року № 150 «Про внесення зміни до пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1026»

унормований єдиний підхід до визначення умов оплати праці працівників різних закладів сфери культури.

Зокрема, працівники державних і комунальних клубних закладів, парків культури та відпочинку, центрів (будинків) народної творчості, центрів культури та дозвілля, інших культурно-освітніх центрів матимуть ті самі умови виплати доплати за вислугу років, що й працівники інших закладів культури. А саме: зазначена доплата виплачуватиметься у межах фонду оплати праці працівників, затвердженого на відповідний рік (раніше її виплачували за рахунок коштів спеціального фонду, коштів, отриманих від господарської діяльності, та інших не заборонених законодавством джерел).

**ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 22.03.2017 № 174**

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 174 внесені зміни постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2012 року № 210 «Про затвердження Порядку та умов надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги».

Рішення прийняте на виконання вимог Бюджетного кодексу України та дозволить щорічно забезпечувати ефективне й цільове використання коштів державного бюджету, передбачених на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги.

**ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ВІД 22.03.2017 № 178**

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 178 «Деякі питання виплати бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції» визначені параметри надання бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році та внесені зміни до Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 року № 83.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА 2016 РІК

ВВП

2016 рік став роком відновлення економічного зростання в Україні, **реальний ВВП** за підсумками року зріс на 2,3 % (у постійних цінах 2010 року), у той час як у 2015 році темпи зниження реального ВВП становили 9,8 %. У країнах Європейського Союзу економічне зростання було повільнішим: реальний ВВП 28 країн ЄС збільшився на 1,9 % у 2016 році, порівняно з 2,2 % у 2015 році. Найвищі темпи зростання реального ВВП у 2016 році було зафіксовано у Румунії – 4,8 %, у Швеції та Словаччині – по 3,3 %, в Іспанії – 3,2 %, у Сербії – 2,8 %. У цілому невисокі темпи зростання ВВП у країнах ЄС пояснювалися низькою інвестиційною активністю і негативними споживчими настроями в умовах наростання геополітичних ризиків і виходу Великобританії з ЄС, продовженням програм фіскальної консолідації, які стримували внутрішній попит у багатьох країнах ЄС, а також повільним відновленням банківського кредитування і підвищенням ризиків нестабільності банків при реалізації деякими центральними банками політики від'ємних відсоткових ставок.

В Україні **номінальний ВВП** у 2016 році становив 2 383,2 млрд грн, його зростання було зумовлено як приростом фізичного обсягу, так і інфляційними процесами: дефлятор ВВП (відображає зміну цін на всі вироблені товари та надані послуги) за рік становив 17,1 %. Зростанню реального ВВП в Україні більшою мірою сприяло валове нагромадження, що у постійних цінах 2010 року збільшилося на 40,8 %. Із цього приросту 20,1 в. п. припадає на валове нагромадження основного капіталу (у 2015 році мало місце зменшення цього показника на 9,3 %). Вказані позитивні зміни, у свою чергу, пояснюються відновленням інвестиційної діяльності після гострої інвестиційної кризи 2014–2015 років. Підвищення реальної заробітної плати у більшості галузей економіки стало рушійною силою збільшення кінцевих споживчих витрат домашніх господарств на 1,8 %, що також позитивно вплинуло на зростання реального ВВП. З іншого боку, скорочення чистого експорту стало стримуючим фактором для пожвавлення економічного зростання в Україні.

Як видно з діаграми 2.1, найбільш високими темпами зростали інвестиції в машини й обладнання (на 31,6 % щодо 2015 року), у наукові дослідження і розробки (на 23,7 %), у культивовані біологічні ресурси (на 23,3 %), в будівлі і споруди, крім житлових (на 18,5 %).

Найслабшим компонентом у структурі кінцевого використання ВВП виявився експорт товарів і послуг: темпи його падіння у реальному вираженні становили 1,6 %. Хоча цінова кон'юнктура для більшості товарних позицій національного експорту покращилася¹, продовження втрати традиційних ринків збуту на сході в поєднанні з недостатнім рівнем конкурентоспроможності вітчизняних виробників на розвинутих ринках негативно впливали на обсяги українського експорту.

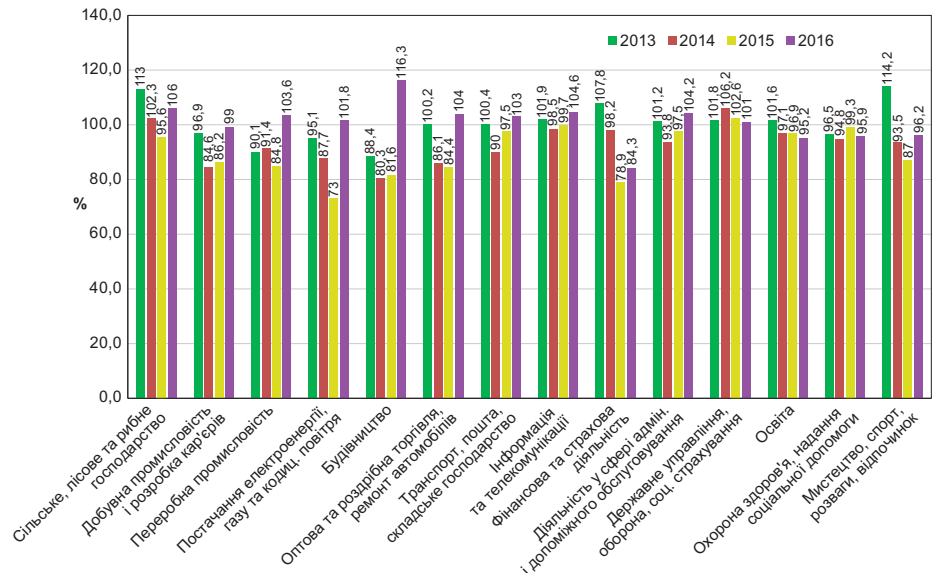
Оскільки показники економічного зростання в Україні демонструють високий ступінь залежності від динаміки світових цін на сировинні товари, покращення цінової кон'юнктури світового ринку позитивно відбивалося на темпах зростання реального ВВП і промислового виробництва в Україні. У 2016 році найвищих темпів зростання валової доданої вартості (див. діаграму 2.2) було досягнуто у таких сферах:

- будівництві (16,3 %);
- сільському, лісовому та рибному господарстві (6,0 %);
- сфері інформації та телекомунікацій (4,6 %);

¹ За даними Комісії ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) за 2016 рік номінальні доларові ціни на сировинні товари в цілому підвищилися на 12,4 %, в тому числі: на мінерали, руди і метали – на 29 %, а на продовольчі товари – на 5,7 %. В останньому місяці 2016 року, згідно з оцінками Національного банку, індекс світових цін на товари українського експорту підвищився на 16,8 % у річному вимірі.

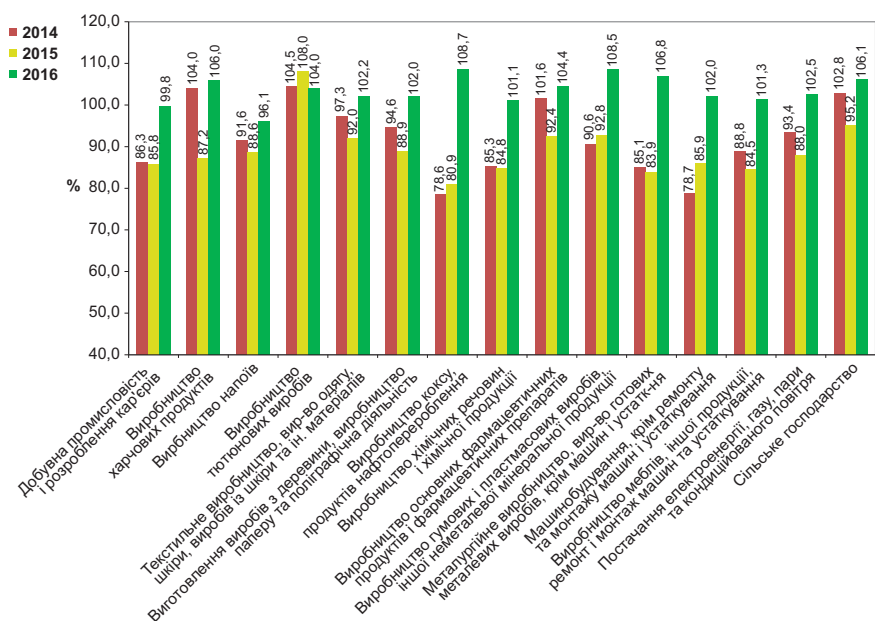
- сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (4,2 %);
- оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів (4,0 % реального зростання щодо попереднього року).

Діаграма 2.2

Динаміка ВВП за видами економічної діяльності

Темпи зростання промислового виробництва у 2016 році становили 2,8 % порівняно з попереднім роком, при цьому у переробній промисловості зростання виробництва становило 4,3 %, а в галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 2,5 % (див. діаграму 2.3).

Діаграма 2.3

Індекси виробництва промислової та сільськогосподарської продукції за 2014–2016 роки

Водночас тривало зниження обсягів виробництва у добувній промисловості і розробленні кар'єрів (на 0,2% за підсумками року). Слід зазначити, що падіння обсягів промислового виробництва у 2015 році становило 13,0 %, у тому числі у переробній промисловості – 12,6 %. Темпи зростання сільськогосподарського виробництва у 2016 році досягли 6,1 %, тоді як у попередньому році було зафіксовано зниження на 4,8 %. Таким чином, у 2016 році покращення зовнішньоекономічної кон'юнктури, відносна стабілізація макроекономічного середовища, зниження гостроти збройного конфлікту на сході та активне проведення інституційних реформ позитивно позначилися на обсягах промислового і сільськогосподарського виробництва в Україні.

Суттєве зростання виробництва промислової продукції спостерігалось за такими видами діяльності:

- виробництво харчових продуктів – на 6,0 % щодо попереднього року;
- виробництво тютюнових виробів – 4,0 %;
- виробництво коксу і продуктів нафтопереробки – 8,7 %;
- виробництво фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 4,4 %;
- виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 8,5 %;
- металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування – на 6,8 %.

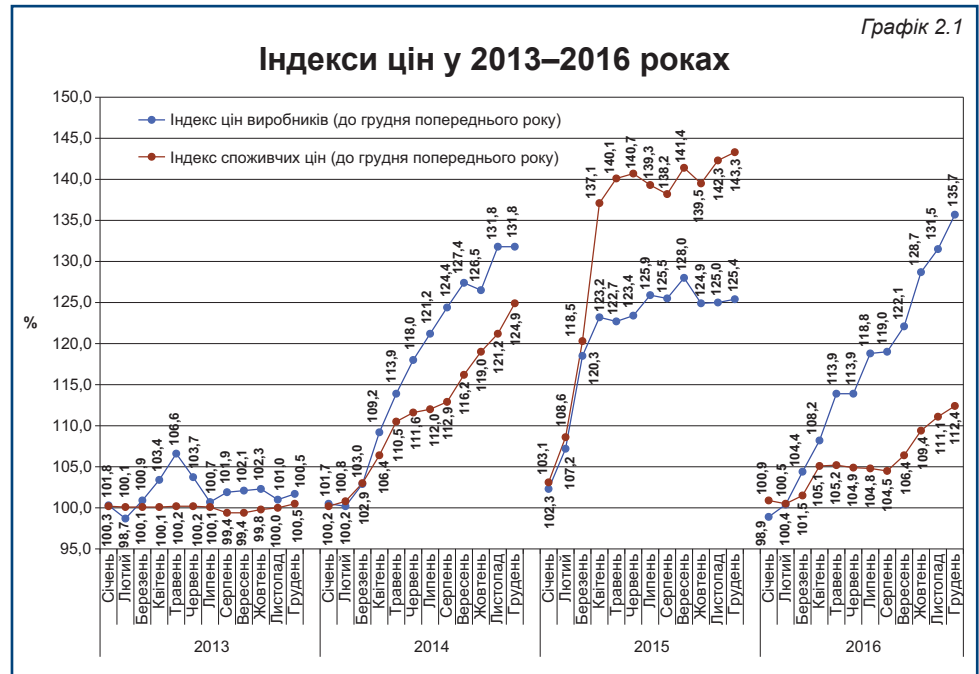
Проте тенденція до відновлення обсягів виробництва у 2016 році закріпилася далеко не за всіма видами промислової діяльності. Так, продовжували знижуватися обсяги виробництва в:

- добуванні сирої нафти та природного газу (–2,6 %); добуванні металевих руд (–2,1 %);
- виробництві молочних продуктів (–1,4 %); виробництві хліба, хлібобулочних і борошняних виробів (–2,3 %); виробництві напоїв (–3,9 %);
- виробництві труб, порожнистих профілів і фітінгів із сталі (–2,2 %); дорогоцінних та інших кольорових металів (–7,5 %);
- виробництві будівельних металевих конструкцій і виробів (–1,2 %); виробництві металевих баків, резервуарів і контейнерів (–6,6 %);
- виробництві побутових приладів (–7,9 %); виробництві машин і устаткування загального призначення (–11,1 %).

ІНДЕКСИ ЦІН СПОЖИВАЧІВ І ВИРОБНИКІВ

У 2016 році спостерігалось уповільнення інфляційних процесів: **індекс споживчих цін** (далі – ІСЦ) підвищився на 12,4 % до грудня попереднього року, тоді як у 2015 році споживчі ціни зросли на 43,3 % (див. графік 2.1). За аналізований період ціни на про-

дукти харчування та безалкогольні напої зросли на 3,3 %, одяг і взуття – на 5,5 %, послуги транспорту – на 11,4 %, послуги охорони здоров'я – на 7,8 %. Найвищими темпами в 2016 році підвищувалися ціни на житло, електроенергію, воду, газ та інші види палива: їх зростання сягнуло 47,2 % за рік.

Індекс цін виробників промислової продукції за 2016 рік підвищився на 35,7 % (за 2015 рік на 25,4 %). Найвищими темпами зростали ціни в добуванні сирової нафти та природного газу (76,5 %), у добуванні металевих руд (207,2 %), у виробництві коксу та продуктів нафтопереробки (61,7 %), у металургійному виробництві (41,8 %), а також у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (51,5 %).

Стухання інфляційних процесів у 2016 році спричинено зниженням волатильності обмінного курсу гривні та зменшенням приросту цін на імпортовані товари / послуги, утриманням внутрішнього попиту в пригніченому стані в умовах проведення рестриктивної монетарної політики та поміркованої фіскальної політики, стабілізацією інфляційних очікувань. З іншого боку, підвищення адміністративно регульованих тарифів на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива, а також зростання світових цін на сировинні товари визначали утримання індексу цін виробників промислової продукції на доволі високому рівні.

ДОХОДИ І ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ

Номінальна середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника в середньому за 2016 рік становила 5185 грн, тоді як у 2015 році цей показник дорівнював 4195 грн

(див. таблицю 2.1). Середня номінальна заробітна плата за рік підвищилася на 23,6% щодо попереднього року. Основними чинниками зростання номінальної заробітної плати стали інфляційні процеси, відновлення економічного зростання та зниження ставки єдиного соціального внеску з 1 січня 2016 року (що надало у розпорядження підприємств і організацій додаткові фінансові ресурси, які частково було спрямовано на підвищення заробітної плати).

Таблиця 2.1

Номінальна і реальна заробітна плата у розрізі регіонів України за 2014–2016 роки

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Середньомісячна заробітна плата (у розрахунку на одного штатного працівника), грн			Темп зростання номінальної заробітної плати, %		Індекс реальної заробітної плати (до відповідного періоду попереднього року), %		
	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2015 рік / 2014 рік	2016 рік / 2015 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Вінницька область	2 810	3 395	4 189	120,8	123,4	94,9	81,3	111,9
Волинська область	2 721	3 291	4 047	120,9	123,0	93,5	78,9	109,0
Дніпропетровська область	3 641	4 367	5 075	119,9	116,2	97,1	78,8	102,3
Донецька область	3 857	4 986	5 989	129,3	120,1	89,4	89,6	103,5
Житомирська область	2 763	3 271	4 000	118,4	122,3	95,7	76,9	109,6
Закарпатська область	2 744	3 381	4 298	123,2	127,1	95,6	80,0	112,6
Запорізька область	3 432	4 200	5 080	122,4	121,0	96,6	80,8	107,3
Івано-Франківська область	2 875	3 405	4 202	118,4	123,4	95,2	77,7	109,7
Київська область	3 489	4 153	5 229	119,0	125,9	91,8	78,0	112,1
Кіровоградська область	2 789	3 282	3 974	117,7	121,1	94,8	78,8	107,1
Луганська область	3 148	3 427	4 637	108,9	135,3	86,4	71,7	118,0
Львівська область	2 961	3 647	4 559	123,2	125,0	93,3	79,4	110,3
Миколаївська область	3 344	3 984	4 887	119,1	122,7	95,8	78,9	108,3
Одеська область	3 129	3 893	4 809	124,4	123,5	93,2	80,6	108,1
Полтавська область	3 179	3 783	4 621	119,0	122,2	94,9	78,8	106,1
Рівненська область	3 033	3 573	4 364	117,8	122,1	93,9	76,7	107,1
Сумська область	2 877	3 449	4 131	119,9	119,8	94,8	78,4	104,3
Тернопільська область	2 527	2 994	3 695	118,5	123,4	95,1	77,2	109,8
Харківська область	3 144	3 697	4 448	117,6	120,3	93,9	77,3	106,2
Херсонська область	2 617	3 122	4 046	119,3	129,6	94,5	78,3	112,7
Хмельницька область	2 878	3 370	4 043	117,1	120,0	96,8	77,8	106,9
Черкаська область	2 829	3 360	4 148	118,8	123,5	93,7	78,2	109,7
Чернівецька область	2 578	3 049	3 828	118,3	125,5	93,2	78,1	112,1
Чернігівська область	2 690	3 295	4 002	122,5	121,5	94,9	78,7	107,0
м. Київ	5 376	6 732	8 648	125,2	128,5	94,5	84,2	114,3
Україна	3 476	4 195	5 183	120,7	123,6	93,5	79,8	109,0

Серед видів економічної діяльності, де номінальна заробітна плата має найвищі значення, слід відзначити авіаційний транспорт (24688 грн у середньому за 2016 рік), фінансову та страхову діяльність (10227 грн), професійну, наукову та технічну діяльність (8060 грн), інформацію та телекомунікації (9530 грн).

У регіональному розрізі найвищі значення середньомісячної заробітної плати традиційно було зафіксовано у м. Києві (8648 грн). До областей з найвищою заробітною платою належать: Донецька – 5989 грн, Дніпропетровська – 5075 грн, Запорізька – 5080 грн

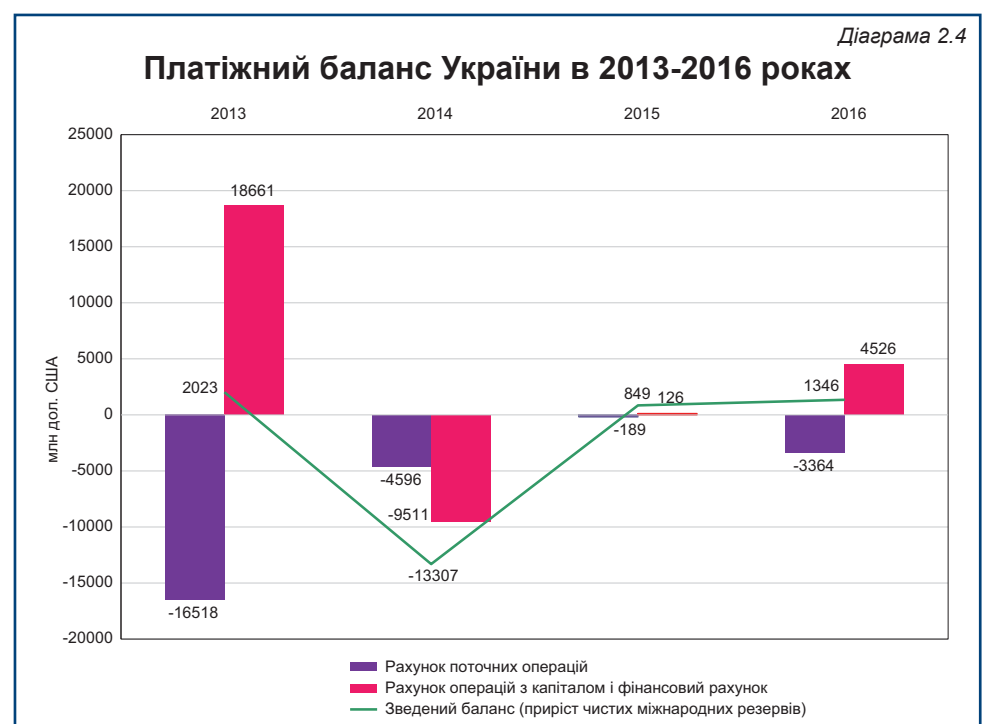
і Київська – 5229 грн. Найнижча середньомісячна заробітна плата була характерна для Тернопільської області – 3695 грн, Чернівецької – 3828 грн, Кіровоградської – 3974 грн та Чернігівської області – 4002 грн.

Реальна заробітна плата у середньому за рік підвищилася на 9,0 % (у 2015 році її скорочення становило 20,2 %, а в 2014 році – 6,5 %). Зростання реальної заробітної плати мало місце у всіх регіонах України, особливо високими темпами зростання відзначалися Луганська область (18,0 %), Херсонська (12,7 %), Закарпатська (12,6 %), Чернівецька (12,1 %), Київська (12,1 %), Вінницька область (11,9 %), та м. Київ (14,3 %). Зростання реальної заробітної плати стало, зокрема, наслідком зниження оподаткування фонду оплати праці для роботодавців і відновлення економічного зростання у значній кількості видів економічної діяльності.

Підвищення купівельної спроможності населення в умовах зростання реальної заробітної плати позитивно вплинуло на обсяг обороту роздрібної торгівлі. Цей показник у 2016 році збільшився на 4,0 % щодо попереднього року, тоді як у 2015 році було зафіксовано його зниження на 19,8 %.

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

За даними Національного банку України, **дефіцит поточного рахунку платіжного балансу** в 2016 році становив 3,4 млрд дол. США, тоді як у 2015 році – лише 0,2 млрд дол. США. Однак порівняно з 2013 і 2014 роками цей показник суттєво зменшився (див. діаграму 2.4). Основною складовою нарощування дефіциту поточного рахунку стало погіршення торговельного балансу, при цьому надходження з-за кордону від оплати праці та сплата нерезидентам доходів за інвестиціями знаходилися приблизно на сталому рівні. Сальдо фінан-

сового рахунку та рахунку операцій з капіталом було додатним як у 2015 р., так і в 2016 р., проте його величина в 2016 р. суттєво збільшилася – з 0,1 до 4,5 млрд дол. США.

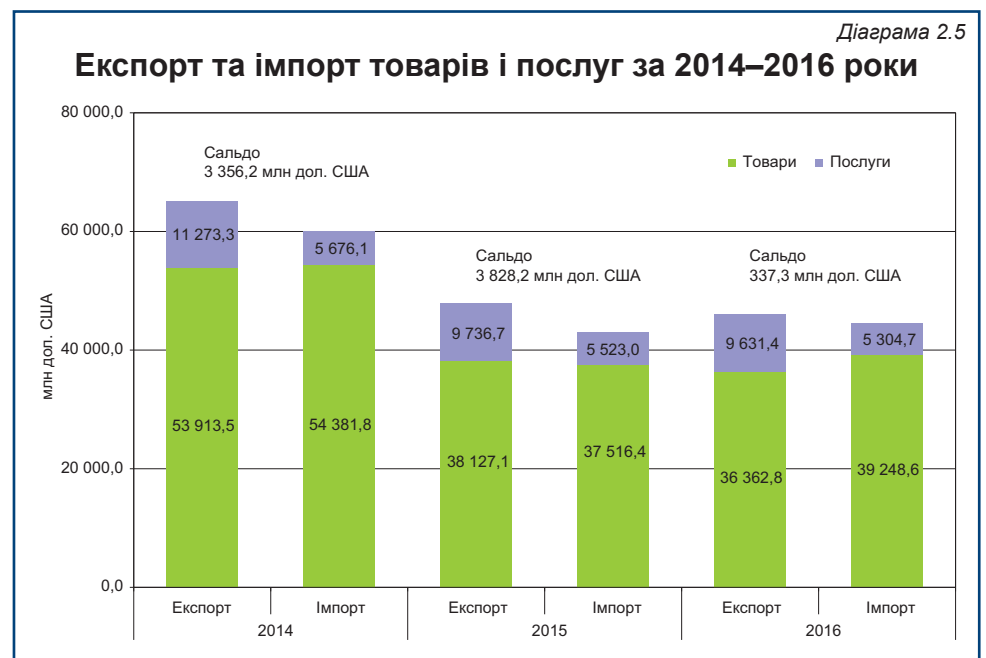
Основними складовими зростання профіциту фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом стали збільшення до 3,4 млрд дол. США сальдо прямих іноземних інвестицій, зменшення обсягів готівкової валюти поза банками на 4,7 млрд дол. США, скорочення негативного сальдо залучення іноземних кредитів банківським сектором (до 2,6 млрд дол. США) та досягнення позитивного сальдо зовнішніх запозичень у нефінансовому секторі.

Таким чином, зведене сальдо платіжного балансу України у 2016 році сформувалося додатним і досягло 1,3 млрд дол. США, що означало майже двократне його збільшення порівняно з попереднім роком. Залучення кредиту МВФ та досягнення додатного зведеного сальдо дозволили Національному банку збільшити обсяг зовнішніх резервних активів на 2,4 млрд дол. США. Для порівняння: у 2015 році приріст резервних активів становив 6,0 млрд дол., а в 2014 році обсяги вилучення резервів сягнули 12,4 млрд дол. США.

У цілому показники платіжного балансу України свідчать про незначний прогрес у підвищенні національної конкурентоспроможності і завоюванні нових експортних ринків, а також про високу залежність фінансового рахунку від надходження іноземного офіційного фінансування. Вказані чинники визначають високий ступінь вразливості національної економіки до впливу зовнішніх шоків.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ

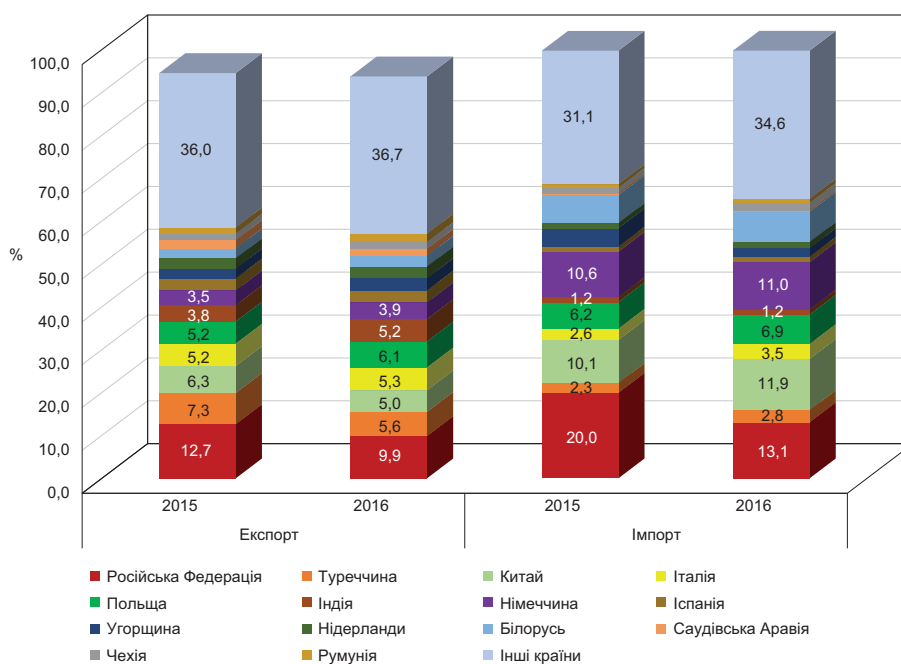
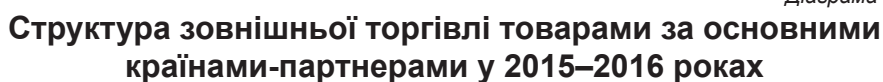
Сальдо зовнішньоторговельного балансу, за даними Державної служби статистики України, у 2016 році було додатним і дорівнювало 337,3 млн дол. США (див. діаграму 2.5). Однак

Основну групу товарної структури українського експорту складала сільськогосподарська продукція рослинного походження (22,3 % у структурі експорту товарів); обсяги експорту цієї продукції в 2016 році збільшилися на 1,6 % порівняно з попереднім роком. За товарними позиціями найбільш вагомими складовими національного експорту в 2016 році були зернові культури (16,7 % загального експорту товарів), жири та олії різного походження (10,9 %), руди, шлаки і зола (5,4 %), насіння і плоди олійних рослин (4,2 %), деревина і вироби з деревини (3,1 %) залишки і відходи харчової промисловості (2,7 %).

У структурі імпорту товарів переважали палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (20 % загального товарного імпорту в Україну); ядерні реактори, котли і машини (11,9 %); електричні машини (8,2 %); засоби наземного транспорту, крім залізничного (7,2 %); пластмаси і полімерні матеріали (5,6 %); фармацевтична продукція (4,1 %); різноманітна хімічна продукція (2,8 %); добрива (2,1 %); чорні метали (2,0 %); папір та картон (2,0 %).

Діаграма 2.6

Основними споживачами української товарної продукції в розрізі країн залишалися Російська Федерація (9,9 % експорту), Єгипет (6,2 %), Польща (6,1 %), Туреччина (5,6 %), Італія (5,3 %), Індія (5,2 %), Китай (5 %), Німеччина (3,9 %), Угорщина (2,9 %), Іспанія (2,8 %), Нідерланди (2,7 %) (див. діаграму 2.6). У цілому по торгівлі товарами коефіцієнт покриття експортом імпорту склав у 2016 році 0,93 (тоді як у 2015 – 1,02), а зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами з 226 країн світу.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТУ ЗА 2016 РІК

3.1. ВИКОНАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ ЗА 2016 РІК

ДОХОДИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ

Виконання дохідної частини зведеного бюджету у 2016 році становило 782,7 млрд грн, що більше аналогічного показника попереднього року на 130,7 млрд грн, або на 20,0 %.

Річний план виконано на 100,2 %.

До дохідної частини державного бюджету з урахуванням міжбюджетних трансфертів надійшло 616,3 млрд грн, що на 81,6 млрд грн, або на 15,3 %, більше аналогічного показника 2015 року. У тому числі до загального фонду державного бюджету надійшло 574,7 млрд грн, до спеціального – 41,6 млрд грн.

Виконання дохідної частини державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів становило 612,1 млрд грн, що на 80,6 млрд грн, або на 15,2 %, більше відповідного показника попереднього року (див. таблицю 3.1.1).

Річний план виконано на 101,2 %.

Таблиця 3.1.1

Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів у 2013–2016 роках

Роки Доходи	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2016 рік проти 2015 року	
					Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
Зведений бюджет, млрд грн, у т. ч.:	442,8	455,9	652,0	782,7	130,7	20,0
– загальний фонд	375,0	388,9	602,7	718,3	115,6	19,2
– спеціальний фонд	67,8	67,0	49,3	64,4	15,1	30,6
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	337,6	354,8	531,5	612,1	80,6	15,2
– загальний фонд	290,1	308,7	501,1	571,6	70,5	14,1
– спеціальний фонд	47,5	46,1	30,4	40,5	10,1	33,2
частка у доходах зведеного бюджету, %	76,2	77,8	81,5	78,2	x	x
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	105,2	101,1	120,5	170,6	50,1	41,6
– загальний фонд	84,9	80,2	101,6	146,6	45,0	44,3
– спеціальний фонд	20,3	20,9	18,9	24,0	5,1	27,0
частка у доходах зведеного бюджету, %	23,8	22,2	18,5	21,8	x	x

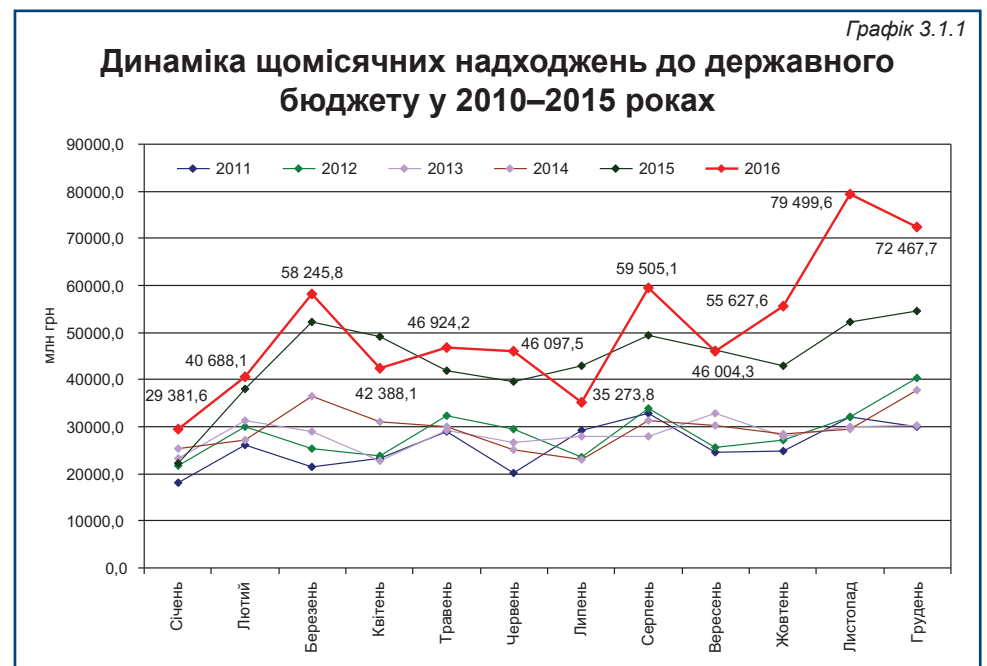
Збільшення надходжень відбулось у податковій частині, тоді як у неподатковій частині було зафіксоване певне зменшення.

Нарощування податкової складової (+23,1 %) відбулося, насамперед, за податком на додану вартість, обсяг якого зріс на 48,1 млрд грн, або на 27,0 %, порівняно з аналогічним періодом

попереднього року. Крім того, збільшилися в 1,3 раза порівняно з попереднім роком надходження до державного бюджету податку на доходи фізичних осіб, що відображає зростання рівня зарплат у номінальному виразі.

Серед інших податкових джерел, які продемонстрували зростання, слід зазначити: податок на прибуток підприємств, який збільшився на 19,6 млрд грн, або більш як у 1,5 раза; акцизний збір із вироблених в Україні товарів – на 16,3 млрд грн, або на 42,1 %; акцизний збір із ввезених в Україну товарів – на 10,7 млрд грн, або на 43,9 %. Від’ємну динаміку продемонстрували податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, обсяги надходжень яких скоротилися на 19,9 млрд грн, або вдвічі, а також рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – на 2,9 млрд грн, або на 6,2 %, внаслідок суттєвого скорочення рентної плати за транспортування природних ресурсів. Крім того, зменшилися на 16,3 млрд грн, або на 13,6 %, обсяги надходжень із неподаткових джерел через відсутність плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, яких у 2015 році надійшло 9,1 млрд грн, а також через зменшення обсягу коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України», на 24 млрд грн, або більш ніж на третину.

Щомісячна динаміка надходжень до державного бюджету в цілому повторює динаміку останніх двох років (див. графік 3.1.1).

СТРУКТУРА ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ

За підсумками року на 5,3 в. п. збільшилася податкова складова у структурі доходів як зведеного, так і державного бюджетів. У зведеному бюджеті відбулося зменшення частки неподаткових доходів на 5,5 в. п., у державному – на 5,6 в. п.

Зміни в сегменті неподаткових надходжень пов'язані з відсутністю надходжень плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом та скороченням обсягу коштів, перерахованих НБУ до бюджету.

Структура доходів зведеного та державного бюджетів наведена у таблиці 3.1.2.

Таблиця 3.1.2

Структура доходів зведеного та державного бюджетів у 2014–2016 роках

(%)

Доходи	Роки	Зведений бюджет			Державний бюджет		
		2014 рік	2015 рік	2016 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Податкові надходження, з них:		80,6	77,8	83,1	79,0	77,0	82,3
– податок на доходи фізичних осіб		16,5	15,3	17,7	3,6	8,5	9,8
– податок на прибуток підприємств		8,8	6,0	7,7	11,3	6,5	8,9
– рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів		7,4	6,4	6,0	5,3	8,8	7,2
– податок на додану вартість		30,5	27,4	28,9	39,2	33,6	37,0
– акцизний податок		9,9	9,7	13,0	12,7	11,9	14,7
– податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції		2,8	6,2	2,6	3,5	7,6	3,3
– рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси		1,3	1,1	5,4	1,7	0,0	0,0
– інші податкові надходження		3,4	5,7	1,8	1,7	0,1	1,4
Неподаткові надходження, у т.ч.:		17,6	21,5	16,0	19,2	22,6	16,9
– доходи від власності та підприємницької діяльності		6,3	11,0	6,8	8,0	13,4	8,4
– адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу		1,5	2,7	1,5	1,5	2,8	1,3
– власні надходження бюджетних установ		6,9	6,4	6,2	6,2	5,0	5,6
– інші податкові надходження		2,9	1,4	1,5	3,5	1,4	1,6
Доходи від операцій з капіталом		0,5	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Цільові фонди		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Інші надходження		1,2	0,3	0,6	1,5	0,3	0,7

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

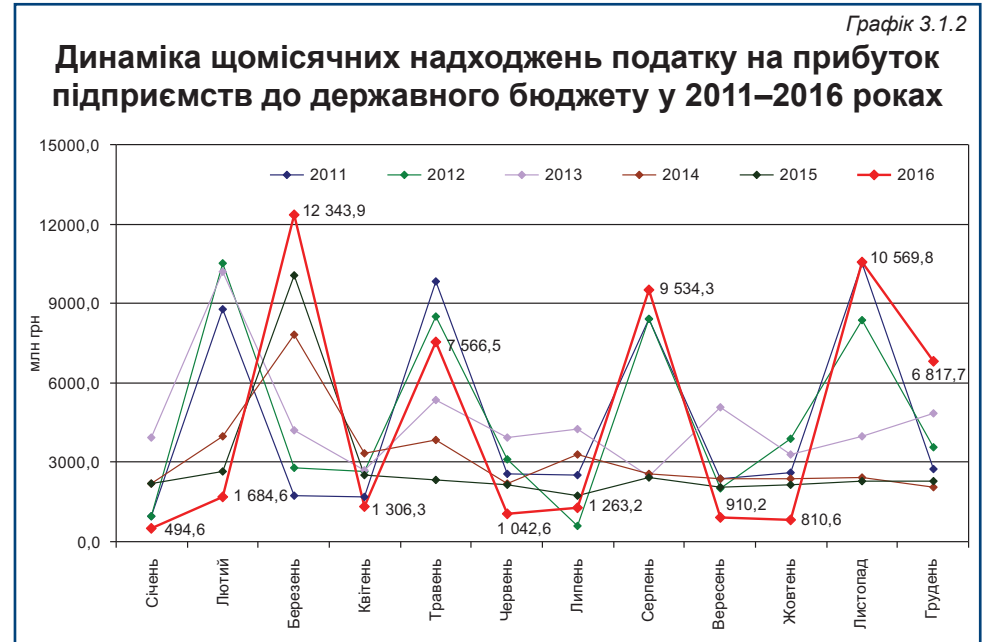
У 2016 році до державного бюджету надійшло 503,9 млрд грн **податкових надходжень**, що на 94,5 млрд грн, або на 23,1 %, більше відповідного показника минулого року.

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

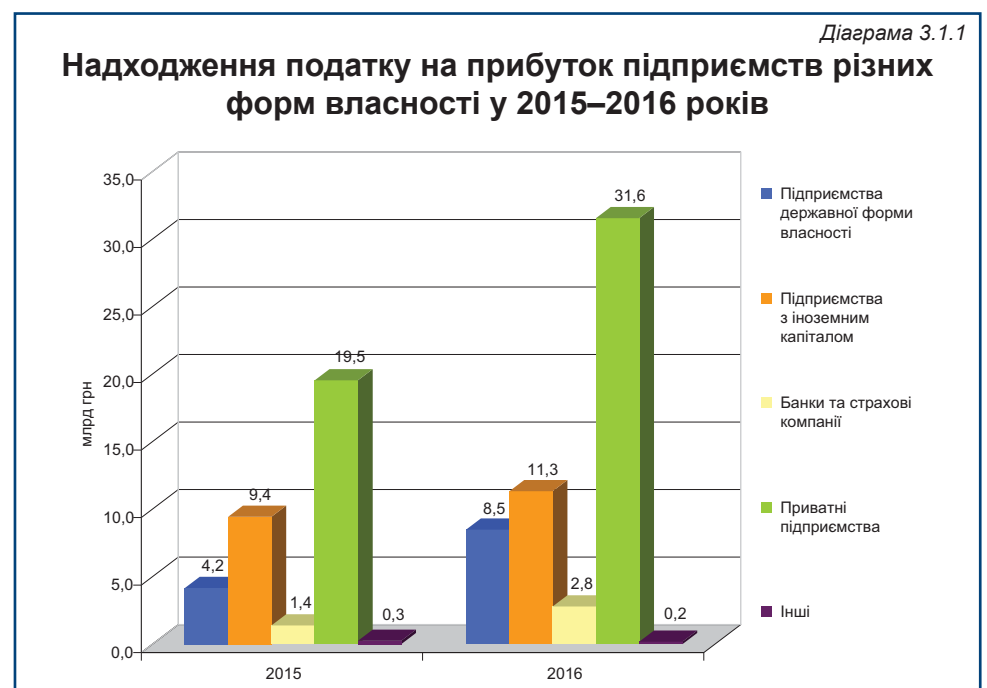
Вперше за останні 3 роки позитивну динаміку продемонстрував **податок на прибуток підприємств**. Так, до державного бюджету надійшло 54,3 млрд грн останнього, що на 19,6 млрд грн, або на 56,3 %, більше, ніж попереднього року. Річний плановий показник перевиконано на 11,9 %, або на 5,8 млрд грн.

Щомісячна динаміка надходжень податку на прибуток підприємств відрізняється від тенденцій трьох попередніх років (див. графік 3.1.2). Це пов'язано з остаточною відмовою від застосування авансового механізму сплати податку, за яким розмір податкового зобов'язання визначається з огляду на результати

попереднього року і сплачується рівними частками протягом року на місячній основі, а остаточний перерахунок відбувається у березні. Перехід на квартальну сплату податку передбачає суттєве збільшення обсягів надходжень у «звітні» місяці: у березні, травні, серпні та листопаді.

Якщо розглядати надходження податку в розрізі його окремих складових, то помітно, що приріст відбувся в усіх секторах. Найбільше зростання обсягів надходжень продемонстрували приватні підприємства (12,0 млрд грн, або 61,5 %), при тому, що в попередньому році саме цей сектор найсуттєвіше скоротив відрахування. Підприємства державного сектору, а також фінансові організації (банки та страхові компанії) збільшили сплату податку більш ніж удвічі (див. діаграму 3.1.1).

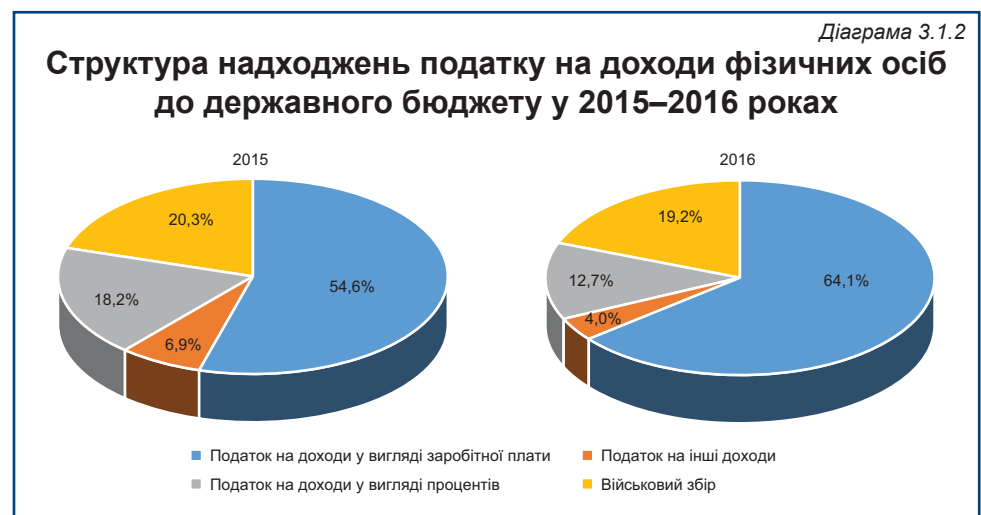

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Іншим податком на доходи, що зараховується до державного бюджету, був **податок на доходи фізичних осіб**, його надходження за результатами року становили 59,8 млрд грн, що на 14,7 млрд грн, або на 32,7 %, більше, ніж у попередньому році.

Рівень виконання бюджету за цією статтею становить 106,6 %.

Найбільшою складовою аналізованого податку (33,0 млрд грн) є податок на доходи у вигляді заробітної плати, що становить майже 2/3 всіх надходжень. П'ята частина надходить до державного бюджету у вигляді військового збору (11,5 млрд грн), введеного у 2014 році як тимчасовий засіб наповнення бюджету у надзвичайних умовах. Крім того, суттєву частку складають надходження від оподаткування процентів (7,6 млрд грн). Порівняно з попереднім роком структура податку на доходи фізичних осіб практично не змінилась (див. діаграму 3.1.2).

ПЛАТА ЗА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Надходження **рентної плати** у 2016 році продемонстрували скорочення на 6,2 % з 47,0 млрд грн до 44,1 млрд грн. Це пов'язане з фактичним припиненням надходження ренти за транспортування природного газу (1,1 млн грн у 2016 році проти 3,4 млрд грн у 2015 році) та скасуванням у 2016 році збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності (2,7 млрд грн у 2015 році).

Річний план за цією статтею також виконано не було. Недобір становив 29,5 %, або 18,4 млрд грн.

Основною причиною невиконання плану став недобір **плати за видобуток природного газу** (–11,7 млрд грн) та **нафти** (– 4,1 млрд грн) (див. діаграму 3.1.3). Крім того, фактично не виконано статтю «Рентна плата за користування надрами для видобування бурштину», за якою надійшло 2,1 млн грн із запланованих 1,5 млрд грн, тобто, річний план виконано на рівні 0,1 %. Такий результат склався через те, що видобуток цього виду копалин досі залишається нелегалізованим.

Майже вдвічі зріс показник середньомісячного обсягу відшкодувань – з 5,7 млрд грн у 2015 році до 10,5 млрд грн у 2016 році (див. діаграму 3.1.4). Втім, у червні 2016 року відбулося фактичне припинення відшкодування ПДВ: протягом цього місяця зазначений показник становив всього 0,1 млрд грн проти 7,2 млрд грн у середньому за попередні п'ять місяців. Причиною цього стало проведення документальних перевірок сільськогосподарських підприємств через підозру у махінаціях з відшкодуванням ПДВ². У наступному ж місяці, коли були здійснені затримані відшкодування, відбулося скорочення загального обсягу надходжень ПДВ до бюджету. Ця ситуація вкотре засвідчила серйозність проблеми справляння податку на додану вартість в Україні.

ПОДАТКИ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ЗОВНІШНІ ОПЕРАЦІЇ

До державного бюджету надійшло 20,4 млрд грн **податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції**, що на 19,9 млрд грн, або майже вдвічі, менше відповідного показника минулого року.

З огляду на те, що обсяги імпорту у 2016 році порівняно з попереднім роком практично не змінилися, причиною різкого скорочення надходжень мита стала лібералізація значної кількості ставок ввізного мита для товарів походженням із Європейського Союзу.

Відповідно, найсуттєвіше зменшення було зафіксовано щодо надходжень ввізного мита (за винятком ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них), яке скоротилося на 22,1 млрд грн, або майже в 2,5 раза. Водночас у частині ввізного мита на нафтопродукти було зафіксовано подвійне зростання обсягів надходжень.

² <http://ua.112.ua/ekonomika/dfs-i-derzhkaznacheistvo-vidnovyly-vidshkoduvannia-pdv-323794.html>

Через це порівняно з аналогічним періодом попереднього року структура податків на міжнародну торгівлю зазнала певних. Зокрема, відбулися такі зміни:

- частка надходжень ввізного мита (без нафтопродуктів) зменшилася на 16,7 в. п.;
- частка надходжень вивізного мита збільшилася на 0,7 в. п.;
- частка ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них збільшилася на 16,0 в. п.

Обсяги надходжень податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції в розрізі складових представлено на діаграмі 3.1.5.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

Надходження **акцизного податку** становило 90,1 млрд грн, що на 27,0 млрд грн, або на 42,8 %, більше відповідного показника минулого року. Річний план перевиконано як у цілому (на 10,1 %), так і за складовими: податком із вироблених в Україні товарів (на 4,6 %) і акцизним податком із ввезених товарів (на 20,0 %).

При цьому частка надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів зменшилася на 0,3 в. п. і становила 61,2 % від загальних надходжень податку.

Структура акцизних надходжень представлена на діаграмі 3.1.6.

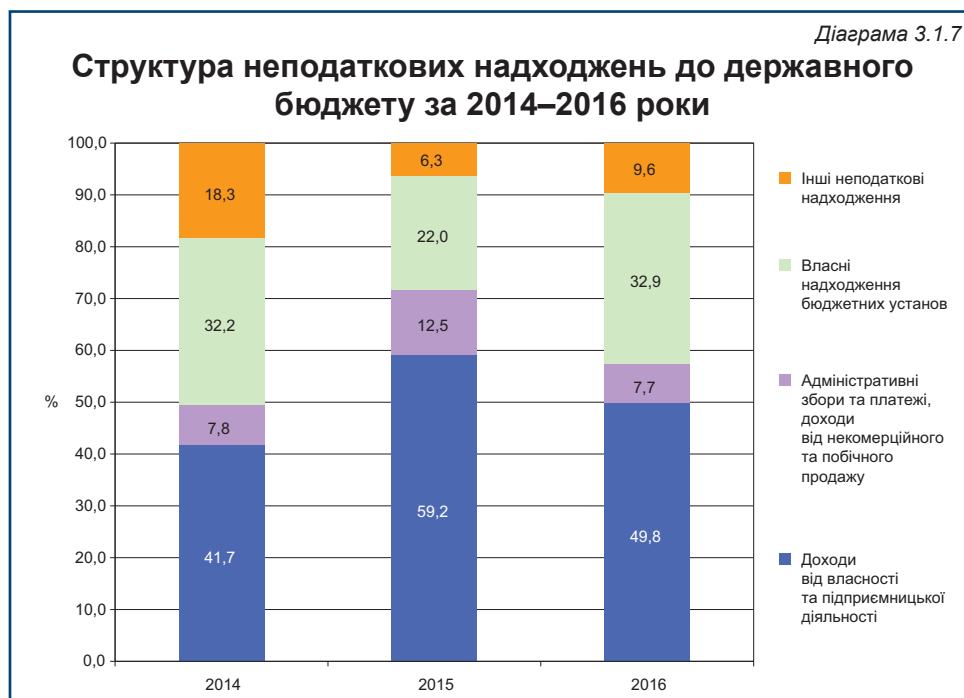
Основним чинником збільшення надходжень акцизного податку у 2016 році стало зростання ставок на більшість груп підакцизних товарів. Так, у частині алкогольних напоїв ставки збільшилися в 1,5–3 рази: з 1 січня 2016 року збільшено ставки на спирт в 1,5 рази, на пиво – удвічі, на слабоалкогольні напої – утричі. З 1 березня 2016 року збільшено ставки на горілку та лікєро-горілчані вироби в 1,5 рази, на кріплені вина та вермути, а також на ігристі вина – у 2 рази. Збільшилися ставки податку і щодо тютюнових виробів: специфічна ставка зросла на 40 %, адвалорна – на 12 %. При цьому вартість тютюнових виробів, що оподатковується акцизним податком, буде включати ПДВ, а це також впливатиме на подорожчання тютюнової продукції. З 1 січня 2016 року передбачено також підвищення акцизного податку на пальне: для бензинів ставка зросла з 202 євро до 228 євро за тону, на дизельне пальне – зі 100–132 євро до 113–149 євро за тону, на скраплений газ – з 50 до 57 євро за тону.

НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

Обсяг **неподаткових надходжень** склав 103,6 млрд грн, що на 16,4 млрд грн, або на 13,6 %, менше відповідного показника 2015 року. Річний план перевиконано на 18,2 %. При цьому в частині власних надходжень бюджетних установ – майже на 80 %, адміністративних зборів і платежів – майже 50 %.

Структура неподаткових надходжень до державного бюджету зазнала деяких змін, а саме: збільшення часток власних надходжень бюджетних установ та інших неподаткових надходжень на 10,9 в. п. і 3,3 в. п. відповідно, а також скорочення часток доходів від власності та підприємницької діяльності й адміністративних зборів та платежів на 9,4 в. п. і 4,8 в. п. відповідно.

Структура неподаткових надходжень представлена на діаграмі 3.1.7.

ДОХОДИ ВІД ВЛАСНОСТІ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Доходів від власності та підприємницької діяльності до державного бюджету надійшло на суму 51,6 млрд грн, що на 19,5 млрд грн, або на 27,4 %, менше відповідного показника минулого року.

Як зазначено вище, зменшення пов'язане зі скороченням надходжень за такою статтею, як кошти, перераховані до бюджету Національним банком України. Їх обсяг становив 38,2 млрд грн, що майже на 40 % менше минулорічного показника.

АДМІНІСТРАТИВНІ ЗБОРИ ТА ПЛАТЕЖІ

Обсяг надходжень **адміністративних зборів та платежів** у 2016 році скоротився майже удвічі та становив 8,0 млрд грн. Таке зменшення пояснюється відсутністю в 2016 році надходжень від продажу мобільним операторам ліцензій на 3G зв'язок. У попередньому році цей вид доходів забезпечив 9,1 млрд грн надходжень.

ВЛАСНІ НАДХОДЖЕННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Обсяг **власних надходжень бюджетних установ** становив 34,1 млрд грн, що на третину більше аналогічного показника попереднього року.

ІНШІ НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

До державного бюджету надійшло 9,9 млрд грн **інших неподаткових надходжень**, що на 2,4 млрд грн більше, ніж у попередньому році.

ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ

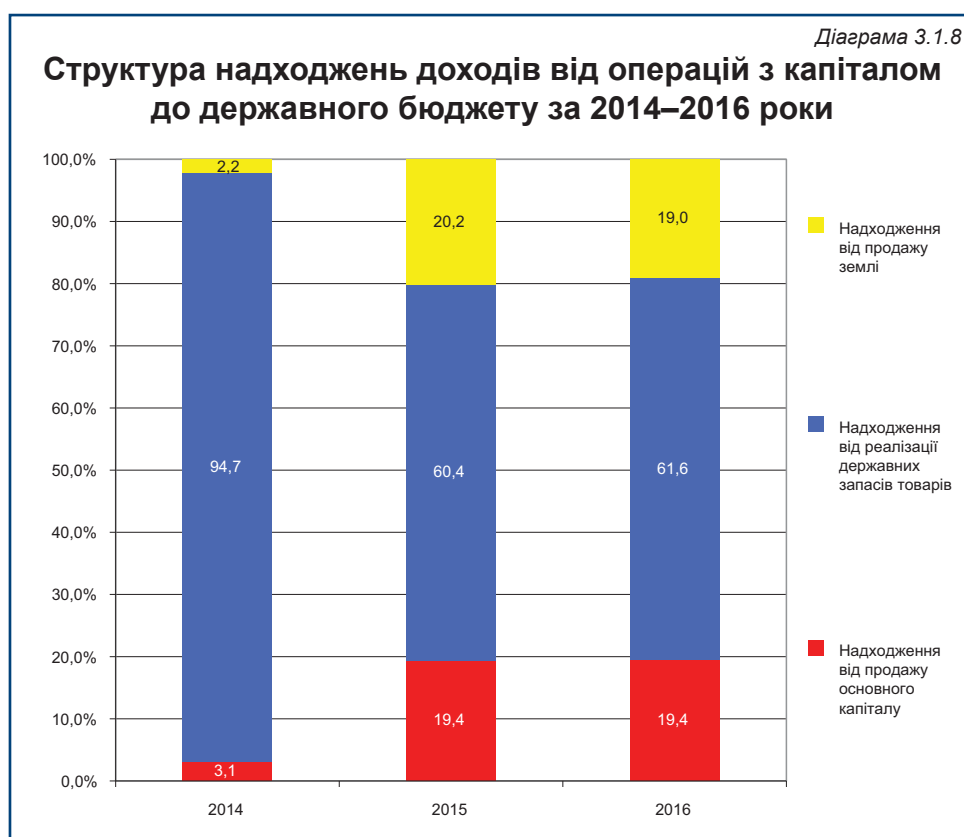
Водночас, річний план не виконано на 6,5 %.

У 2016 року дещо збільшився обсяг **доходів від операцій з капіталом**. Так, за цією статтею до бюджету надійшло 191,5 млн грн, що на 20,1 млн грн більше, ніж за 2015 рік.

Основною причиною збільшення стало зростання надходжень від реалізації матеріальних цінностей державного резерву.

Також відбулися незначні зміни у структурі доходів від операцій з капіталом: частка доходів від реалізації державних запасів товарів збільшилася на 1,2 в. п., а частка надходжень від продажу землі зменшилася на так саме значення. Частка надходжень від продажу основного капіталу не змінилася.

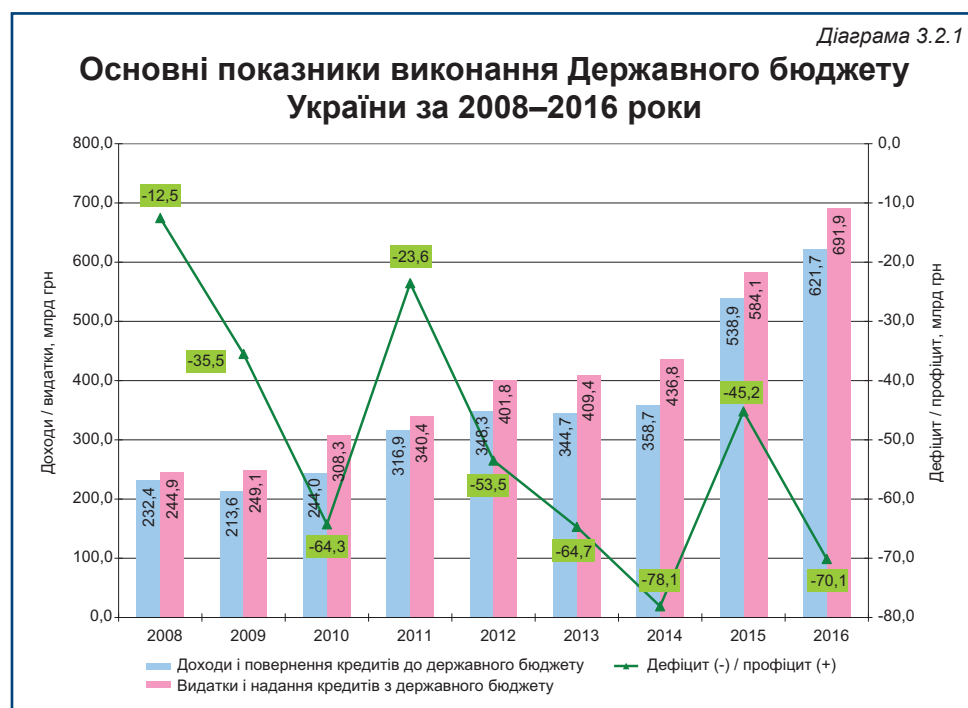
Структура надходжень доходів від операцій з капіталом представлена на діаграмі 3.1.8.

3.2. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЗА 2016 РІК

ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ

За аналізований період **державний бюджет виконано з дефіцитом**, який становить 70,1 млрд грн (див. діаграму 3.2.1), або 83,8 % граничного обсягу, встановленого Законом про Державний бюджет України на 2016 рік. Дефіцит загального фонду державного бюджету становив 63,7 млрд грн, що на 24,8 млрд грн, або на 63,9 % більше аналогічного показника минулого року. Дефіцит спеціального фонду майже не змінився і становив 6,4 млрд грн.

Обсяг дефіциту державного бюджету відносно ВВП у 2016 році становив 2,9 %, збільшившись на 0,7 в. п. порівняно з попереднім роком. Помірне збільшення бюджетного дефіциту в умовах відновлення економічного зростання вказує на позитивну величину фіскального імпульсу в 2016 році, що означає впровадження Урядом стимулюючої бюджетно-податкової політики, яка зробила свій внесок у поживлення економічної діяльності.

Фінансування державного бюджету за борговими операціями склало 177,3 млрд грн, що становить 86,9 % річного планового показника. Порівняно з минулим роком цей показник збільшився на 50,9 % (див. таблицю 3.2.1). **Державні запозичення** здійснені у сумі 307,7 млрд грн, або 141,0 % суми, затвердженої законом про бюджет, та 85,9 % планового показника з урахуванням внесених змін. Згідно з даними Державного казначейства, частка внутрішніх запозичень у 2016 році становила 80,1 % порівняно з 19,3 % у 2015 році. Такі суттєві розбіжності пов'язані, передусім, з фактом реструктуризації зовнішнього боргу України у 2015 році, коли всі облігації зовнішньої позики, які підлягали погашенню у

2015–2023 рр., були переоформлені новими цінними паперами з терміном погашення у 2019–2027 роках. Номінальна сума нових зобов'язань обсягом 300,2 млрд грн була відображена в показниках фінансування бюджетного дефіциту 2015 року як зовнішні запозичення. При коригуванні сум зовнішніх запозичень 2015 року на суму реструктуризації боргу частка зовнішніх запозичень становила б 53,7 %, порівняно з 19,9 % у 2016 році.

Таблиця 3.2.1

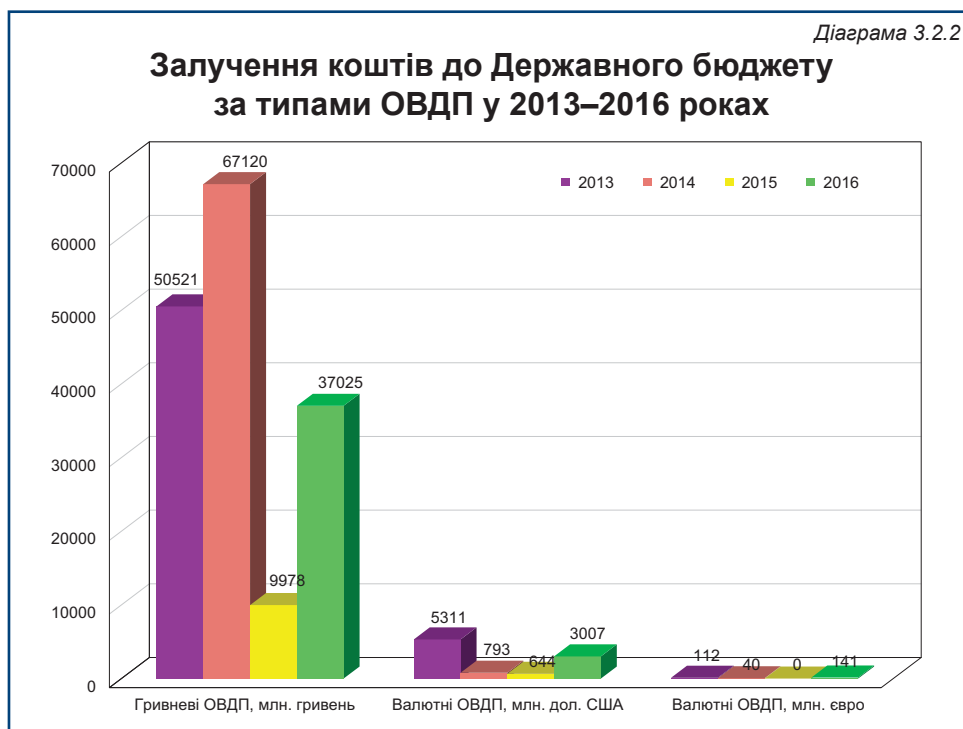
Показники фінансування державного бюджету за 2011–2016 роки

Роки Показники	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Загальне фінансування, млрд грн, у т.ч.:	23,5	53,5	64,7	78,1	45,2	70,1
– загальний фонд	20,9	53,3	65,2	61,2	38,9	63,7
– спеціальний фонд	2,6	0,2	–0,5	16,9	6,3	6,4
Фінансування за борговими операціями, млрд грн	35,0	41,7	81,0	201,8	117,5	177,3
Запозичення, млрд грн, у т.ч.:	80,6	109,8	160,8	322,6	514,1	307,7
– внутрішні запозичення	53,4	66,8	108,9	227,6	99,0	246,4
частка, %	66,3	60,8	67,7	70,6	19,3	80,1
– зовнішні запозичення	27,2	43,0	51,9	95,0	415,1	61,3
частка, %	33,7	39,2	32,3	29,4	80,7	19,9
Погашення, млрд грн, у т.ч.:	–45,6	–68,1	–79,8	–120,8	–416,6	–111,4
– внутрішні запозичення	–32,1	–38,0	–41,8	–68,0	–91,2	–102,4
частка, %	70,3	55,8	52,4	56,3	21,9	91,9
– зовнішні запозичення	–13,5	–30,1	–38,0	–52,8	–325,4	–9,0
частка, %	29,7	44,2	47,6	43,7	78,1	8,1
Коригування за зовнішніми зобов'язаннями, млрд грн	—	—	—	—	20,0	–19,0
Надходження від приватизації державного майна, млрд грн	11,5	6,8	1,5	0,5	0,2	0,2
Фінансування за активними операціями, млрд грн	–23,0	5,0	–17,8	–124,2	–72,5	–107,3

Із загальної суми внутрішніх державних запозичень 246,4 млрд грн безпосередньо на фінансування дефіциту державного бюджету надійшло 117,2 млрд грн, а ОВДП вартістю 129,2 млрд грн було спрямовано на викуп Урядом фінансових активів, включаючи 107 млрд грн – акцій націоналізованого «Приватбанку» та 7,9 млрд грн – векселів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Стабілізація макрофінансового середовища в Україні дозволила Уряду збільшити обсяги розміщення як гривневих, так і валютних ОВДП на внутрішньому ринку (див. діаграму 3.2.2). У 2016 році від розміщення гривневих ОВДП до бюджету надійшло 37,0 млрд грн, що на 27,0 млрд грн більше, ніж у 2015 році; при цьому дохідність цих паперів становила від 7,9 % до 19,8 % річних.

Від розміщення доларових ОВДП у 2016 році надійшло 3 млрд дол. США, тоді як у 2015 році – лише 0,6 млрд дол. В умовах продовження девальвації національної валюти доларові ОВДП користувалися підвищеним попитом у інвесторів. Крім того, Міністерство фінансів збільшувало обсяги валютних запозичень для

Діаграма 3.2.2

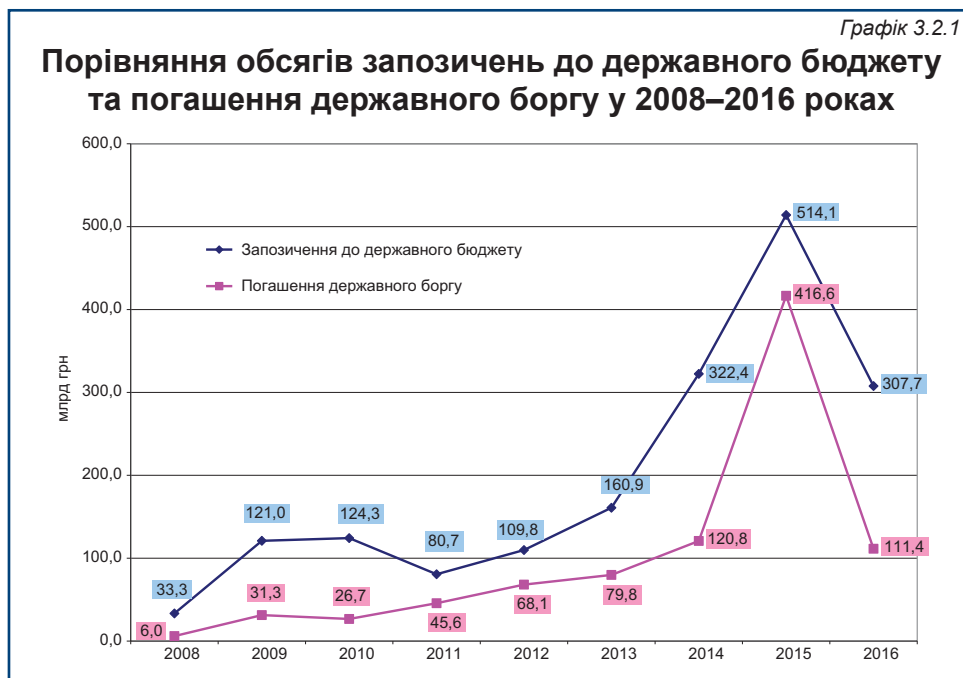

виконання кількісного критерію по чистим міжнародним резервам, який зафіксовано у програмі співробітництва з Міжнародним валютним фондом.

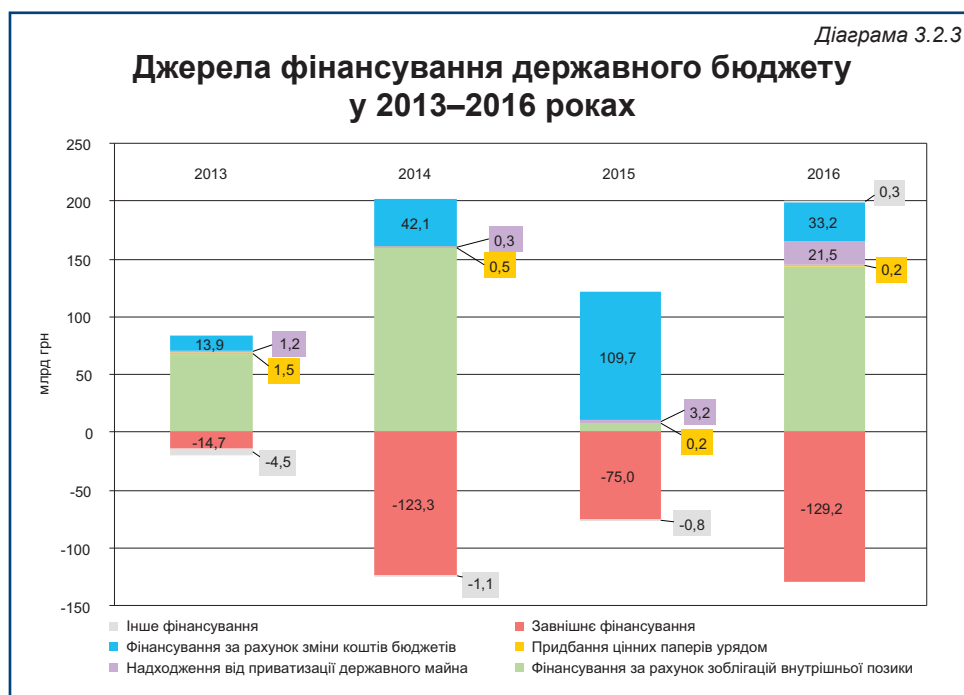
Погашення боргу здійснено у сумі 111,4 млрд грн, що становило 82,4% річного планового обсягу. Погашення внутрішнього боргу здійснено у сумі 102,4 млрд грн або 84,4 % річного планового обсягу, погашення зовнішнього боргу – 9,0 млрд грн, або 65,1% плану.

Щодо попереднього року спостерігалось майже подвоєння розриву між обсягами державних запозичень та погашення боргу з 97,5 до 196,3 млрд грн (див. графік 3.2.1), що призвело до подальшого збільшення суми державного боргу України.

Графік 3.2.1

Обсяги надходжень із різних **джерел фінансування** зазнали суттєвих змін порівняно з минулими роками (див. діаграму 3.2.3). У 2016 році найбільш вагомим компонентом стало фінансування за рахунок облігацій внутрішньої позики (ОВДП) завдяки тому, що різниця між надходженнями від випуску ОВДП і погашенням внутрішнього боргу становила 144,2 млрд грн (порівняно з 8 млрд грн у 2015 році). З іншого боку, величина зовнішнього фінансування дефіциту зменшилася до 33,2 млрд грн, порівняно із 109,7 млрд грн у 2015 році. Основними складовими зовнішніх запозичень стали розміщення облігацій зовнішньої державної позики (ОЗДП) під гарантії Уряду США, довипуск ОЗДП 2015 року, залучення від Японського агентства міжнародного співробітництва та надходження до спеціального фонду бюджету позичкових коштів від МФО. Придбання цінних паперів урядом (набуття фінансових активів) у 2016 році в 1,8 раза перевищило величину бюджетного дефіциту або загальну суму фінансування. У 2016 році збільшилося також фінансування за рахунок зміни залишків бюджетних коштів – до 21,5 млрд грн проти 3,2 млрд грн у 2015 році.

ВИТРАТИ НА ПОГАШЕННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Видатки на **обслуговування державного боргу** у 2016 році становили 97,4 млрд грн, або 99,4 % річного планового показника (див. таблицю 3.2.2). Загальний обсяг виплат з **погашення й обслуговування державного боргу** становив 208,8 млрд грн, або 82,8 % річного плану. Видатки на обслуговування державного боргу збільшилися на 10,6 млрд грн порівняно з попереднім роком. Частка цих видатків у загальному обсязі видатків державного бюджету зменшилася з 15,0 % у 2015 році до 14,2 % у 2016 році. Відносно ВВП обсяг платежів з обслуговування державного боргу зменшився з 4,4 % до 4,1 %.

Таблиця 3.2.2

**Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу
за 2013–2016 роки**

Роки Показники	2013		2014		2015*		2016		
	Факт, млрд грн	Виконання плану, %	Факт, млрд грн	Виконання плану, %	Факт, млрд грн	Виконання плану, %	Річний план, млрд грн	Факт, млрд грн	Виконання плану, %
ПЛАТЕЖІ ЗА ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ, усього, у т.ч.:	114,2	98,2	171,8	98,4	503,4	90,7	252,2	208,8	82,8
– внутрішнім	65,7	97,7	102,7	99,5	151,3	80,4	185,9	166,5	89,6
– зовнішнім	48,5	99,0	69,1	96,8	352,1	96,0	66,3	42,3	63,8
Платежі з погашення державного боргу, у т.ч.:	79,8	98,4	120,8	98,2	416,6	89,3	154,2	111,4	72,3
– внутрішнім	41,8	97,3	68,0	99,6	91,2	71,3	121,3	102,4	84,4
– зовнішнім	38,0	99,7	52,8	96,5	325,4	96,1	32,9	9,0	27,5
Видатки на обслуговування державного боргу, у т.ч.:	34,4	97,9	51,0	98,8	86,8	98,2	98,0	97,4	99,4
– внутрішнім	23,9	98,4	34,7	99,4	60,1	99,7	64,6	64,2	99,3
– зовнішнім	10,5	96,6	16,3	97,6	26,8	95,0	33,4	33,2	99,5
ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ, усього (видатки, надання кредитів, погашення державного боргу, придбання цінних паперів)	503,9	92,5	654,3	94,1	1075,7	92,5	1016,0	932,5	91,8
Питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету, %	23,3	х	26,3	х	10,8	х	24,8	22,4	90,2
Питома вага відсоткових виплат за державним боргом у витратах бюджету, %	8,5	х	11,9	х	15,0	х	13,8	14,2	102,8
Відношення платежів за державним боргом до ВВП, %	7,5	х	10,8	х	10,2	х	10,6	8,8	82,8
Відношення відсоткових виплат за державним боргом до ВВП, %	2,3	х	3,2	х	4,4	х	4,1	4,1	99,4

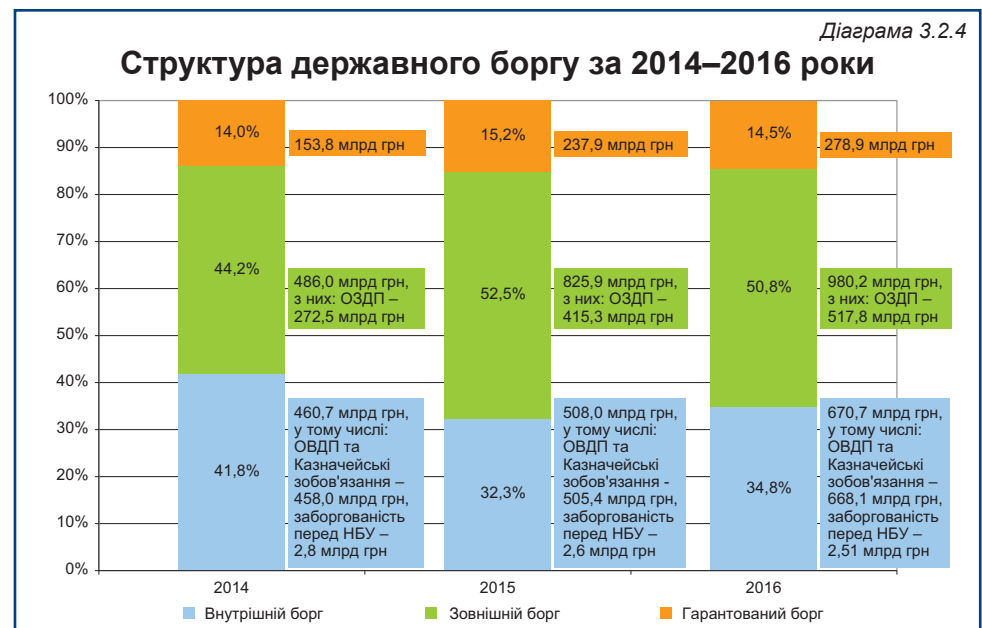
* дані 2015 року скориговано на операцію з реструктуризації зовнішнього боргу

Водночас середньострокова динаміка боргових виплат з бюджету виглядає менш оптимістично. Так, видатки на обслуговування державного боргу збільшилися з 2,3 % ВВП у 2013 році до 4,1 % ВВП у 2016 році; їх частка у сумарних видатках державного бюджету за цей самий період збільшилася з 8,5 % до 14,2 %. Обсяг платежів за державним боргом (з урахуванням сум погашення) відносно ВВП збільшився з 7,5 % у 2013 році до 8,8 % у 2016 році. Питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету (які формуються з видатків, надання кредитів, погашення державного боргу і придбання цінних паперів) зменшилася з 23,3 % у 2013 році до 22,4 % у 2016 році. Тобто, з одного боку, зростання боргового навантаження зумовлювало збільшення бюджетних витрат на обслуговування боргу. Проте, з іншого боку, реструктуризація зовнішнього державного боргу у 2015 році дозволила дещо розвантажити бюджети 2015–2018 років, тому сумарні виплати на погашення і обслуговування боргу в 2016 році приблизно відповідали обсягу виплат у попередні роки.

ДЕРЖАВНИЙ І ГАРАНТОВАНИЙ ДЕРЖАВОЮ БОРГ

На кінець 2016 року **державний та гарантований державою борг України** досяг величини 1929,8 млрд грн, з них 50,8 % (980,2 млрд грн) припадає на державний зовнішній борг, а 34,8 % (670,7 млрд грн) – на державний внутрішній борг. Гарантований борг становив 278,9 млрд грн, або 14,5 % загальної суми прямого і гарантованого державою боргу (див. діаграму 3.2.4). Порівняно з 2015 р. величина державного і гарантованого боргу збільшилася на 357,6 млрд грн, або на 22,8 %, а порівняно з 2013 р. – в 3,3 раза. Основними чинниками зростання державного боргу стали більше ніж трикратна девальвація національної валюти та прийняття Урядом умовних зобов'язань, пов'язаних із рекапіталізацією НАК «Нафтогаз України», державних і комерційних банків, а також підтримкою Фонду гарантування вкладів. У еквіваленті в доларах США сума державного і гарантованого державою боргу була майже стабільною і становила 73,2 млрд дол. США на кінець 2013 р., 69,8 млрд дол. США – 2014 р., 65,5 млрд дол. США – 2015 р. і 71 млрд дол. США на кінець 2016 року.

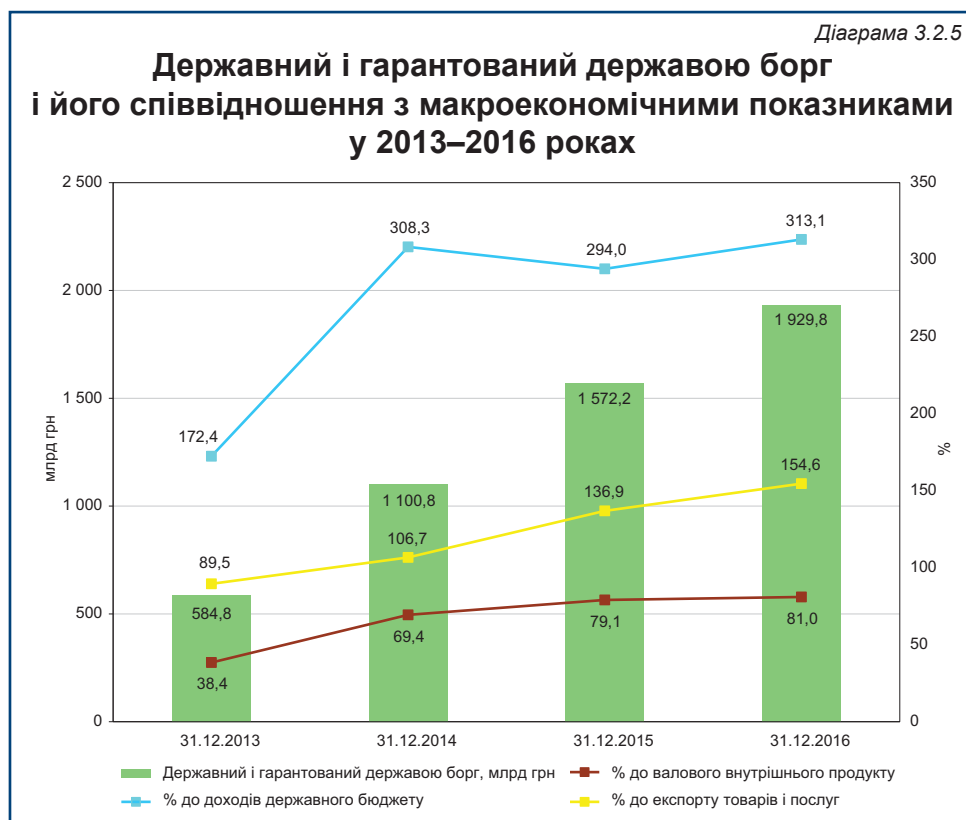
Відносні показники державного боргу у середньостроковому періоді демонстрували висхідну динаміку і засвідчували зниження ступеня платоспроможності держави (див. діаграму 3.2.5).

Так, обсяг державного і гарантованого боргу збільшився з 38,4 % ВВП у 2013 р. до 81,0 % в 2016 р. В той же час за результатами дослідження ОЕСР граничний рівень державного боргу для країн з ринками, що формуються, складає лише 30-50 % ВВП, а для розвинутих країн – 70-90 % ВВП³. Відносно доходів державного бюджету величина державного і гарантованого боргу збільшилася

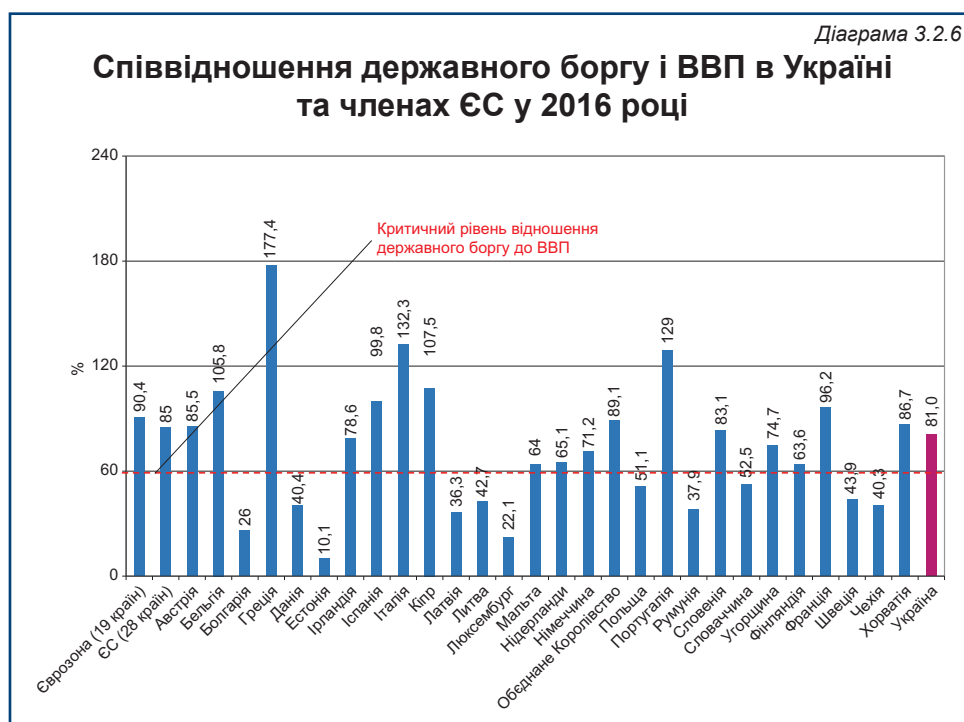
³ Fall F., Fournier J. Macroeconomic uncertainties, prudent debt targets and fiscal rules. – OECD Economic Department Working Paper. – July 2015.

з 172,4% у 2013 р. до 308,3 % у 2014 р., дещо зменшилася у 2015 р. і знову підвищилася до 313,1 % у 2016 р. У міжнародній практиці прийнятним показником вважається відношення державного боргу до доходів бюджету на рівні до 200 %⁴.

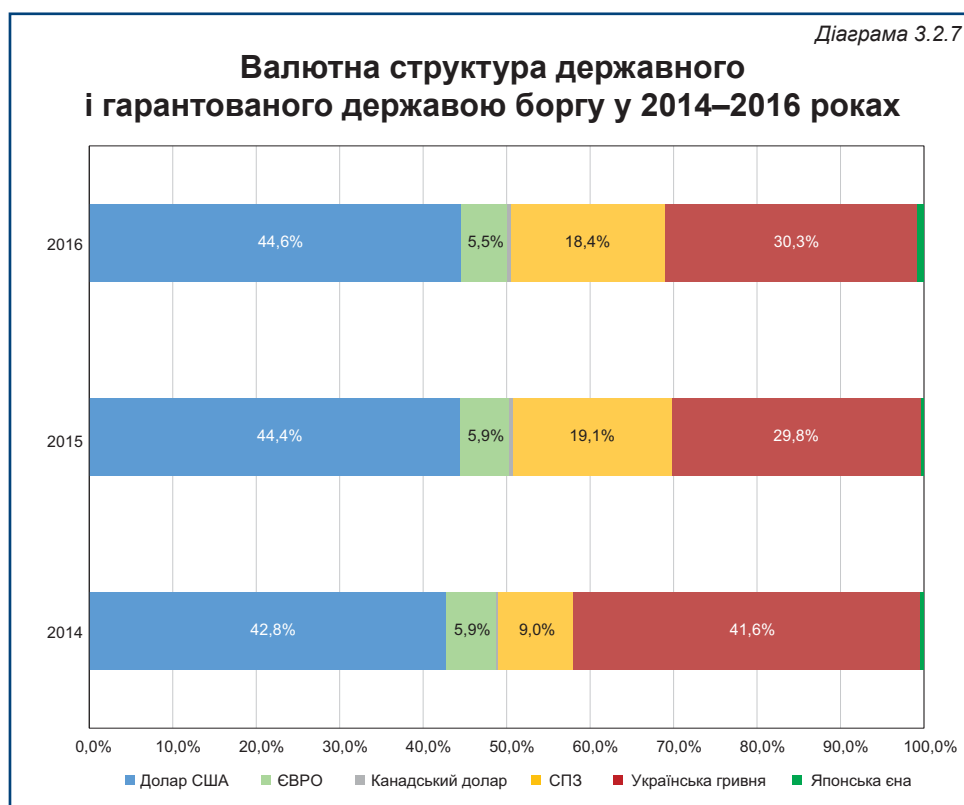

Угодою про асоціацію передбачено співробітництво між Україною та ЄС в галузі управління державними фінансами, що спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і базується на міжнародних стандартах (стаття 346). У країнах – членах єврозони, згідно з Маастрихтськими критеріями, величина валового боргу загального уряду не повинна перевищувати 60 % ВВП. Борговий ліміт на рівні 60% ВВП для державного і гарантованого боргу зафіксовано і в Бюджетному кодексі України. На діаграмі 3.2.6 відображено відносний показник державного і гарантованого боргу України (81 %) ВВП порівняно з рівнем боргового навантаження у країнах ЄС на кінець 2015 року і визначеним граничним рівнем. Тобто фактичний розмір державного боргу України суттєво перевищує офіційно встановлений граничний рівень, але аналогічна ситуація спостерігається в 19 із 28 країн ЄС.

⁴ Kappadoga N. Debt Sustainability Framework. – Retrived from: www.un.org/esa/ffd/wp.../20070306_nihal-kappadoga.ppt

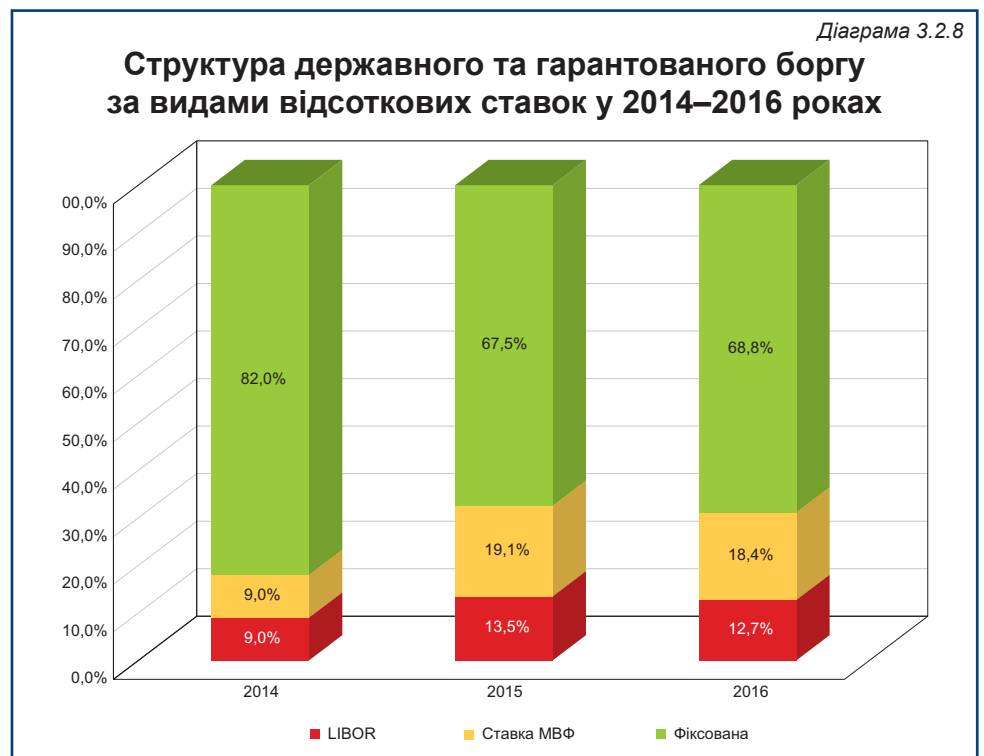

Валютна структура державного боргу вказує на високу вразливість державних фінансів України до ризиків коливань валютного курсу гривні. Станом на кінець 2016 року частка боргових зобов'язань, номінованих у гривні, становила лише 30,3 % загальної суми державного і гарантованого боргу (див. діаграму 3.2.7).

Порівняно з кінцем 2013 р. частка гривневих зобов'язань зменшилася на 11,3 в. п., що вказує на погіршення валютної структури боргу. Водночас суттєво зросла частка зобов'язань, номінованих у спеціальних правах запозичення (СПЗ), внаслідок реалізації в Україні програм Міжнародного валютного фонду «stand-by» і «EFF».

Структура державного боргу за видами відсоткових ставок є доволі оптимістичною і засвідчує невисоку вразливість державних фінансів до відсоткових ризиків (див. діаграму 3.2.8). Так, частка боргових зобов'язань з фіксованою відсотковою ставкою на кінець 2016 року становила 68,8 %, збільшившись на 1,3 в. п. порівняно з попереднім роком. Інші види боргових зобов'язань України мають дохідність, прив'язану до ставки LIBOR і до ставки МВФ.

Отже, в Україні спостерігаються доволі високі ризики для стійкості державних фінансів, які генеруються обсягом та валютною структурою державного боргу. Проте макрофінансова стабілізація і відновлення економічного зростання, зведення бюджету з помірним дефіцитом і проведення активних бюджетних реформ з високою ймовірністю визначатимуть зменшення ризиків для державних фінансів України і сприятимуть їх оздоровленню.

3.3. АНАЛІЗ ВИДАТКІВ І КРЕДИТУВАННЯ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ ЗА 2016 РІК

ЗВЕДЕНИЙ БЮДЖЕТ

Видатки Зведеного бюджету України виконані у сумі 835,6 млрд грн, що становить 94,6 % річного планового показника, у тому числі видатки загального фонду – 729,8 млрд грн, або 98,2 %, спеціального фонду – 105,8 млрд грн, або 75,6 % (див. таблицю 3.3.1).

Як свідчать дані таблиці, рівень виконання видатків зведеного бюджету зменшився на 0,2 в. п. порівняно з аналогічним показником попереднього року і становив 94,6 %. Видатки загального фонду упродовж аналізованого періоду виконані на рівні 98,2 %, що перевищує на 1,0 в. п. показник попереднього року, а щодо спеціального фонду – рівень виконання скоротився на 3,7 в. п.

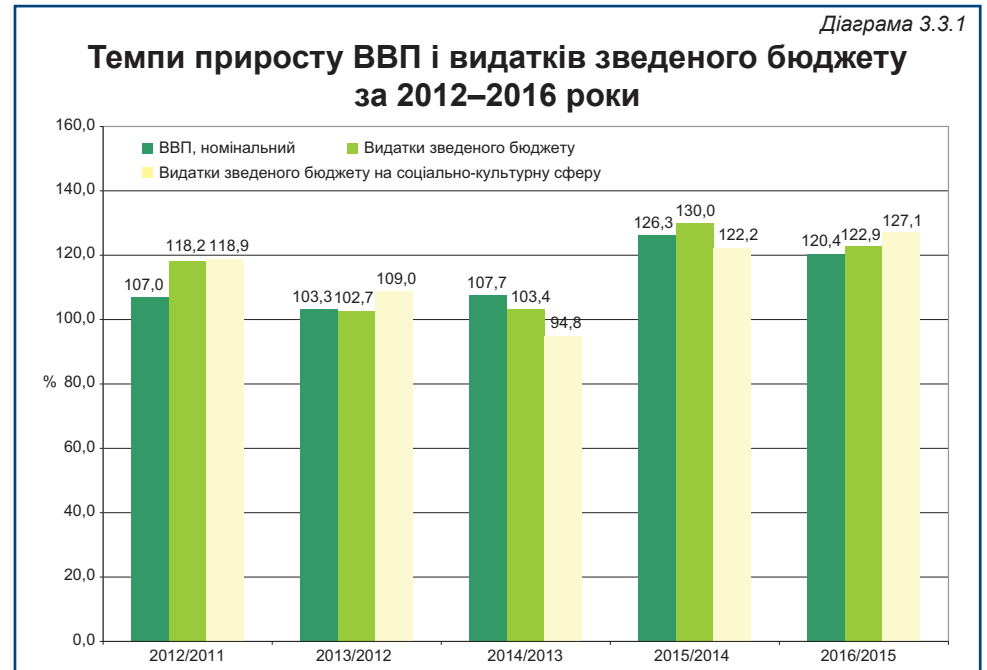
Таблиця 3.3.1

Видатки зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 роки

Роки Видатки	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %
Зведений бюджет, у т. ч.:	589807,6	523004,8	88,7	717 272,2	679 871,4	94,8	883 288,7	835 589,8	94,6
– загальний фонд	477323,4	443135,8	92,8	622 666,0	604 814,9	97,1	743 265,9	729 751,6	98,2
– спеціальний фонд	112484,2	79869,0	71,0	94 606,2	75 056,5	79,3	140 022,8	105 838,2	75,6
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	324 954,3	299508,1	92,2	423 068,5	402 931,4	95,2	511 578,4	489 348,2	95,7
– загальний фонд	264461,7	254370,7	96,2	379 789,4	371 455,2	97,8	451 555,1	447 767,4	99,2
– спеціальний фонд	60492,6	45137,4	74,6	43 279,2	31 476,2	72,7	60 023,3	41 580,7	69,3
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	264853,3	223496,7	84,4	294 203,7	276 940,0	94,1	371 710,3	346 241,6	93,1
– загальний фонд	212861,7	188765,1	88,7	242 876,6	233 359,8	96,1	291 710,8	281984,2	96,7
– спеціальний фонд	51991,6	34731,6	66,8	51 327,1	43 580,2	84,9	79 999,5	64 257,5	80,3
Державний бюджет (з урахування міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	462542,6	430108,8	93,0	599 472,4	576 911,4	96,2	708 321,7	684 743,4	96,7
– загальний фонд	384597,4	371153,0	96,5	554 591,5	544 651,9	98,2	647 222,3	642 473,7	99,3
– спеціальний фонд	77945,2	58955,8	75,6	44 880,9	32 259,5	71,9	61 099,4	42 269,8	69,2
Міжбюджетні трансферти, разом	137588,3	130600,7	94,9	176 403,9	173 980,0	98,6	196 743,3	195 395,3	99,3

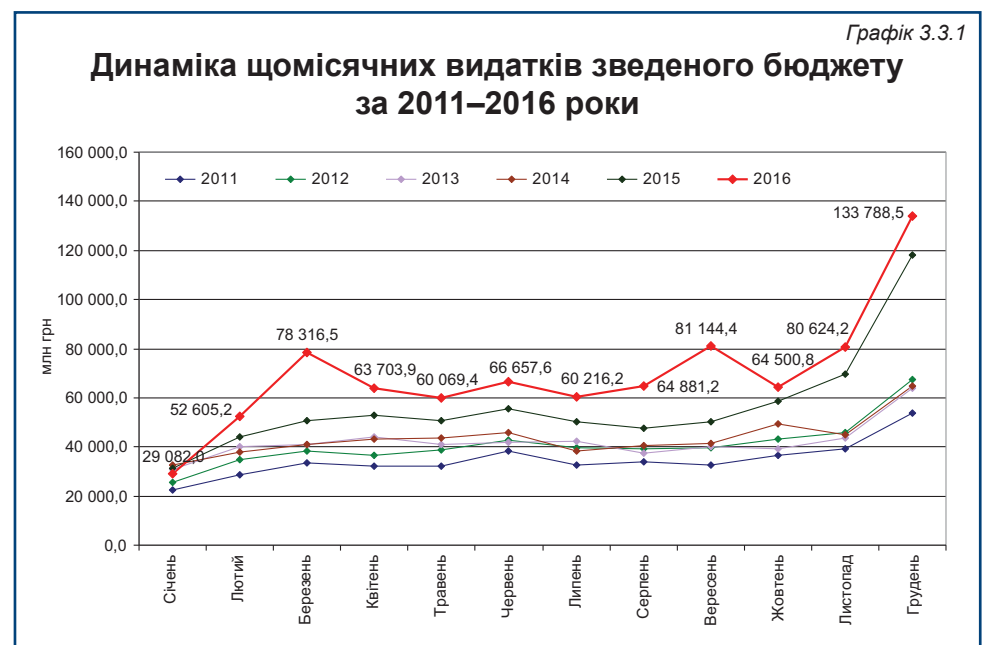
Темп зростання видатків зведеного бюджету становив 122,9 %, що нижче показника минулого року на 7,1 в. п., але суттєво перевищує відповідний показник попередніх років (103,4 % у 2014 році та 102,7 % у 2013 році) (див. діаграму 3.3.1). Темп зростання видатків зведеного бюджету, як і в попередньому році, перевищив

темپ зростання номінального ВВП. Частка видатків зведеного бюджету у ВВП збільшилася (до 35,1 %), водночас вона, як і раніше, залишається нижчою, ніж була у докризовому 2008 році (38,4 %).

Щомісячна динаміка фактичних видатків зведеного бюджету протягом шестирічного періоду представлена на графіку 3.3.1.

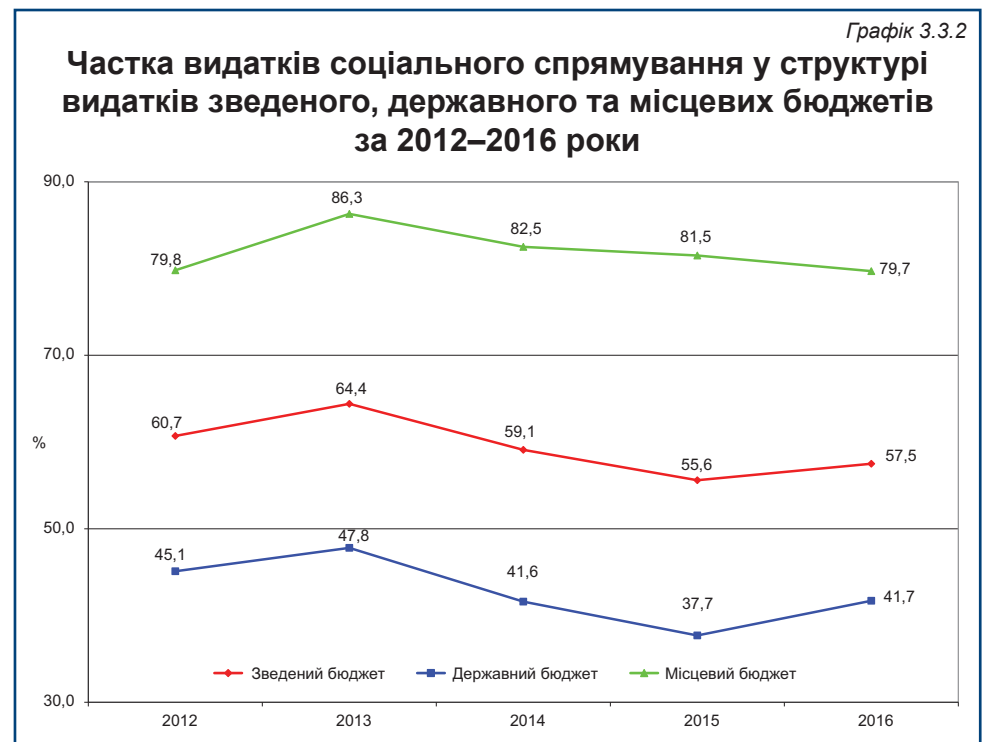
Видатки за грудень традиційно мали найбільше значення порівняно з іншими місяцями.

Видатки соціального спрямування⁵ зведеного бюджету виконано у сумі 480,1 млрд грн, що більше за аналогічний показ-

⁵ До видатків соціального спрямування належать видатки на охорону здоров'я, освіту, духовний та фізичний розвиток, соціальний захист і соціальне забезпечення (Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.2011 р. № 3358).

ник попереднього року на 102,3 млрд грн, або на 27,1 %. Їх частка становила 57,5 %, що на 1,9 в. п. вище, ніж у 2015 році, але вона нижче значень 2012 – 2014 років. (див. графік 3.3.2). Частки видатків зведеного бюджету на освіту, охорону здоров'я й духовний та фізичний розвиток зменшилися, відповідно, на 1,3 в. п., 1,4 в. п. та 0,4 в. п. і становили 15,5 %, 9,0 % та 2,0 % відповідно. Частка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилась на 5,0 в. п. і становила 30,9 %.

Із графіка 3.3.2 видно, що місцеві бюджети спрямовують у соціально-культурну сферу значно більшу частку видатків, ніж державний бюджет. Це пояснюється структурою витрат місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України. У 2016 році частка цих видатків місцевих бюджетів знизилася щодо показника попереднього року на 1,8 в. п. і становила 79,7 %. Таке зменшення частки відбулося через збільшення можливостей місцевих бюджетів у здійсненні видатків на економічну діяльність (див. таблицю 3.3.2). У 2016 році їх обсяг досяг 34,8 млрд грн та склав 10,0 % у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів.

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилися на 46,5 %, або майже на 82,0 млрд грн.

Таблиця 3.3.2

Темпи зростання окремих видів видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 роки порівняно з попереднім періодом

(%)

Роки Видатки згідно з функціональною класифікацією	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети
Разом видатків (без урахування міжбюджетних трансфертів), з них на:	103,4	104,1	102,4	130,0	134,5	123,9	122,9	121,5	125,0
– житлово-комунальне господарство	231,1	115,2	232,6	88,2	19,3	88,6	111,8	58,2	111,8
– загальнодержавні функції	124,5	131,4	95,0	153,1	156,6	131,8	114,0	114,4	111,6
– оборону	184,3	184,4	182,8	190,1	190,1	437,3	114,1	114,1	79,2
– охорону навколишнього природного середовища	62,2	56,5	87,9	158,8	156,1	168,2	113,1	117,7	100,5
– економічна діяльність	86,0	83,3	97,5	128,9	107,9	207,2	117,6	84,6	181,8
– громадський порядок, безпека та судова влада	113,8	113,9	112,5	122,5	122,5	130,1	131,1	131,2	120,8
– охорону здоров'я	92,7	81,3	95,6	124,4	109,3	127,9	106,2	108,8	105,7
– духовний і фізичний розвиток	101,4	95,3	105,1	117,1	135,9	107,0	104,0	74,9	124,1
– освіту	94,9	92,7	95,8	114,1	105,3	117,6	113,4	115,4	112,6
– соціальний захист і соціальне забезпечення	95,1	91,0	101,6	127,8	128,7	126,5	146,5	146,5	146,4

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ

Рівень виконання річного плану **видатків Державного бюджету України з урахуванням міжбюджетних трансфертів** збільшився на 0,4 в. п. щодо минулорічного показника і становив 96,7 %. При цьому загальний обсяг видатків збільшився порівняно з 2015 роком на 18,7 % і становив 684,7 млрд грн (див. таблицю 3.3.1).

Видатки Державного бюджету України без урахування міжбюджетних трансфертів склали 489,3 млрд. грн., що більше минулорічного показника на 86,5 млрд грн, або на 21,5 %. Рівень виконання річного плану становив 95,7 %, що на 0,5 в. п. вище минулорічного.

Із загального фонду було профінансовано 447,8 млрд грн, що на 20,5 % більше відповідного показника 2015 року і становить 99,2 % річних планових призначень, з спеціального фонду – 41,6 млрд грн, що більше показника попереднього року на 32,3 %. Рівень виконання річного плану за спеціальним фондом становить 69,3 % (за 2015 рік – 72,5 %).

Незначно збільшилася частка видатків спеціального фонду державного бюджету щодо минулорічного показника (див. графік 3.3.3). Зазначене пов'язано із збільшенням обсягу цих видатків порівняно з минулим роком на 32,3 %, або на 10,2 млрд грн.

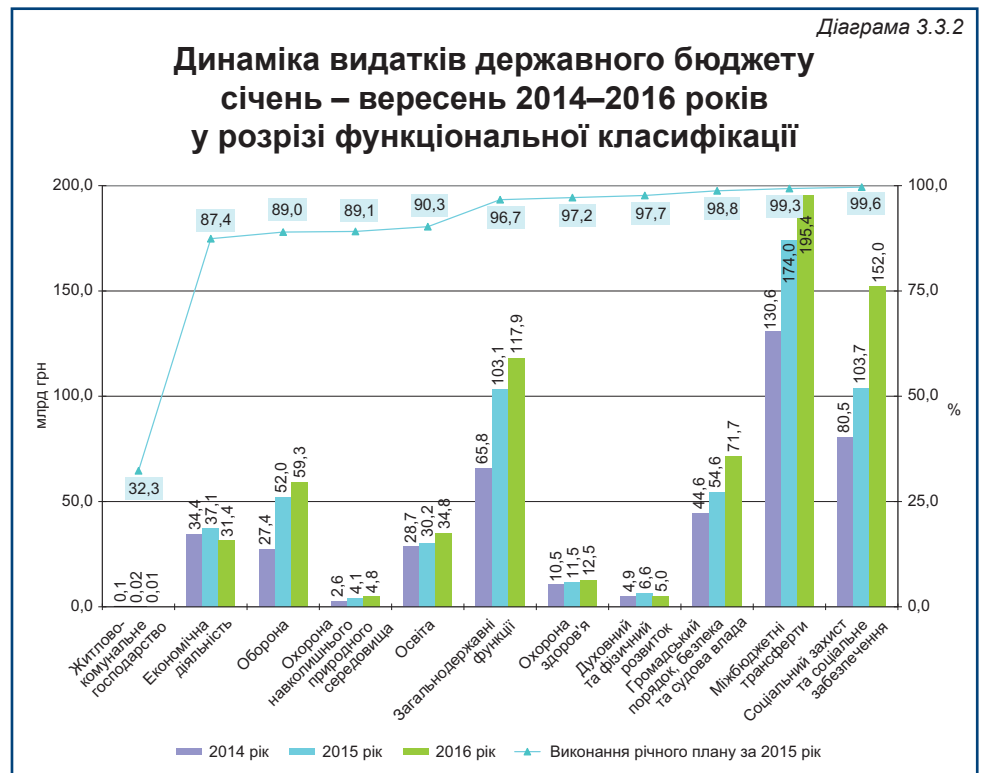
Суттєво збільшилися видатки на діяльність із забезпечення громадського порядку, боротьби з злочинністю та охорону державного кордону – на 32,0 %, або на 4,3 млрд грн, а також на транспорт – на 53,2 % (1,0 млрд грн). Видатки спеціального фонду інших закладів та заходів у сфері освіти⁶ збільшилися у 15,8 раза.

ВИДАТКИ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Порівняно з показниками минулого року найбільше зростання видатків у номінальному вираженні відбулося за такими напрямками (див. діаграму 3.3.2):

- соціальний захист та соціальне забезпечення – на 48,3 млрд грн, або на 46,5 %;
- міжбюджетні трансферти – на 21,4 млрд грн, або на 46,5 %;
- громадський порядок, безпека та судова влада – на 17,1 млрд грн, або на 31,3 %;
- загальнодержавні функції – на 14,8 млрд грн, або на 14,4 %, у складі яких видатки на обслуговування боргу – на 11,3 млрд грн, або на 13,4 %;
- оборона – на 7,3 млрд грн, або на 14,1 %.

⁶ До інших закладів і заходів у сфері освіти належать видатки, що не віднесені до визначених рівнів освіти (дошкільна освіта, загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, позашкільна освіта та заходи із позашкільної роботи з дітьми, програми матеріального забезпечення навчальних закладів, фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері освіти).

Найвищі показники виконання річного плану демонструють видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення (99,6 %), міжбюджетні трансферти (99,3 %), громадський порядок, безпеку та судову владу (98,8 %), духовний та фізичний розвиток (97,7 %), а також видатки на охорону здоров'я (97,2 %) (див. діаграму 3.3.2).

Низький рівень виконання, як і в попередньому році, спостерігається за видатками на житлово-комунальне господарство (32,3 %).

У структурі видатків спостерігається зростання часток видатків тільки на соціальний захист та соціальне забезпечення й громадський порядок, безпеку та судову владу і зменшення часток інших видатків державного бюджету, в тому числі й видатків соціального спрямування (див. таблицю 3.3.3). Приріст в абсолютному значенні спостерігається за більшістю видатків. Винятком є скорочення видатків на економічну діяльність, духовний та фізичний розвиток та житлово-комунальне господарство. Вони зменшилися порівняно з 2015 роком на 5,7 млрд грн (15,4 %), 1,7 млрд грн (25,1 %) та 9,0 млн грн (41,8 %) відповідно.

Таблиця 3.3.3

**Видатки державного бюджету за 2014–2016 роки
у розрізі функціональної класифікації видатків та кредитування**

Роки Видатки згідно з функціональною класифікацією	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %
Загальнодержавні функції, з них:	68 503,2	65 836,5	96,1	106 047,0	103 116,7	97,2	121 989,8	117 925,6	96,7
• обслуговування боргу	48 329,9	47 976,7	99,3	85 669,3	84 505,4	98,6	96 310,7	95 794,2	99,5
Оборона	28 472,1	27 363,3	96,1	54 570,6	52 005,2	95,3	66 701,7	59 348,9	89,0
Громадський порядок, безпека та судова влада	46 712,6	44 617,2	95,5	55 810,6	54 643,4	97,9	72 556,6	71 671,1	98,8
Охорона навколишнього природного середовища	3 849,1	2 597,4	67,5	4 705,7	4 053,0	86,1	5 353,4	4 771,6	89,1
Житлово-комунальне господарство	149,9	111,5	74,4	493,0	21,5	4,4	38,7	12,5	32,3
Охорона здоров'я	11 801,5	10 475,8	88,8	12 657,2	11 450,4	90,5	12 819,5	12 456,3	97,2
Духовний та фізичний розвиток	5 458,1	4 871,8	89,3	7 605,4	6 619,2	87,0	5 077,2	4 958,9	97,7
Освіта	32 154,1	28 674,6	89,2	33 281,6	30 185,7	90,7	38 587,0	34 825,4	90,3
Соціальний захист та соціальне забезпечення, з них:	87 375,0	80 549,1	92,2	104 381,3	103 700,9	99,3	152 513,5	151 965,5	99,6
• соціальний захист пенсіонерів	81 729,7	75 813,9	92,8	94 811,6	94 811,6	100,0	142 586,2	142 586,2	100,0
Економічна діяльність, у т.ч.:	40 478,6	34 410,8	85,0	43 516,1	37 135,4	85,3	35 940,9	31 412,3	87,4
• сільське господарство, лісове господарство та мисливство, рибне господарство	6 973,1	5 759,1	82,6	5 299,7	4 732,9	89,3	4 632,0	4 372,7	94,4
• паливно-енергетичний комплекс	10 164,8	9 335,8	91,8	3 564,9	1 889,6	53,0	2 226,3	2 200,0	98,8
• транспорт	16 860,6	14 428,9	85,6	25 468,1	23 104,2	90,7	16 398,2	15 335,2	93,5
• інші видатки на економічну діяльність	6 480,1	4 887,0	75,4	9 183,4	7 408,8	80,7	12 684,5	9 504,4	74,9
Міжбюджетні трансферти	137 588,4	130 600,7	94,9	176 403,9	173 980,0	98,6	196 743,3	195 395,3	99,3
Усього	462 542,6	430 108,8	93,0	599 472,4	576 911,4	96,2	708 321,7	684 743,4	96,7

У таблиці 3.3.4 представлено структуру зменшення та збільшення видатків за основними напрямками.

Таблиця 3.3.4

**Порівняння видатків державного бюджету за 2015–2016 роки
за функціональною класифікацією видатків та кредитування**

Найменування показників статей видатків згідно з функціональною класифікацією видатків та кредитування	Виконано за 2015 рік, млн грн	Виконано за 2016 рік, млн грн	Зміна показника (+/-) 2016 року проти 2015 року, млн грн	Структура збільшення видатків 2016 року проти 2015 року, %	Темпи зростання видатків 2016 року проти 2015 року, %
УСЬОГО ВИДАТКІВ, в тому числі:	576 911,4	684 743,4	107 832,0	x	118,7
Зменшення видатків, усього, у т.ч.:	39 596,1	27 896,0	- 11 700,2	100,0	70,5
Дорожнє господарство	22 909,5	15 090,8	- 7 818,7	66,8	65,9
Фізична культура і спорт	3 647,5	1 410,7	- 2 236,7	19,1	38,7
Сільське, лісове господарство та мисливство, рибне господарство	4 607,6	4 212,6	- 395,0	3,4	91,4
Лікарні загального профілю	818,3	524,4	- 294,0	2,5	64,1
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері державного управління	3 114,9	2 888,6	- 226,3	1,9	92,7

Найменування показників статей видатків згідно з функціональною класифікацією видатків та кредитування	Виконано за 2015 рік, млн грн	Виконано за 2016 рік, млн грн	Зміна показника (+/-) 2016 року проти 2015 року, млн грн	Структура збільшення видатків 2016 року проти 2015 року, %	Темпи зростання видатків 2016 року проти 2015 року, %
Цивільна оборона	808,6	604,3	- 204,3	1,8	74,7
Інша діяльність у сфері охорони навколишнього природного середовища	586,2	422,5	- 163,7	1,4	72,1
Утилізація відходів	468,0	383,8	- 84,1	0,7	82,0
Допомога у вирішенні житлового питання	1 434,5	1 351,3	- 83,2	0,7	94,2
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони здоров'я	412,0	354,3	- 57,7	0,5	86,0
Промисловість з видобутку рудних та нерудних корисних копалин, відтворення мінерально-сировинної бази	152,9	113,7	- 39,2	0,3	74,3
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері економічної, торговельної та трудової діяльності, паливно-енергетичного комплексу, зв'язку, телекомунікації та інформатики	38,0	11,0	- 27,0	0,2	29,0
Інша діяльність у сфері соціального захисту	82,1	55,1	- 27,0	0,3	67,1
Соціальний захист безробітних	58,5	40,9	- 17,6	0,2	70,0
Інше зменшення видатків	457,5	431,9	- 25,6	0,2	94,4
Збільшення видатків, усього, у т.ч.:	537 315,3	656 847,5	119 532,2	100,0	122,2
Соціальний захист пенсіонерів	100 858,7	149 029,3	48 170,6	40,3	147,8
Міжбюджетні трансферти	173 980,0	195 395,3	21 415,3	17,9	112,3
Громадський порядок, безпека та судова влада	54 643,4	71 671,1	17 027,7	14,2	131,2
Обслуговування боргу	84 505,4	95 794,2	11 288,8	9,5	113,4
Військова оборона	47 396,7	53 401,3	6 004,6	5,0	112,7
Освіта	30 185,7	34 825,4	4 639,7	3,9	115,4
Вищі органи державного управління, органи місцевої влади та місцевого самоврядування, фінансова та зовнішньополітична діяльність	13 689,5	17 089,4	3 399,8	2,9	124,8
Поліклініки і амбулаторії, швидка та невідкладна допомога, спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади, санаторно-курортні заклади, санітарно-профілактичні та протиепідемічні заходи і заклади	5 431,3	6 555,8	1 124,5	0,9	120,7
Інша діяльність у сфері оборони	2 348,7	3 355,5	1 006,8	0,8	142,9
Загальна економічна, торговельна та трудова діяльність	640,1	1 429,4	789,3	0,7	223,3
Військова освіта	1 451,3	1 987,8	536,5	0,5	137,0
Інші галузі економіки	5 070,1	5 597,1	526,9	0,4	110,4
Інша економічна діяльність	464,4	981,5	517,0	0,4	211,3
Охорона та раціональне використання природних ресурсів	1 052,6	1 516,7	464,1	0,4	144,1
Інше збільшення видатків	15 597,4	18 217,7	2 620,3	2,2	116,8

ВИДАТКИ ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Як свідчать дані таблиці 3.3.5, зростання відбулося майже за всіма статтями поточних видатків. При цьому, як і в минулому році, скоротилися видатки на субсидії і поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям) на 21,1 %, нарахування на заробітну плату – на 9,5 % та інші поточні видатки – на 4,9 %. За рахунок цього частка поточних видатків у загальній сумі видатків зменшилася на 0,9 в. п. до 96,1 %. Слід зазначити, що за захищеними статтями видатків знизилися тільки видатки на нарахування на заробітну плату – на 9,5 %.

Таблиця 3.3.5

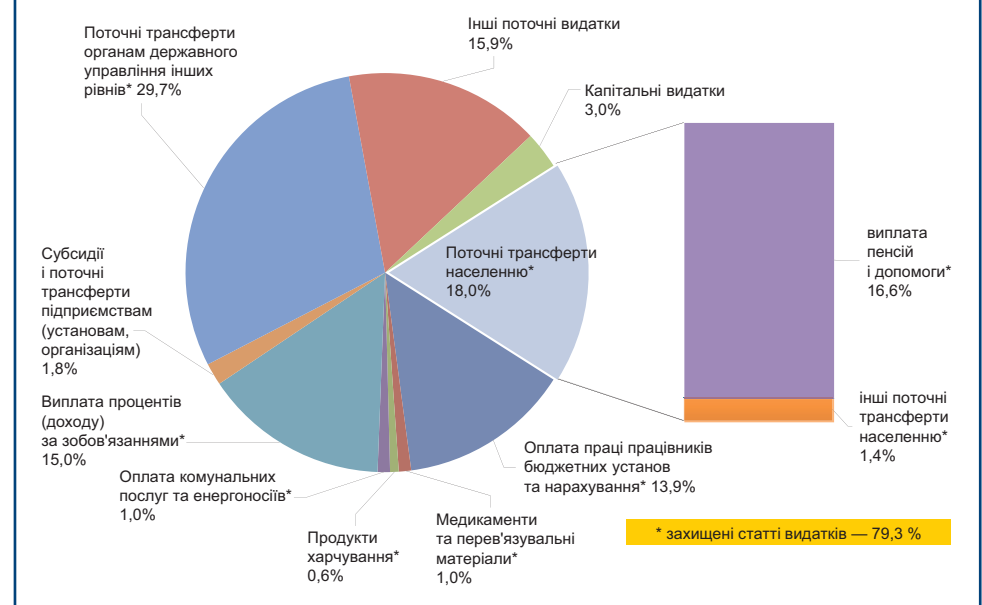
Видатки державного бюджету (з міжбюджетними трансфертами) за 2014–2016 роки у розрізі економічної класифікації

Роки Видатки згідно з економічною класифікацією	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Вико- нання, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Вико- нання, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Вико- нання, %
Поточні видатки	445 430,6	422 825,5	94,9	573 516,4	559 429,4	97,5	672 325,4	658 111,8	97,9
Оплата праці працівників бюджетних установ	59 948,7	52 553,9	87,7	61 663,6	61 024,9	99,0	88 612,4	88 308,0	99,7
Нарахування на заробітну плату	16 923,3	16 729,4	98,9	19 130,1	18 829,8	98,4	17 158,6	17 040,2	99,3
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	4 012,4	3 886,9	96,9	5 836,8	5 613,2	96,2	6 248,7	6 221,2	99,6
Продукти харчування	2 597,6	2 490,6	95,9	4 352,5	4 303,2	98,9	4 575,6	4 543,9	99,3
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	5 030,2	4 615,3	91,8	5 892,7	5 578,3	94,7	6 787,0	6 473,7	95,4
Обслуговування боргових зобов'язань	51 582,5	51 018,2	98,9	88 367,9	86 808,4	98,2	97 962,1	97 374,5	99,4
Субсидії і поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	18 934,9	17 111,3	90,4	11 934,3	10 138,9	85,0	8 346,9	7 999,1	95,8
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	134 457,1	129 523,0	96,3	172 904,3	171 347,5	99,1	190 071,2	189 665,8	99,8
Соціальне забезпечення, у т. ч.:	87 919,7	81 492,1	92,7	104 434,9	104 051,7	99,6	153 483,8	153 282,5	99,9
• виплата пенсій і допомоги	83 076,6	77 148,9	92,9	95 928,3	95 882,2	100,0	143 775,0	143 764,6	100,0
• стипендії	282,2	274,4	97,2	46,2	43,3	93,7	48,5	44,0	90,7
• інші поточні трансферти населенню	4 560,9	4 068,9	89,2	8 460,4	8 126,2	96,1	9 660,3	9 473,9	98,1
Інші поточні видатки	64 024,1	63 404,8	99,0	98 999,2	91 733,7	92,7	99 079,1	87 202,9	88,0
Капітальні видатки, з них:	15 720,4	7 283,3	46,3	25 369,6	17 482,0	68,9	35 965,2	26 631,6	74,0
Капітальне будівництво (придбання)	1 404,9	730,5	52,0	3 718,8	2 613,7	70,3	3 248,3	2 399,1	73,9
Капітальний ремонт, реконструкція та реставрація	1 553,0	687,5	44,3	3 538,0	2 789,9	78,9	3 889,5	3 098,8	79,7
Капітальні трансферти	8 524,4	2 792,0	32,8	10 672,5	5 862,2	54,9	16 312,8	11 589,6	71,0
Нерозподілені видатки	1 391,6	x	x	586,4	x	x	31,1	x	x
Усього видатків (з урахуванням міжбюджетних трансфертів)	462 542,6	430 108,8	93,0	599 472,4	576 911,4	96,2	708 321,7	684 743,4	96,7

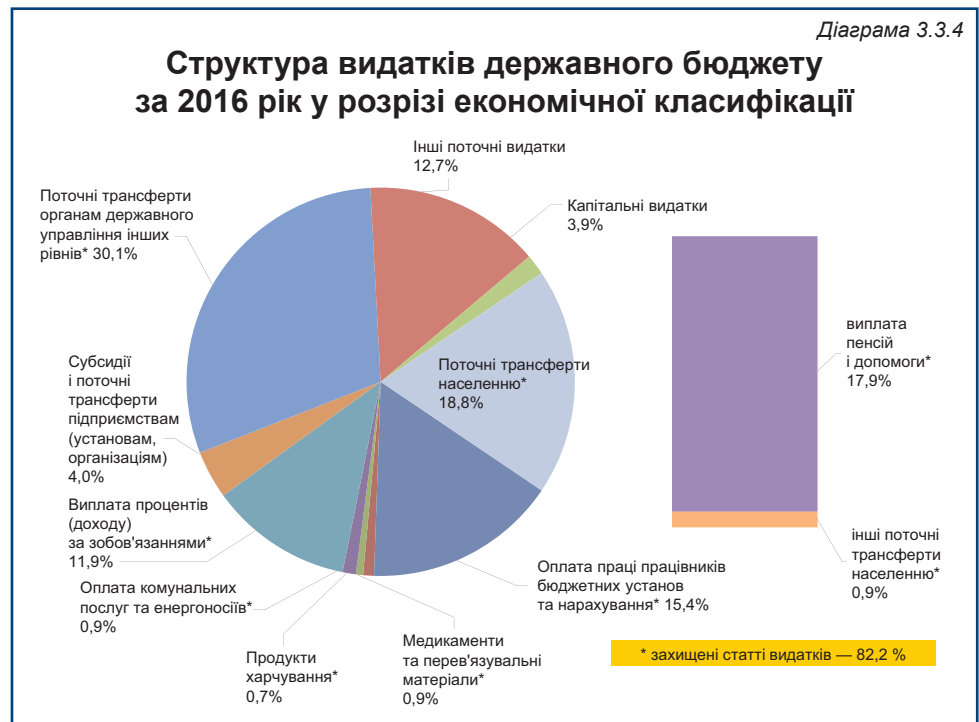
Структура видатків державного бюджету у розрізі економічної класифікації дещо змінилася порівняно з минулим роком (див. діаграми 3.3.3 і 3.3.4).

Діаграма 3.3.3

Структура видатків державного бюджету за 2015 рік у розрізі економічної класифікації

Діаграма 3.3.4

Із загального обсягу збільшення видатків (119,5 млрд грн) найбільша частка (41,1 %) припадає на виплати пенсій і допомоги. На оплату праці припадає 23,4 % збільшення, поточні трансферти органам державного управління – 15,7 %, обслуговування боргових зобов'язань – 9,1 %, капітальні видатки – 7,9 %, інші поточні трансферти населенню – 1,2 %, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 0,8 %, медикаменти та перев'язувальні матеріали – 0,5 %, продукти харчування – 0,2 %.

Вищезазначене зумовило відповідне зростання питомої ваги зазначених видатків у загальному їх обсязі.

Зміна структури видатків за економічною класифікацією пов'язана, зокрема, з суттєвим збільшенням капітальних видатків. Вони становили 26,6 млрд грн, що на 9,2 млрд грн, або на 52,4 %, більше, ніж у 2015 році. Рівень їх виконання збільшився на 5,0 в. п. і склав 74,0 %.

Частка поточних видатків знизилася до 96,1 %, що відбулось за рахунок збільшення частки капітальних видатків на 0,9 в. п.

Частка видатків на захищені статті збільшилася, вона становила 82,2 % усіх видатків державного бюджету. Зазначене, зокрема, пов'язано зі збільшенням видатків на виплату пенсій і допомог.

Виконання видатків за захищеними статтями за 2016 рік склало 99,6 % річного плану, що на 0,7 в. п. більше минулорічного показника.

ВИДАТКИ ЗА ПРОГРАМНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Стан виконання видаткової частини Державного бюджету України за 2014–2016 роки за програмною класифікацією наведено у додатку А.

У 2016 році виконувалося 493 державні бюджетні програми, або на 55 бюджетних програм менше, ніж у 2015 році. 22 бюджетні програми, затверджені у Державному бюджеті України на загальну суму 8,8 млрд грн, взагалі не фінансувалися. Найбільше – від 90,0 % до 100,0 % – профінансована 381 бюджетна програма, або 77,3 % від загальної кількості затверджених.

У звітному періоді найбільші обсяги видатків здійснено за такими бюджетними програмами головних розпорядників коштів:

- «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» (142,6 млрд грн) Міністерства соціальної політики України;

- «Обслуговування державного боргу» (95,8 млрд грн); «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу» (47,2 млрд грн); «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот» (44,1 млрд грн) Міністерства фінансів України;

- «Забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовка військ» (47,3 млрд грн) Міністерства оборони України;

- «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики» (20,0 млрд грн); «Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам» (44,5 млрд грн) Міністерства освіти і науки України;

- «Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам» (44,4 млрд грн) Міністерства охорони здоров'я України;

- «Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування» (9,4 млрд грн) Державного агентства автомобільних доріг України;

- «Здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами» (6,2 млрд грн) Державної судової адміністрації України;

- «Забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, участь у міжнародних миротворчих операціях» (20,9 млрд грн); «Забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України» (8,7 млрд грн) Міністерства внутрішніх справ України.

Найбільше від обсягу річного плану профінансовано програми таких головних розпорядників:

- Національна академія мистецтв України – 99,9 %;
- Державна інспекція ядерного регулювання України – 99,9 %;
- Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – 99,8 %;
- Вища рада юстиції – 99,7 %;
- Міністерство соціальної політики України – 99,7 %.

Найнижчий рівень виконання видатків мав місце за такими розпорядниками:

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – 37,7 %;
- Національне агентство з питань запобігання корупції – 47,3 %;
- Міністерство інфраструктури України – 62,8 %;
- Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України – 67,2 %;
- Державне космічне агентство України – 70,9 %.

Фінансування видатків Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, у 2016 р. не розпочалося.

НАДАННЯ КРЕДИТІВ З БЮДЖЕТУ / ПОВЕРНЕННЯ КРЕДИТІВ ДО БЮДЖЕТУ

Обсяг наданих із державного бюджету кредитів становить 7,1 млрд грн, або 44,8 % річного плану, а **обсяг повернутих кредитів** – 5,5 млрд грн, або 95,8 %. Рівень виконання річного плану з надання кредитів зменшився на 0,5 в. п., а з повернення кредитів навпаки збільшився – на 6,8 в. п.

Показники надання і повернення кредитів до Державного бюджету України за три останні роки відображено у таблиці 3.3.6.

Таблиця 3.3.6

Показники надання і повернення кредитів з / до бюджету за 2014–2016 роки

Роки Показники	2014 рік			2015 рік			2016 рік		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %
Кредитування, у т.ч.:	5 130,2	4 919,4	х	11 189,9	2 950,9	х	10 192,5	1 661,6	х
– надання кредитів	8 573,3	6 717,5	78,4	16 018,1	7 248,0	45,2	15 886,0	7 116,6	44,8
– повернення кредитів	–3 443,1	–1 798,1	52,2	–4 828,2	–4 297,1	89,0	–5 693,5	–5 455,0	95,8

Найбільше **кредитів** із державного бюджету було надано у сфері економічної діяльності (паливно-енергетичний комплекс, дорожнє господарство), житлово-комунального господарства, соціального захисту та соціального забезпечення, зокрема:

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України за бюджетними програмами «Будівництво повітряної лінії 750 кВ Запорізька – Каховська» – 2,2 млрд грн; «Підвищення надійності постачання електроенергії в Україні» – 761,1 млн грн; «Будівниц-

тво ПЛ 750 кВ Рівненська АЕС – Київська» – 587,3 млн грн;
«Реконструкція гідроелектростанцій ПАТ «Укргідроенерго»» – 413,4 млн грн;

- Державному агентству автомобільних доріг України за бюджетною програмою «Розвиток автомагістралей та реформа дорожнього сектору» – 1, 9 млрд грн;

- Міністерству фінансів України за бюджетною програмою «Виконання державою гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії» – 0,9 млрд грн;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за бюджетною програмою «Розвиток міської інфраструктури і заходи в секторі централізованого теплопостачання України, розвиток системи водопостачання та водовідведення в м. Миколаєві, реконструкція та розвиток системи комунального водного господарства м. Чернівці» – 229,5 млн грн.

Повернення кредитів, в основному, відбулося за іншою економічною діяльністю та у сфері енергетики.

У розрізі бюджетних програм найбільше повернення кредитів мало місце за такими головними розпорядниками:

- Міністерство фінансів України за програмами «Повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою» – 4,6 млрд грн; «Повернення бюджетних коштів, наданих на поворотній основі на виконання окремих заходів» – 369,9 млн грн;

- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України за програмою «Повернення коштів, наданих публічному акціонерному товариству «Укргідроенерго» на поворотній основі для реалізації проектів соціально-економічного розвитку» – 360,2 млн грн.

3.4. ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА 2016 РІК

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у 2016 році надійшло 366,0 млрд грн, що на 14,1 %, або на 41,6 млрд грн, більше за відповідний показник минулого року.

Без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 170,6 млрд грн, що на 50,2 млрд грн, або на 41,7 %, більше, ніж у 2015 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 116,8 %.

Виконання дохідної частини місцевих бюджетів характеризують дані, наведені у таблиці 3.4.1.

Таблиця 3.4.1

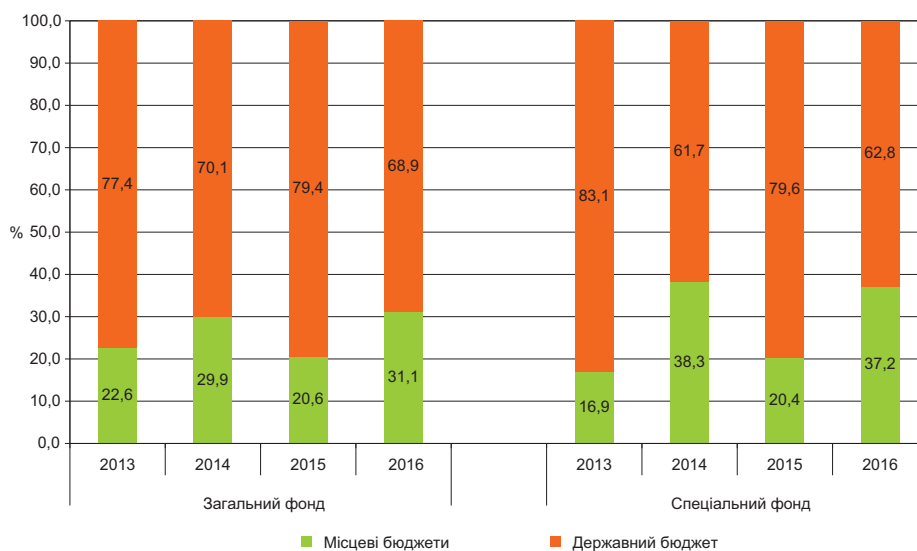
Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2014–2016 роки

Доходи	Факт за 2014 рік	Факт за 2015 рік	Затверджено місцевими радами на 2016 рік	Факт за 2016 рік	Виконання планів, затверджених місцевими радами, %
Усього, млн грн, у т.ч.:	101 087,6	120 461,7	146 138,5	170 645,4	116,8
– загальний фонд	80 230,1	101 574,7	132 428,9	146 648,3	110,7
– спеціальний фонд	20 857,5	18 887,0	13 709,6	23 997,1	175,0

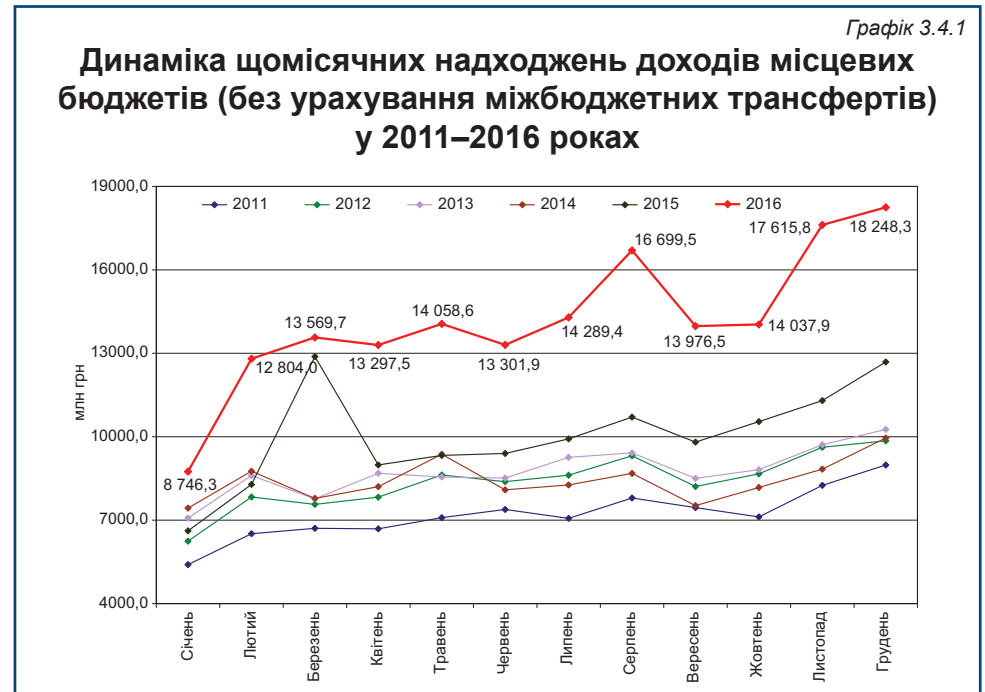
Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 21,8 % (що на 3,3 в. п. більше рівня минулого року). При цьому відбулися зміни у структурі доходів за фондами бюджету (див. діаграму 3.4.1).

Діаграма 3.4.1

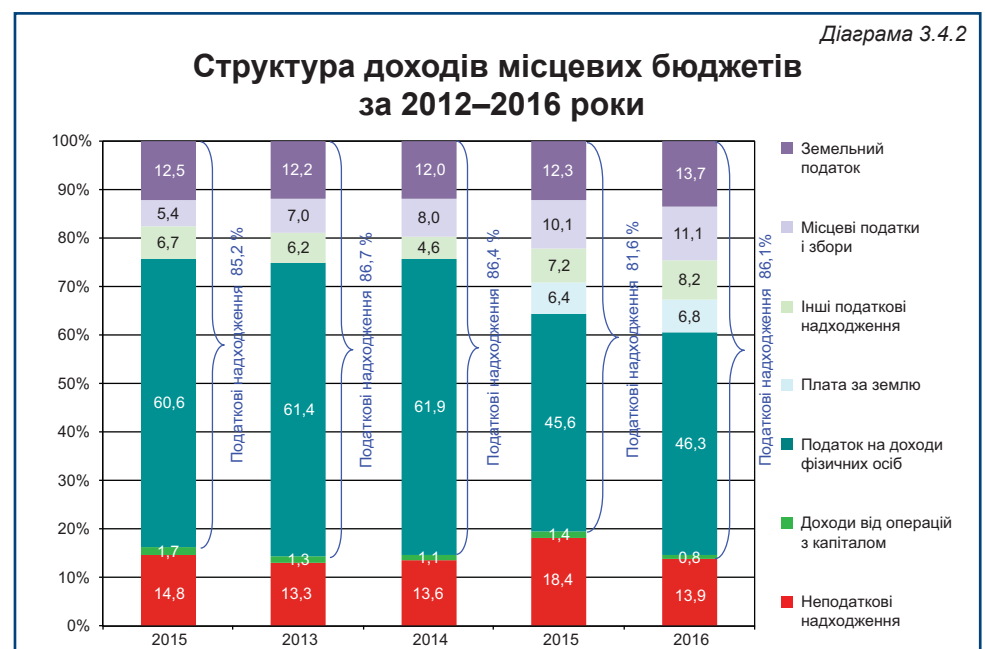
Частки доходів у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету за 2013–2016 роки

Щомісячні надходження доходів місцевих бюджетів у 2016 році продемонстрували доволі стрімке зростання – середньомісячні обсяги надходжень перевищували минулорічні майже на третину. Це пояснюється збільшенням, у першу чергу, надходжень податку на доходи фізичних осіб (див. графік 3.4.1).

Певних змін зазнала структура доходів місцевих бюджетів, насамперед через збільшення частки податкових надходжень, зумовлене зростанням таких видів доходів, як податок на доходи фізичних осіб (+0,7 в. п.), місцеві податки і збори (+1,0 в. п.), акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підаткованих товарів (+0,4 в. п.) та інші податкові надходження (+1,0 в. п.). Відповідно скоротилася частка неподаткових надходжень – на 4,5 в. п., до 13,9 % (див. діаграму 3.4.2).

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

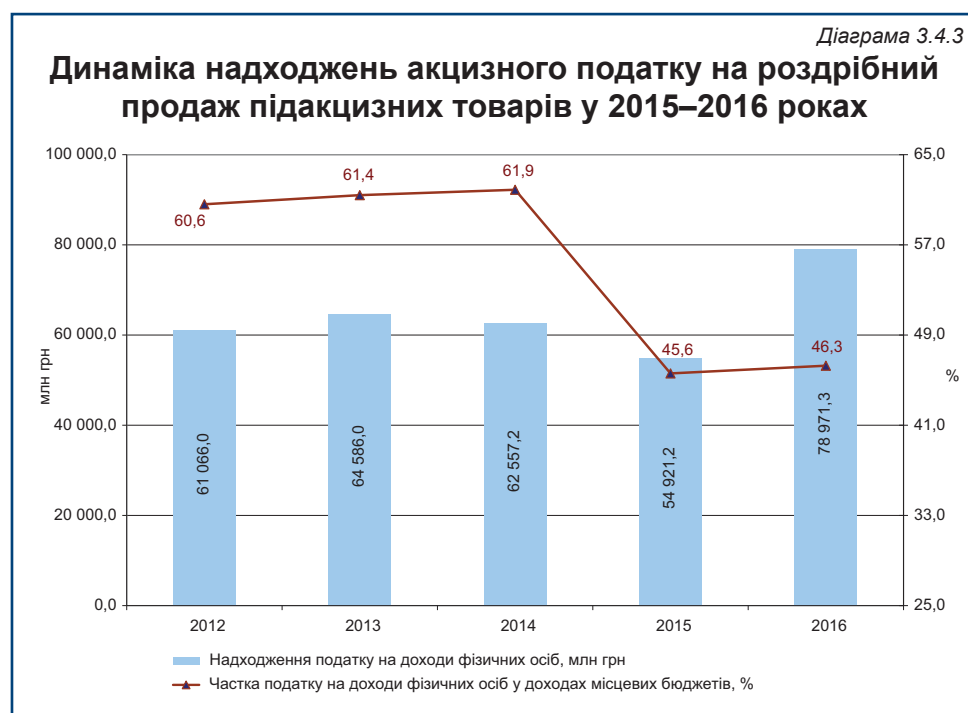
У 2016 році до місцевих бюджетів надійшло 146,9 млрд грн **податкових надходжень**, що на 48,7 млрд грн, або на 49,6 %, більше, ніж у попередньому році.

Рівень виконання податкових надходжень становив 111,4 % річного плану. Як і передбачали експерти ІБСЕД, перевиконання відбулося за всіма основними податковими джерелами наповнення місцевих бюджетів: податком на доходи фізичних осіб (108,5 %), акцизним податком на роздрібний продаж підакцизних товарів (110,9 %), рентною платою та платою за використання інших природних ресурсів (112,0 %), податком на прибуток підприємств (125,3 %), орендною платою за землю, що сплачується юридичними особами (109,0 %), єдиним податком (115,9 %) тощо.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

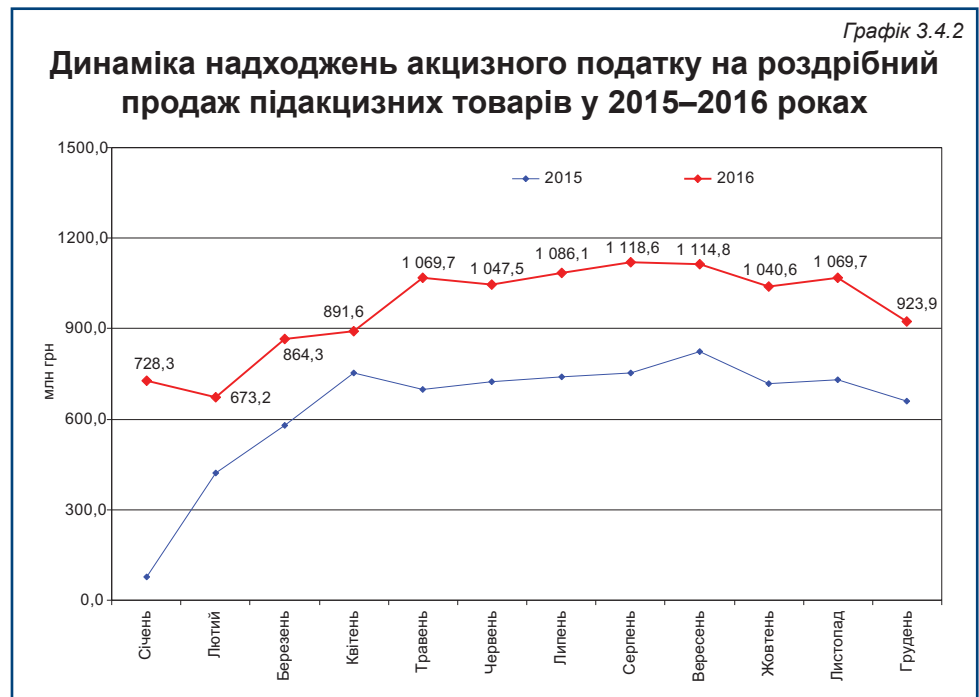
Податок на доходи фізичних осіб, попри переспрямування його значної частки до державного бюджету, продовжує зберігати позицію найвагомішого за обсягом джерела дохідної частини місцевих бюджетів – 46,3 %. Надходження цього податку склали 79,0 млрд грн, що на 24,1 млрд грн, або на 43,8 %, більше за відповідний показник минулого року.

Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб відображена на діаграмі 3.4.3.

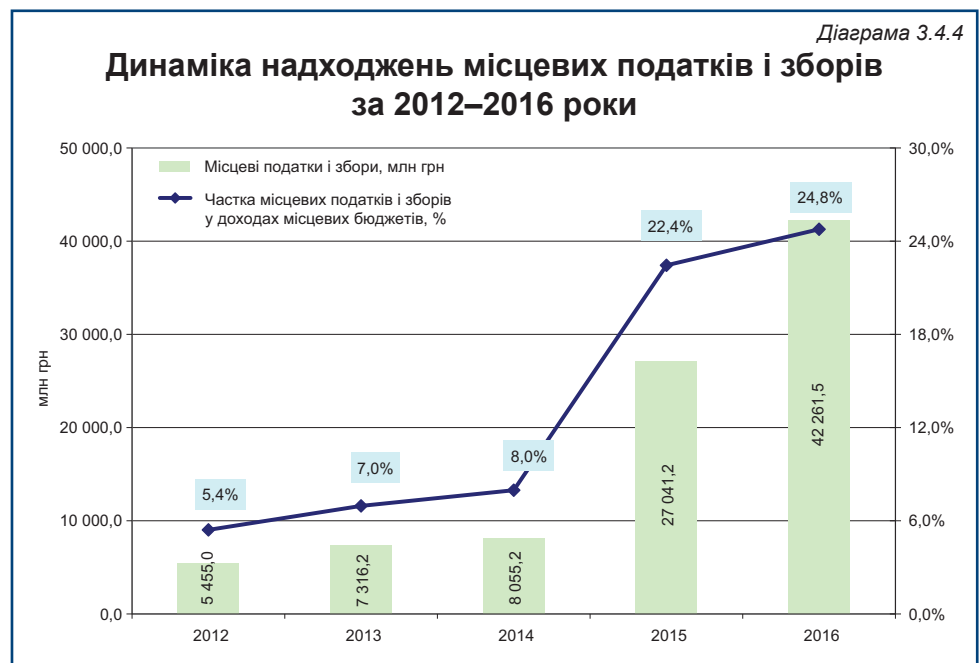
АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК НА РОЗДРІБНИЙ ПРОДАЖ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

У 2015 році було запроваджено таке джерело надходжень місцевих бюджетів, як акцизний податок на роздрібний продаж підакцизних товарів. У 2016 році з цього джерела надійшло 11,6 млрд грн, що на 3,9 млрд грн, або на 51,3 %, більше, ніж у 2015 році. Частка цього податку у загальних надходженнях місцевих бюджетів становить 6,7 %, що робить його четвертим за обсягом податковим джерелом.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

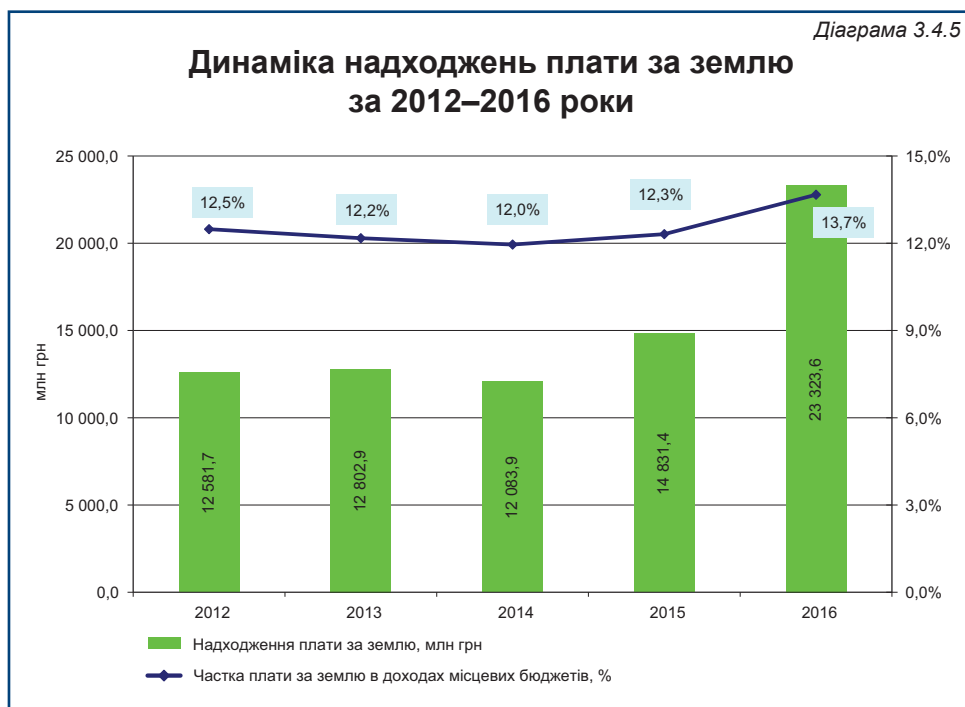
З 2015 року до **місцевих податків і зборів** віднесено також податки на майно, зокрема плату за землю. Завдяки цьому місцеві податки і збори стали другим за обсягом джерелом наповнення місцевих бюджетів. Їхня частка у загальній структурі доходів місцевих бюджетів з урахуванням податків на майно та єдиного податку сягнула 24,8 %, а обсяг – 42,3 млрд грн. (див. діаграму 3.4.4).

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК І ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ

Основним за обсягом джерелом місцевих податків є платежі за використання землі (**плата за землею**⁷). З цього джерела надійшло 23,3 млрд грн, що на 57,3 % більше за відповідний показник минулого року (див. діаграму 3.4.5).

⁷ Після віднесення платежів, які до 2015 року позначалися терміном «плата за землею», до місцевих податків ця назва офіційно не вживається. Тому її використання зумовлено міркуваннями приведення даних у зівставні умови і з огляду на те, що ця назва застосовувалась у попередні періоди.

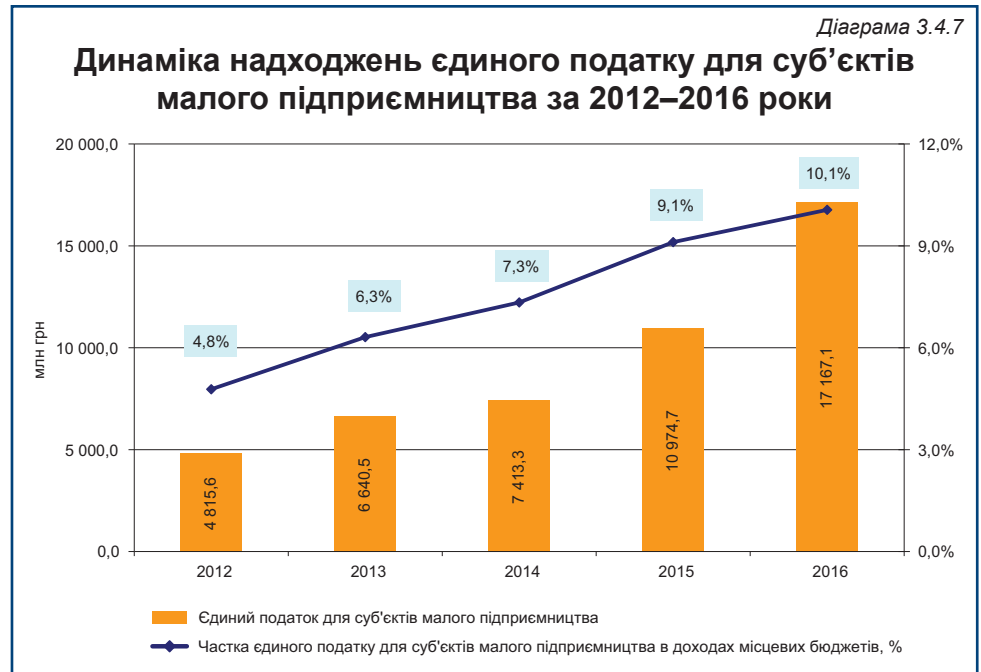
Одним із чинників такого збільшення було проведення грошової оцінки земель за введеними новими коефіцієнтами, зокрема у м. Києві.

У 2016 році продовжилася тенденція до скорочення частки орендної плати за землю та відповідного збільшення частки земельного податку. Це скорочення становило 7,3 в. п. (див. діаграму 3.4.6), що пов'язано з майже дворазовим збільшенням відрахувань земельного податку юридичними особами.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Попри кризові явища в економіці, п'ятий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва. Цей податок був другою за обсягом складовою місцевих податків і зборів, який надійшов у сумі 17,2 млрд грн, що на 56,0 % більше за обсяги надходжень 2015 року (див. діаграму 3.4.7).

Таке зростання відбулося, зокрема, через збільшення кількості платників податку – фізичних осіб та суб'єктів малого підприємництва. Ще однією причиною збільшення обсягу цих надходжень стало віднесення до платників єдиного податку сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Аналогом цього компонента у попередні періоди був фіксований сільськогосподарський податок. У 2016 році з цього джерела надійшло 3,5 млрд грн, що в 1,75 раза більше, ніж у попередньому році.

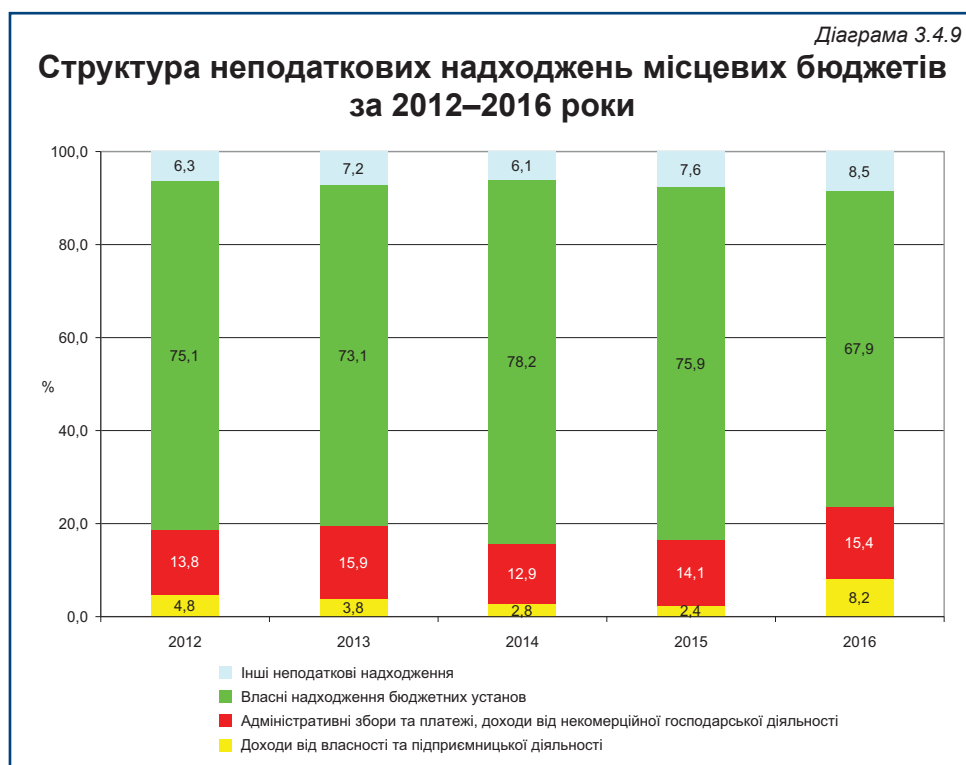
На діаграмі 3.4.8 представлена динаміка надходжень єдиного податку з юридичних та фізичних осіб.

НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

Обсяг **неподаткових надходжень** місцевих бюджетів склав 21,8 млрд грн, що на 8,1 % більше, ніж відповідний показник 2015 року.

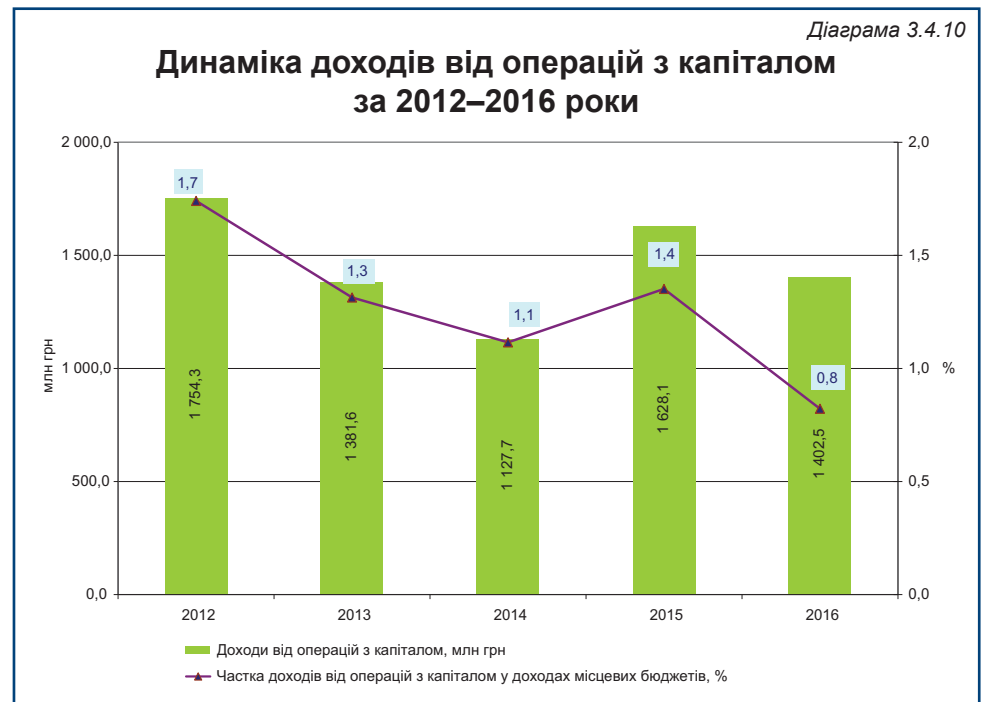
У структурі неподаткових надходжень відмічається зменшення частки власних надходжень бюджетних установ на 8,0 в. п., водночас частки інших складових зросли: доходи від власності та підприємницької діяльності – на 5,8 в. п., адміністративні збори та платежі – на 1,3 в. п., а інші неподаткові надходження – на 0,9 в. п. (див. діаграму 3.4.9).

ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ

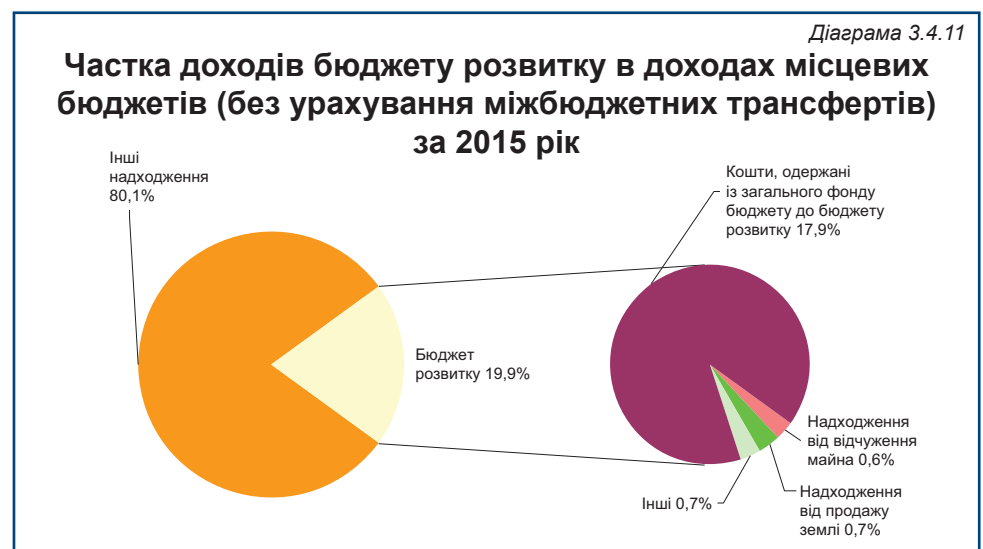
Найбільшою за обсягом статтею неподаткових надходжень до місцевих бюджетів традиційно є **власні надходження бюджетних установ**. Їх обсяг становив 14,8 млрд грн, що на 0,5 млрд грн, або на 3,3 %, менше аналогічного показника минулого року.

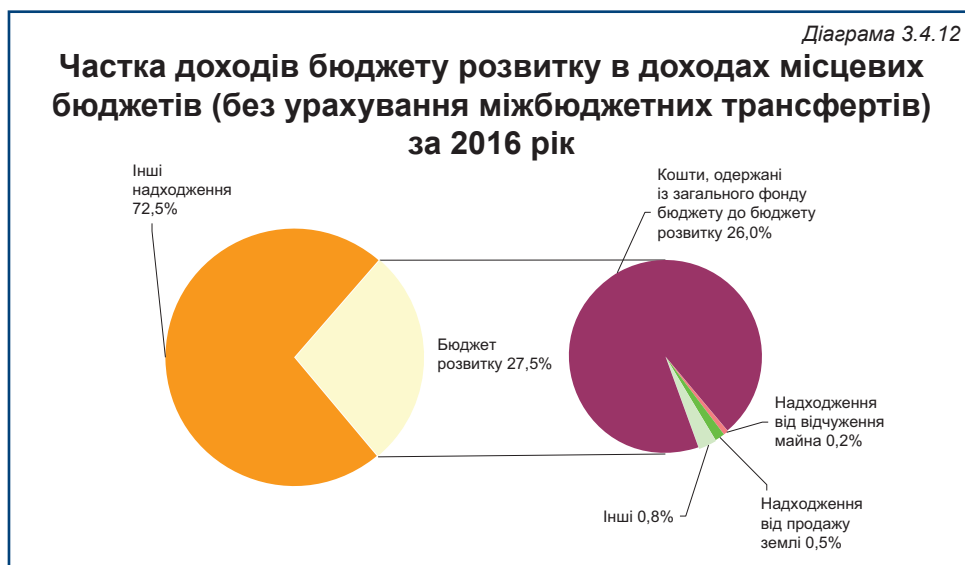
У 2016 році обсяг **доходів від операцій з капіталом** помітно зменшився порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Вони становили 1,4 млрд грн, що на 13,9 % менше, ніж у 2015 році. Відтак, до 0,8 в. п. зменшилась і частка доходів від операцій з капіталом у доходах місцевих бюджетів (див. діаграму 3.4.10).

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ

Надходження до бюджету розвитку місцевих бюджетів (з урахуванням коштів, одержаних із загального фонду бюджету) у 2016 році склали 46,9 млрд грн, що майже удвічі перевищує показник 2015 року. Відповідно, зросла і частка доходів бюджету розвитку у загальній структурі доходів місцевих бюджетів – на 7,6 в. п. (див. діаграми 3.4.11 і 3.4.12).

Основним джерелом наповнення бюджету розвитку стали кошти, одержані із загального фонду бюджету, – 94,5 % загального обсягу надходжень бюджету розвитку.

Також джерелами доходів були надходження від продажу землі (0,9 млрд грн, або 2,0 %) та від відчуження майна, що знаходиться у комунальній власності (0,3 млрд грн, або 0,5 %).

Інші надходження склали 3,0 % усіх доходів бюджету розвитку місцевих бюджетів.

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) становив 350,4 млрд грн, що більше відповідного показника 2015 року на 25,1 %.

Обсяг видатків місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) склав 346,2 млрд грн, що на 25,0 % перевищує показник попереднього року. Рівень виконання планових показників, затверджених місцевими радами на 2016 рік, становив 93,1 %, при цьому за видатками загального фонду – 96,7 %, спеціального фонду – 80,3 %.

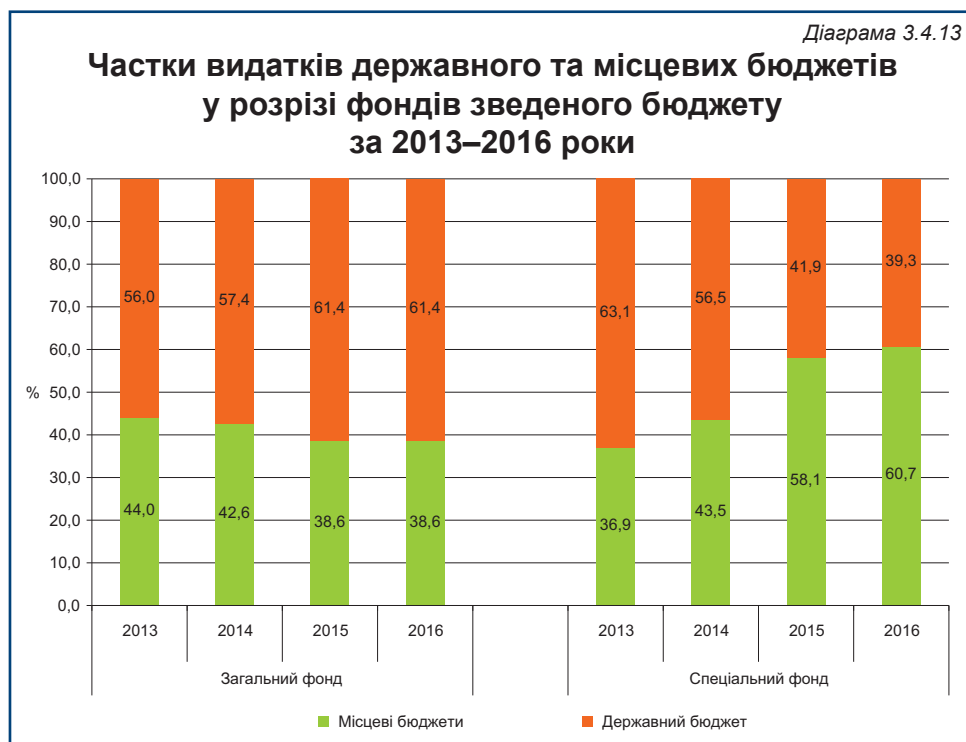
Виконання місцевих бюджетів за видатками характеризують дані, наведені у таблиці 3.4.2.

Таблиця 3.4.2

Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2014–2016 роки

Видатки	Факт за 2014 рік	Факт за 2015 рік	Затверджено місцевими радами на 2016 рік	Факт за 2016 рік	Виконання плану, затвердженого місцевими радами, %
Усього, млн грн, у т. ч.:	223 496,7	276 925,2	371 710,3	346 241,6	93,1
– загальний фонд	188 765,1	233 359,8	291 710,8	281 984,1	96,7
– спеціальний фонд	34 731,6	43 565,4	79 999,5	64 257,5	80,3

Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 41,4 %, що на 0,7 в. п. більше, ніж аналогічний показник 2015 року. При цьому частка видатків загального фонду місцевих бюджетів порівняно з відповідним показником попереднього року не змінилась і склала 38,6 %, частка видатків спеціального фонду зросла на 2,6 в. п. до 60,7 % (див. діаграму 3.4.13).

Рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети України⁸ за даними 2016 року становить 14,70 %, що на 0,62 в. п. більше за відповідний показник попереднього року. Найбільше зростання спостерігається за видатками на соціальний захист та соціальне забезпечення (+0,81 в. п.) та економічну діяльність (+0,50 в. п.). Найбільше скорочення частки відбулося за видатками на охорону здоров'я (на 0,35 в. п.) і на освіту (на 0,25 в. п.) (див. діаграму 3.4.14).

⁸ Частка місцевих бюджетів у ВВП.

ЗАГАЛЬНИЙ ТА СПЕЦІАЛЬНИЙ ФОНД

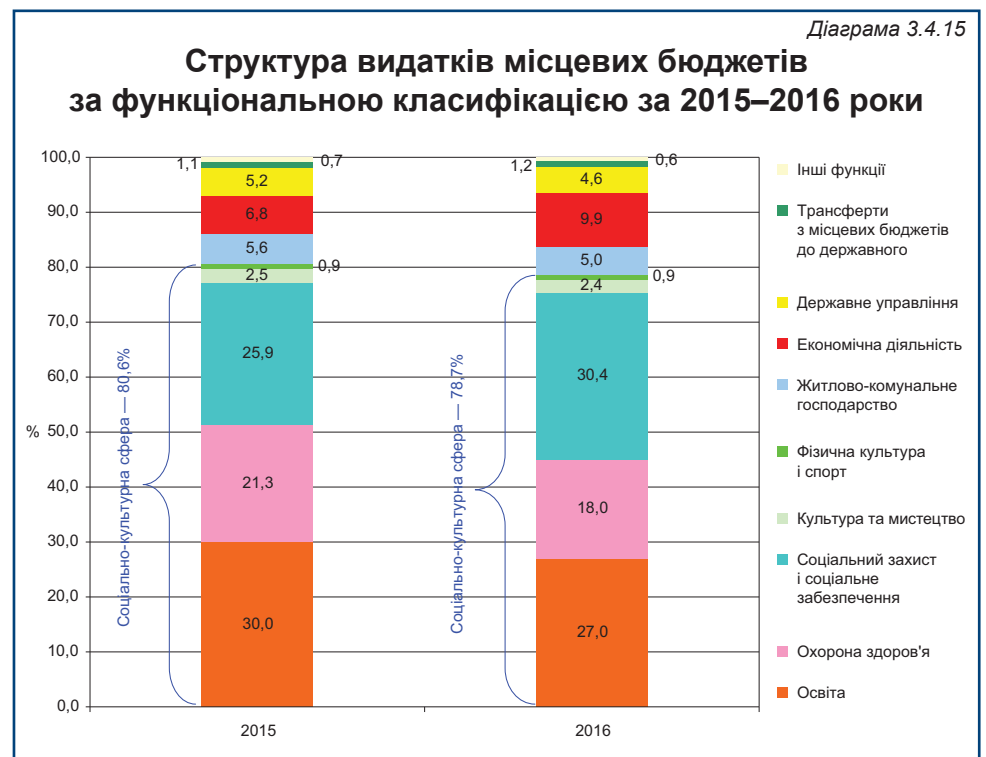
СТРУКТУРА ВИДАТКІВ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Обсяг видатків загального фонду місцевих бюджетів становив майже 282,0 млрд грн. Порівняно з відповідним показником минулого року він збільшився на 20,8 %.

Видатки спеціального фонду місцевих бюджетів профінансовано у сумі 64,2 млрд грн, що на 47,5 % більше, ніж аналогічний показник попереднього року.

Більшість видатків місцевих бюджетів традиційно спрямовується на соціально-культурну сферу (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, культура та мистецтво, фізична культура і спорт). У звітному періоді сукупна частка цих видатків у структурі видатків місцевих бюджетів складала 78,7 %, що на 1,9 в. п. менше рівня попереднього року (див. діаграму 3.4.15).

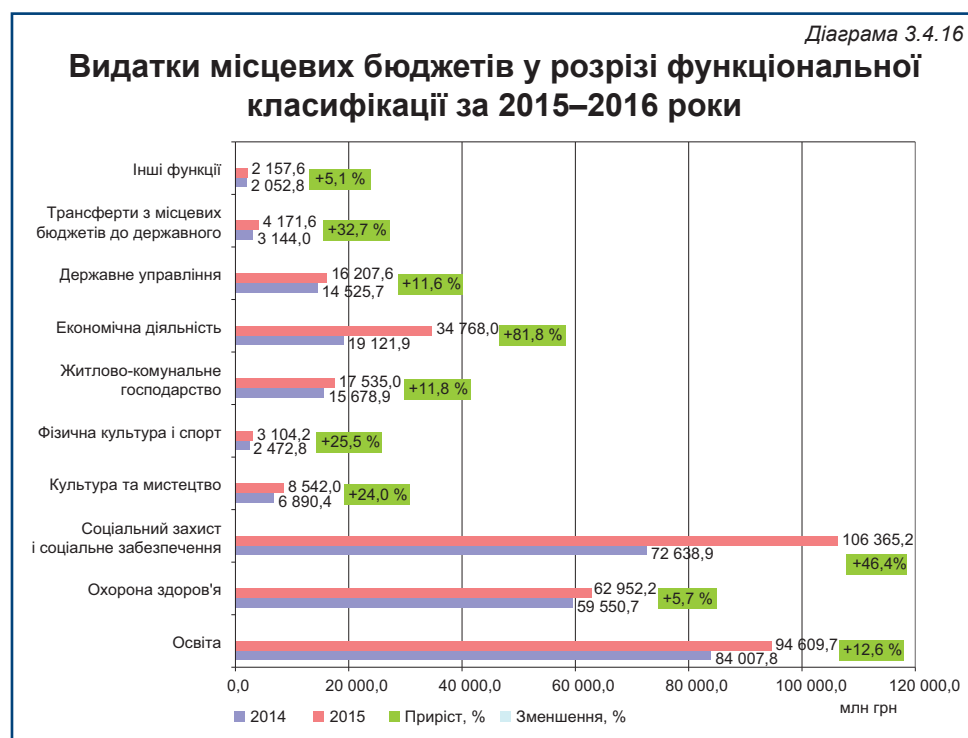
У структурі видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією найбільші зміни відбулися за видатками на соціальний захист та соціальне забезпечення. Їх частка зросла на 4,5 в. п. і склала 30,4 %. Основною статтею, за якою відбулось зростання, стала «Допомога у вирішенні житлового питання». За 2016 рік з місцевих бюджетів на ці видатки було спрямовано понад 40,3 млрд грн проти 14,1 млрд грн у попередньому році. Ці кошти в основному були спрямовані на виплату пільг та житлових субсидій.

Частки видатків на охорону здоров'я та на освіту зменшилися, відповідно, на 3,3 в. п. та на 3,0 в. п.

Загальний обсяг видатків на соціально-культурну сферу зріс на 22,2 % і склав 275,6 млрд грн. Серед них найбільшими за обсягом є видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення –

106,4 млрд грн (або 30,4 % від усіх видатків місцевих бюджетів), освіту – 94,6 млрд грн (або 27,0 %), охорону здоров'я – майже 63,0 млрд грн (або 18,0 %) (див. діаграму 3.4.16).

Видатки на державне управління профінансовано у сумі 16,2 млрд грн, що на 11,6 % більше, ніж за 2015 рік. При цьому їх частка у структурі видатків місцевих бюджетів зменшилась на 0,6 в. п. та становила 4,6 %.

Мало місце зростання видатків на економічну діяльність (+81,8 %). Їх обсяг склав 34,8 млрд грн, а зростання відбулося практично за усіма статтями видатків місцевих бюджетів за цим напрямом.

СТРУКТУРА ВИДАТКІВ ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

У розрізі економічної класифікації 72,9 % усіх видатків місцевих бюджетів припадало на захищені статті, що менше за відповідний показник 2015 року на 1,1 в. п. (див. діаграму 3.4.17).

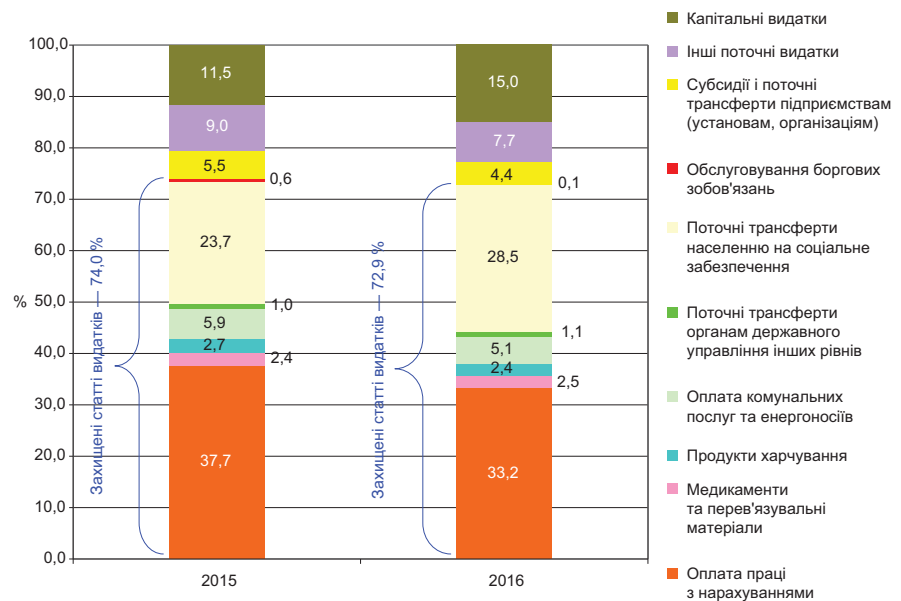
Частка видатків на оплату праці з нарахуваннями була найбільшою серед усіх видатків місцевих бюджетів. Порівняно з минулим роком вона зменшилась і становила 33,2% (у 2015 році – 37,7 %). При цьому обсяги цих видатків зросли на 10,6 млрд грн, або на 10,0 %, та склали 116,3 млрд грн.

Наступна за обсягом частка видатків місцевих бюджетів припадає на поточні трансфери населенню на соціальне забезпечення – 28,5 %, що на 4,8 в. п. більше, ніж у минулому році.

Ще за одним із вагомих видатків місцевих бюджетів – оплата комунальних послуг та енергоносіїв – частка дещо зменшилась: до 5,1 %, або на 0,8 в. п.

Діаграма 3.4.17

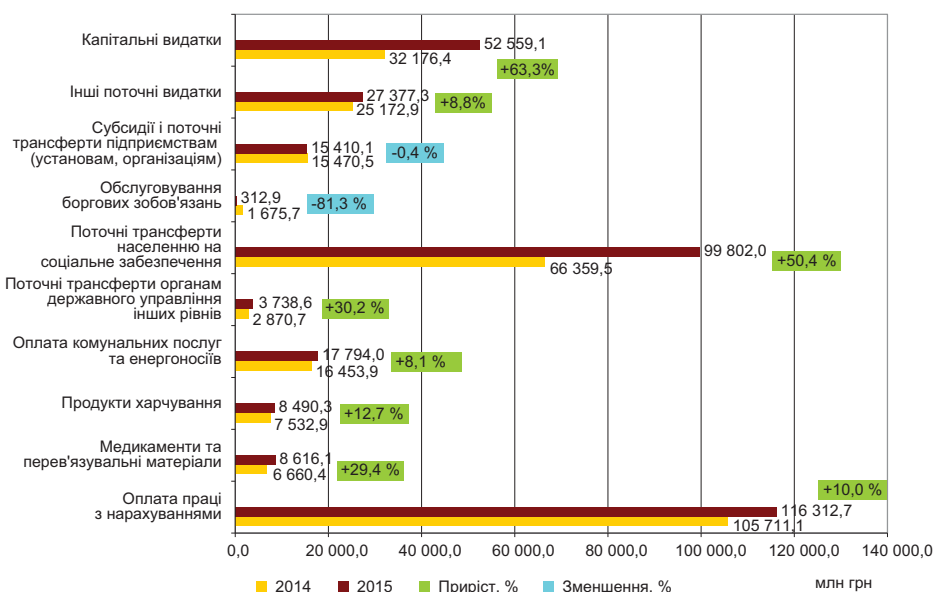
Структура видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією за 2015–2016 роки

У цілому поточні видатки місцевих бюджетів становили майже 297,9 млрд грн, що на 20,1 % більше, ніж за 2015 рік. Капітальні видатки профінансовано у розмірі 52,6 млрд грн, їх обсяги зросли на 63,3 % (див. діаграму 3.4.18). Слід зазначити, що у 2015 році відбулося суттєве зростання капітальних видатків місцевих бюджетів через здійснення облікових операцій зі взяття на баланс землі, що належить до комунальної власності м. Києва.

Діаграма 3.4.18

Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією за 2015–2016 роки

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ДО МІСЦЕВИХ

За даними Державного казначейства України, у 2016 році було перераховано 195,4 млрд грн **міжбюджетних трансфертів із державного бюджету до місцевих бюджетів**, що становить 99,3 % від планового річного обсягу. Практично вся сума надійшла до загального фонду місцевих бюджетів, це становило 99,5 % плану. До спеціального фонду надійшло лише 64,0 % від запланованого обсягу.

Стан перерахування трансфертів з державного бюджету до місцевих характеризують дані, наведені у таблиці 3.4.3.

Таблиця 3.4.3

Міжбюджетні трансферти, що надійшли з державного бюджету до місцевих бюджетів, за 2014–2016 роки

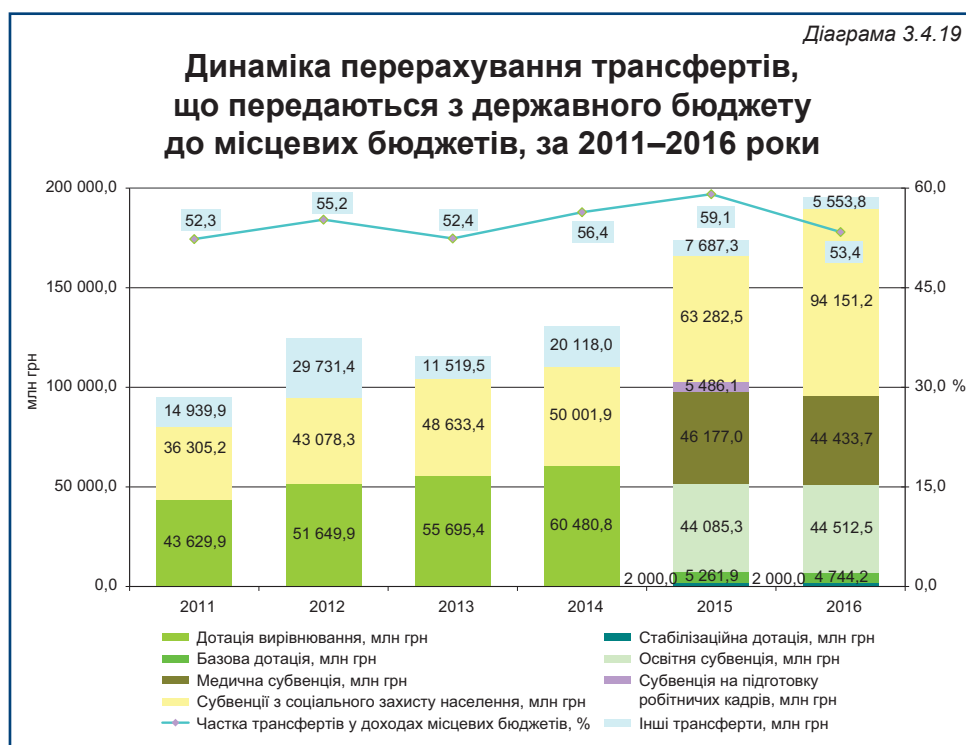
Міжбюджетні трансферти	Факт за 2014 рік	Факт за 2015 рік	План за 2015 рік	Факт за 2016 рік	Виконання плану, %
Усього, млн грн, у т.ч.:	130 600,7	173 980,0	196 743,3	195 395,3	99,3
– загальний фонд	116 782,3	173 196,8	195 667,2	194 706,2	99,5
– спеціальний фонд	13 818,4	783,2	1 076,1	689,1	64,0

2016 рік є другим роком імплементації нової моделі міжбюджетних відносин, запровадженої у грудні 2014 року.

Головною відмінністю нової системи вирівнювання є скасування дотації вирівнювання (вилучення) і запровадження базової (реверсної) дотації, а також освітньої субвенції, медичної субвенції, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру.

Цими змінами впроваджено механізм, за якого держава шляхом надання спеціальних трансфертів (субвенцій) повністю бере на себе відповідальність щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів і складають значний обсяг у їх видатках.

Частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів за аналізований період становила 53,4 % (див. діаграму 3.4.19), що менше показника минулого року на 5,7 в. п. Більшість трансфертів, що надійшли з державного бюджету, спрямовувалися на соціально-культурну сферу. При цьому, на відміну від минулого року, відсутня субвенція на підготовку робітничих кадрів (її фактичний обсяг у 2015 році складав майже 5,5 млрд грн).

Темп зростання обсягів міжбюджетних трансфертів за звітний період є нижчим за минулорічний показник. Зростання доходів місцевих бюджетів відбувалося вищими темпами, ніж міжбюджетних трансфертів (див. графік 3.4.4).

БАЗОВА ТА РЕВЕРСНА ДОТАЦІЇ

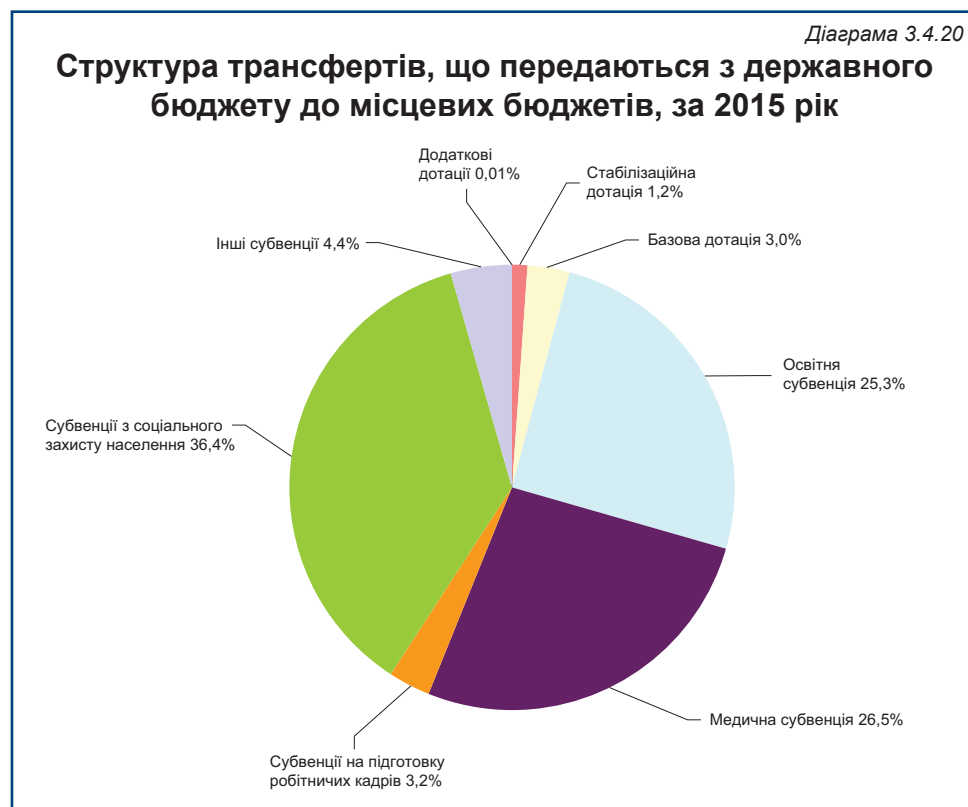
Базова дотація⁹ за аналізований період була перерахована в обсязі 4,7 млрд грн. Надходження до державного бюджету від перерахування **реверсної дотації** склали 3,0 млрд грн.

СТРУКТУРА МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Традиційно у **структурі трансфертів** значну частку займають субвенції з соціального захисту населення. За 2016 рік вони становили 48,2 % від усіх міжбюджетних трансфертів, що надійшли з державного бюджету (у 2015 році ця частка склала 36,4 %) (див. діаграми 3.4.20 та 3.4.21).

Також вагому частку у структурі трансфертів займають медична та освітня субвенції. За аналізований період вони склали 22,7 % та 22,8 % відповідно (за 2015 рік – 26,5 % та 25,3 %).

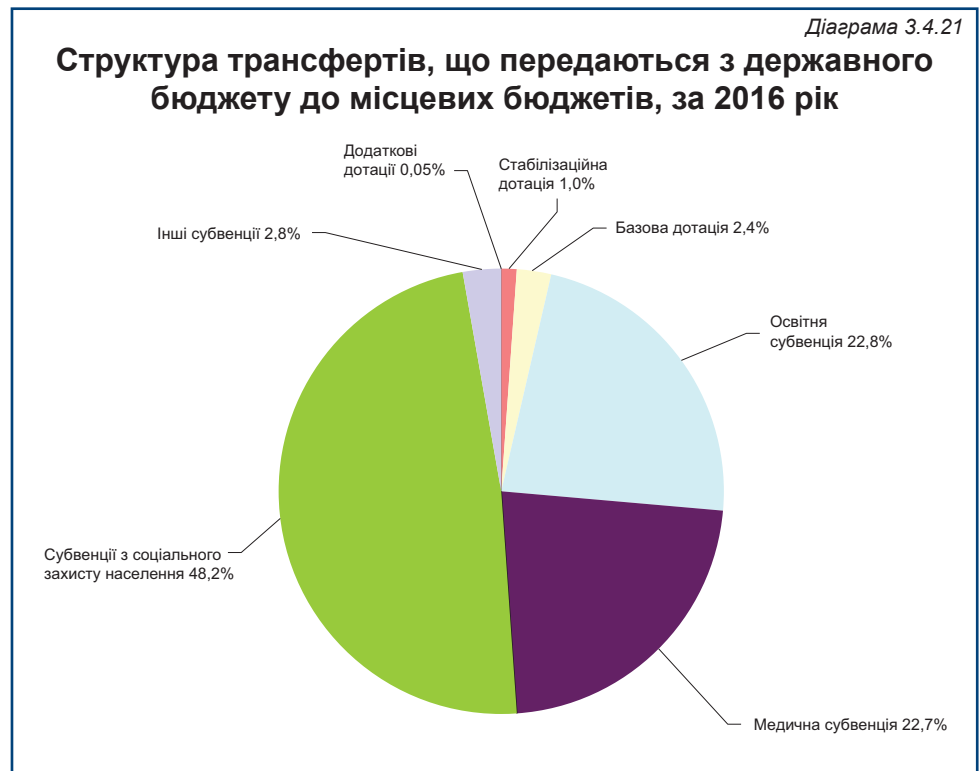
Решта міжбюджетних трансфертів, що надійшли з державного бюджету, у загальній структурі займають лише 6,2 % проти 11,7 % у попередньому році. Основним чинником такого зменшення є відсутність у 2016 році субвенції на підготовку робітничих кадрів.

⁹ Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій з початку 2015 року застосовуються базова та реверсна дотації. Базова дотація – це трансферт із державного бюджету до місцевих бюджетів, а реверсна дотація – це кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів.

Нова система вирівнювання залежить від індексу податкоспроможності відповідного бюджету, обчисленого у розрахунку на одного жителя. Нормативним вважається середній рівень таких надходжень по Україні на одного жителя ± 10 %. У разі, якщо такий рівень буде перевищено на 10 %, то 50 % надлишкових надходжень вилучатимуть до державного бюджету (реверсна дотація). Якщо ж виникне зворотна ситуація, і надходження будуть на 10 % менші за середній рівень, то з державного бюджету буде компенсовано лише 80 % суми, необхідної для досягнення цього рівня.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів здійснюється окремо за податком на доходи фізичних осіб та податком на прибуток. Решта доходів місцевих бюджетів вирівнюванню не підлягають і залишаються у повному розпорядженні органів місцевої влади.

ІНШІ ДОТАЦІЇ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» передбачено фінансування:

- стабілізаційної дотації (річний план складає 2,0 млрд грн) – профінансовано 100,0 %;
- додаткової дотації з державного бюджету міському бюджету міста Славутич на забезпечення утримання соціальної інфраструктури міста (річний план складає 10,0 млн грн) – профінансовано 100,0 %;
- додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності (річний план з урахування змін складає 82,4 млн грн) – профінансовано 100,0 %.

МЕДИЧНА ТА ОСВІТНЯ СУБВЕНЦІЇ

Для забезпечення видатків установ медичної та освітньої сфери, які належать до повноважень місцевих бюджетів, було спрямовано субвенції у сумі 88,9 млрд грн, що складає практично 100,0 % передбаченого на рік обсягу. При цьому:

- медична субвенція профінансована у сумі 44,4 млрд грн;
- освітня субвенція – 44,5 млрд грн.

СУБВЕНЦІЇ ІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Субвенції соціального спрямування за 2016 рік були профінансовані в обсязі 94,2 млрд грн, або 99,7 % річного плану, у т. ч.:

- субвенція на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу – 47,1 млрд грн, що становить 99,9 % від планового показника;

- субвенція на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот – 44,1 млрд грн, або 99,7 % від планового показника;

- субвенція на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу – 2,3 млрд грн, або 99,3 % від планового показника;

- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» – 0,6 млрд грн, або 91,0 % від планового показника.

Також зазначимо, що на 2016 рік не заплановано субвенцію на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплати електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові потреби, твердого та рідкого пічного побутового палива, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот), на компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з відміною податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів та відповідним збільшенням ставок акцизного податку з пального і на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян. У 2015 році її було перераховано місцевим бюджетам обсягом 1,7 млрд грн. Отже, у 2016 році місцеві бюджети мають самостійно забезпечити фінансування цих видатків.

ІНШІ СУБВЕНЦІЇ

Згідно з даними Державної казначейської служби України, крім субвенцій соціального спрямування та нових субвенцій, упроваджених на заміну дотації вирівнювання (медична та освітня субвенції), на 2016 рік передбачено надання місцевим бюджетам 15-ти видів **інших субвенцій** (див. Додаток Б). У цілому їх було профінансовано в обсязі 5,5 млрд грн, або 84,6 % від плану на рік.

Найбільшими показниками виконання річного плану характеризувалися такі субвенції:

- на реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» – 179,7 млн грн, або майже 100,0 % річного плану;

- виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води – 8,5 млн грн, або 99,9 % річного плану;
- міському бюджету міста Харків на проведення робіт, пов'язаних зі створенням і забезпеченням функціонування центрів надання адміністративних послуг у форматі «Прозорий офіс», – 20,1 млн грн, або 99,9 % річного плану;
- на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I – II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов, – 416,1 млн грн, або 99,8 % річного плану.

ТРАНСФЕРТИ З МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ДО ДЕРЖАВНОГО

До Державного бюджету України з місцевих бюджетів надійшло 4,2 млрд грн міжбюджетних трансфертів, що на 32,7 % більше за відповідний показник попереднього року.

Реверсна дотація становила 3,0 млрд грн, або 97,8 % від запланованого показника на рік. Крім того, до складу міжбюджетних трансфертів, що надаються з місцевих бюджетів, входять субвенції на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів. Такі субвенції перераховано в обсязі 1,2 млрд грн.

У цілому загальний обсяг трансфертів до державного бюджету щодо аналогічного показника 2015 року збільшився на 1,0 млрд грн і склав 1,2 % усіх видатків місцевих бюджетів (див. діаграму 3.4.22).

Додаток А

Додаток А. Видатки державного бюджету за 2014–2016 роки за програмною класифікацією

Видатки у розрізі програмної класифікації	2014			2015			2016		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Державна судова адміністрація України	4 795,6	4 508,1	94,0	4 621,3	4 580,7	99,1	6 602,3	6 491,6	98,3
Здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами	4 643,6	4 366,9	94,0	4 448,5	4 416,1	99,3	6 243,7	6 158,9	98,6
Генеральна прокуратура України	3 023,7	2 810,6	93,0	2 986,8	2 982,5	99,9	3 340,2	3 124,6	93,5
Здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури	3 023,7	2 810,6	93,0	2 986,8	2 982,5	99,9	3 262,9	3 078,6	94,3
Міністерство внутрішніх справ України	4 654,4	4 445,8	95,5	36 891,3	36 451,7	98,8	52 135,3	50 323,4	96,5
Матеріально-технічне забезпечення Державної прикордонної служби України та утримання її особового складу	2 869,9	2 731,7	95,2	4 981,7	4 972,1	99,8	6 100,3	6 039,2	99,0
Забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України	1 443,5	1 404,6	97,3	6 918,0	6 902,3	99,8	8 741,2	8 722,8	99,8
Забезпечення діяльності сил цивільного захисту	341,1	309,6	90,8	4 003,7	3 978,5	99,4	4 823,6	4 786,5	99,2
Забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, участь у міжнародних миротворчих операціях	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20 925,9	20 869,7	99,7
Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	10 485,7	9 859,4	94,0	2 587,8	2 442,3	94,4	2 916,9	2 780,9	95,3
Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості	405,4	355,1	87,6	281,9	205,7	73,0	121,8	106,7	87,6
Поповнення обігових коштів або збільшення статутних фондів вугледобувних підприємств для погашення заборгованості із заробітної плати працівникам, що утворилася на 1 січня 2016 року	0,0	0,0	0,0	200,0	200,0	100,0	500,0	500,0	100,0
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (із загальнодержавними витратами)	1 870,8	1 071,8	57,3	1 981,7	1 376,0	69,4	3 392,8	1 296,3	38,2
Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	910,2	124,9	13,7
Накопичення (приріст) матеріальних цінностей державного матеріального резерву	620,9	9,3	1,5	840,9	332,7	39,6	1 006,5	56,3	5,6
Міністерство закордонних справ України	1 304,8	1 207,9	92,6	2 719,2	2 413,4	88,8	3 068,8	2 832,8	92,3
Внески України до бюджетів ООН, органів і спеціалізованих установ системи ООН, інших міжнародних організацій та конвенційних органів	89,8	89,1	99,3	602,4	587,9	97,6	597,4	597,3	100,0
Функціонування закордонних дипломатичних установ України та розширення мережі власності України для потреб цих установ	1 086,6	1 023,5	94,2	1 970,5	1 686,3	85,6	2 252,8	2 053,3	91,1
Державний комітет телебачення і радіомовлення України	900,6	783,8	87,0	966,5	941,1	97,4	1 352,0	1 325,4	98,0
Виробництво та трансляція телерадіопрограм для державних потреб	829,1	715,9	86,3	887,9	865,2	97,4	845,4	820,4	97,0

Видатки у розрізі програмної класифікації	2014			2015			2016		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Міністерство культури України	2 432,1	2 215,0	91,1	2 577,6	2 426,0	94,1	2 770,0	2 655,4	95,9
Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	633,7	565,6	89,3	669,5	605,2	90,4	702,5	638,8	90,9
Фінансова підтримка національних театрів	535,5	531,8	99,3	541,2	540,3	99,8	547,8	547,8	100,0
Міністерство оборони України	27 763,6	26 510,0	95,5	49 778,2	49 084,3	98,6	62 092,7	58 097,3	93,6
Забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовка військ	12 102,0	11 847,0	97,9	38 710,7	38 471,9	99,4	47 467,3	47 298,9	99,6
Медичне лікування, реабілітація та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України, ветеранів військової служби та членів їх сімей, ветеранів війни	1 174,8	961,7	81,9	1 441,2	1 435,4	99,6	2 001,6	1 994,1	99,6
Підготовка військових фахівців у вищих навчальних закладах, підвищення кваліфікації та перепідготовка військових фахівців і державних службовців, початкова військова підготовка та патріотичне виховання молоді	958,4	913,7	95,3	1 465,5	1 451,3	99,0	2 017,5	1 987,8	98,5
Розвиток озброєння та військової техніки Збройних Сил України	659,8	648,3	98,3	5 913,1	5 678,5	96,0	5 858,1	5 768,8	98,5
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України	596,7	162,0	27,1	970,3	805,8	83,1	731,8	637,9	87,2
Видатки для Міністерства оборони України на реалізацію заходів щодо підвищення обороноздатності і безпеки держави	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 600,0	0,0	0,0
Міністерство освіти і науки України (із загальнодержавними витратами)	24 293,3	21 893,4	90,1	76 020,0	74 415,6	97,9	74 413,1	72 805,2	97,8
Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка преси, розвитку наукової інфраструктури, наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень	530,1	484,8	91,5	615,2	578,7	94,1	746,9	696,4	93,2
Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики	3 864,8	3 489,4	90,3	4 821,4	4 657,7	96,6	5 065,7	4 892,4	96,6
Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики	16 775,4	15 041,0	89,7	19 029,6	17 720,9	93,1	21 244,7	20 010,4	94,2
Підготовка кадрів Київським національним університетом імені Тараса Шевченка	876,9	854,9	97,5	939,3	913,3	97,2	1 019,6	1 017,6	99,8
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	0,0	0,0	0,0	44 087,0	44 085,3	100,0	44 512,5	44 512,5	100,0
Міністерство охорони здоров'я України (із загальнодержавними витратами)	10 181,7	8 906,3	87,5	59 798,1	57 317,2	95,9	59 367,0	57 015,6	96,0
Підготовка і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних, наукових та науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації	2 756,1	1 947,8	70,7	3 720,5	2 427,2	65,2	4 979,6	2 958,0	59,4
Спеціалізована та високоспеціалізована медична допомога, що надається загальнодержавними закладами охорони здоров'я	1 280,6	1 249,8	97,6	873,5	863,7	98,9	976,0	968,5	99,2

Видатки у розрізі програмної класифікації	2014			2015			2016		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій у закладах охорони здоров'я науково-дослідних установ та вищих навчальних медичних закладах Міністерства охорони здоров'я України	691,8	647,0	93,5	876,4	865,1	98,7	911,3	899,1	98,7
Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру	2 318,0	2 229,0	96,2	4 098,9	3 696,9	90,2	3 960,1	3 950,0	99,7
Проведення лабораторних досліджень у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення і вжиття спеціальних заходів на локалізацію та ліквідацію спалахів та епідемій	1 089,4	1 018,9	93,5	1 173,5	1 110,0	94,6	0,2	0,2	100,0
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	0,0	0,0	0,0	46 177,0	46 177,0	100,0	44 433,7	44 433,7	100,0
Міністерство екології та природних ресурсів України	5 226,9	3 983,3	76,2	6 228,1	5 559,0	89,3	7 117,5	6 455,6	90,7
Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами	2 032,3	1 839,3	90,5	2 235,1	2 152,3	96,3	2 441,8	2 347,0	96,1
Внески України до Чорнобильського фонду "Укриття" та до рахунку ядерної безпеки ЄБРР	50,1	50,1	99,9	601,8	601,2	99,9	748,2	748,2	100,0
Підтримка у безпечному стані енергоблоків та об'єкта "Укриття" та заходи щодо підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС	744,2	631,6	84,9	929,1	918,2	98,8	997,8	995,9	99,8
Міністерство соціальної політики України (із загальнодержавними витратами)	87 693,1	81 169,6	92,6	106 335,1	105 716,6	99,4	152 703,9	152 199,7	99,7
Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	2 623,2	2 435,5	92,8	1 794,6	1 714,2	95,5	1 890,8	1 864,0	98,6
Надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг	0,0	0,0	0,0	3 360,0	3 317,6	98,7	3 210,2	3 161,7	98,5
Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду	81 729,7	75 813,9	92,8	94 811,6	94 811,6	100,0	142 586,2	142 586,2	100,0
Фонд соціального захисту інвалідів	964,3	815,1	84,5	1 278,7	1 241,4	97,1	1 544,3	1 459,0	94,5
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною"	556,8	510,5	91,7	600,1	539,0	89,8	656,2	597,4	91,0
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (із загальнодержавними витратами)	15 805,8	13 303,2	84,2	8 504,4	6 397,7	75,2	6 528,8	5 653,5	86,6
Реалізація Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010 - 2016 роки	6,0	0,0	0,0	495,7	301,9	60,9	893,8	860,7	96,3
Державний фонд регіонального розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 000,0	2 694,5	89,8

Видатки у розрізі програмної класифікації	2014			2015			2016		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 000,0	945,6	94,6
Міністерство аграрної політики та продовольства України	6 597,2	5 515,4	83,6	2 605,6	2 123,7	81,5	2 376,9	2 188,7	92,1
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	0,0	0,0	0,0	300,0	290,6	96,9	285,0	279,8	98,2
Організація та регулювання діяльності установ ветеринарної медицини та фітосанітарної служби	1 929,4	1 657,9	85,9	543,9	449,6	82,7	0,0	0,0	0,0
Міністерство інфраструктури України	3 554,5	3 298,0	92,8	4 504,4	3 575,0	79,4	969,6	608,5	62,8
Забезпечення діяльності Державної спеціальної служби транспорту	224,9	222,4	98,9	293,8	292,4	99,5	367,4	363,7	99,0
Державне агентство автомобільних доріг України	18 128,7	15 645,3	86,3	25 259,3	22 909,5	90,7	16 132,9	15 090,8	93,5
Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування	4 418,8	3 462,7	78,4	6 134,4	4 553,9	74,2	10 282,6	9 376,1	91,2
Виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування	11 157,7	10 777,3	96,6	18 414,2	17 646,1	95,8	5 600,2	5 535,0	98,8
Міністерство молоді та спорту України	838,2	667,2	79,6	1 134,1	1 057,3	93,2	1 433,6	1 391,0	97,0
Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	49,3	46,2	93,7	14,1	14,1	99,9	259,9	256,7	98,8
Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	530,9	429,6	80,9	693,2	638,9	92,2	711,0	688,0	96,8
Підготовка і участь національних збірних команд в Олімпійських, Юнацьких Олімпійських, Всесвітніх та Європейських іграх	29,7	26,2	88,1	60,3	48,6	80,6	157,4	156,7	99,6
Міністерство фінансів України (із загальнодержавними витратами)	177 126,1	170 775,9	96,4	171 507,7	164 646,9	96,0	212 248,6	208 296,5	98,1
Керівництво та управління у сфері фінансової політики	5 505,0	5 256,9		5 190,8	4 957,3		6 367,8	6 017,8	94,5
Резервний фонд	1 391,6	0,0	0,0	586,4	0,0	0,0	31,1	0,0	0,0
Базова дотація	60 922,4	60 480,8	99,3	5 358,0	5 261,9	98,2	4 840,3	4 744,2	98,0
Стабілізаційна дотація	0,0	0,0	0,0	2 000,0	2 000,0	100,0	2 000,0	2 000,0	100,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	7 493,2	6 172,8	82,4	18 038,2	17 994,9	99,8	44 269,9	44 120,1	99,7
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	500,0	227,3	45,5	779,7	722,1	92,6	3 255,0	2 791,0	85,7
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	790,9	714,7	90,4	1 128,4	1 121,1	99,4	2 294,8	2 279,8	99,3
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу	41 794,2	40 837,8	97,7	41 900,4	41 892,9	100,0	47 191,0	47 153,8	99,9
Обслуговування державного боргу	48 329,9	47 976,7	99,3	85 669,3	84 505,4	98,6	96 310,7	95 794,2	99,5

Видатки у розрізі програмної класифікації	2014			2015			2016		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Реалізація програм допомоги Європейського Союзу	244,2	0,0	0,0	1 542,0	0,0	0,0	1 729,0	0,0	0,0
Міністерство юстиції України	5 693,9	5 059,2	88,9	7 269,0	6 734,4	92,6	7 101,7	6 950,9	97,9
Керівництво та управління у сфері юстиції	2 143,9	1 678,8	78,3	2 933,5	2 504,6	85,4	2 060,2	1 971,7	95,7
Виконання покарань установами і органами пенітенціарної служби	2 804,2	2 735,7	97,6	2 890,2	2 877,4	99,6	3 397,9	3 378,7	99,4
Державне космічне агентство України	3 867,4	3 051,3	78,9	2 902,6	2 694,5	92,8	3 405,2	2 414,8	70,9
Виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими під державні гарантії для реалізації проектів "Циклон-4" та "Створення Національної супутникової системи зв'язку"	3 410,6	2 663,8	78,1	2 357,4	2 184,2	92,6	1 440,0	1 440,0	100,0
Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей на підприємствах космічної галузі для виготовлення продукції оборонного призначення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	970,0	0,0	0,0
Служба безпеки України	3 828,6	3 806,4	99,4	4 960,9	4 949,4	99,8	6 085,2	5 830,9	95,8
Забезпечення заходів у сфері безпеки держави та діяльності органів системи Служби безпеки України	3 031,9	3 023,7	99,7	4 485,5	4 481,9	99,9	5 387,4	5 375,1	99,8
Національна академія наук України	3 177,7	3 003,7	94,5	3 052,4	2 899,3	95,0	2 954,1	2 699,3	91,4
Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності наукових бібліотек	3 002,9	2 840,5	94,6	2 893,4	2 746,9	94,9	2 793,8	2 546,1	91,1
Національна академія медичних наук України	1 970,6	1 915,7	97,2	1 761,4	1 703,2	96,7	1 911,8	1 836,1	96,0
Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована консультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України	1 595,2	1 566,8	98,2	1 301,0	1 288,7	99,1	1 445,7	1 424,3	98,5
Національна академія аграрних наук України	672,3	640,7	95,3	723,3	692,6	95,8	780,9	734,9	94,1
Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка технічного забезпечення наукових установ, розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання	634,7	603,8	95,1	678,6	648,2	95,5	738,7	693,5	93,9
Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України	628,3	618,0	98,4	760,2	753,0	99,0	1 569,5	1 054,0	67,2
Забезпечення функціонування державної системи спеціального зв'язку та захисту інформації	460,5	454,7	98,7	578,9	572,9	99,0	755,8	742,2	98,2
Інші головні розпорядники	34 645,7	33 552,5	96,8	11 035,5	10 068,5	91,2	13 550,4	12 589,7	92,9
Усього	461 161,2	430 217,8	93,3	599 472,4	576 911,4	96,2	708 321,7	684 743,4	96,7

Додаток Б

Стан перерахування субвенцій із державного бюджету місцевим бюджетам за 2016 рік

(тис грн)

Назва	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу	47 190 989,8	47 153 842,7	0,0	0,0	47 190 989,8	47 153 842,7
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	44 269 906,7	44 120 105,7	0,0	0,0	44 269 906,7	44 120 105,7
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	2 294 823,7	2 279 800,2	0,0	0,0	2 294 823,7	2 279 800,2
Субвенція з державного бюджету на обслуговування боргу за запозиченнями, здійсненими у 2012 році до загального фонду бюджету міста Києва	300 000,0	248 063,6	0,0	0,0	300 000,0	248 063,6
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам для реалізації проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України	0,0	0,0	350 000,0	0,0	350 000,0	0,0
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води	8 480,1	8 475,0	0,0	0,0	8 480,1	8 475,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги	137 992,3	136 142,7	0,0	0,0	137 992,3	136 142,7
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад	1 000 000,0	945 557,8	0,0	0,0	1 000 000,0	945 557,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	18 972,6	18 435,1	0,0	0,0	18 972,6	18 435,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності	50 000,0	40 266,0	0,0	0,0	50 000,0	40 266,0
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	44 512 493,7	44 512 493,7	0,0	0,0	44 512 493,7	44 512 493,7
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	44 433 709,8	44 433 692,6	0,0	0,0	44 433 709,8	44 433 692,6
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	3 255 000,0	2 790 955,1	0,0	0,0	3 255 000,0	2 790 955,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту "Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей"	0,0	0,0	179 715,4	179 715,0	179 715,4	179 715,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	115 893,5	97 337,3	0,0	0,0	115 893,5	97 337,3
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною"	656 174,7	597 429,1	0,0	0,0	656 174,7	597 429,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I - II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов	416 830,0	416 058,1	0,0	0,0	416 830,0	416 058,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	53 104,9	50 873,4	0,0	0,0	53 104,9	50 873,4

Назва	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Дніпропетровська на завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровську	0,0	0,0	546 400,0	509 351,0	546 400,0	509 351,0
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Харків на проведення робіт, пов'язаних зі створенням і забезпеченням функціонування центрів надання адміністративних послуг у форматі "Прозорий офіс"	20 121,5	20 099,7	0,0	0,0	20 121,5	20 099,7
Усього субвенцій	188 734 493,3	187 869 627,7	1 076 115,4	689 066,0	189 810 608,7	188 558 693,7

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.